

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЗМІСТУ ОСВІТИ**

**Мацькович М.Р., Біла С.Я.,
Островська Д. Д., Петрушка Л.А., Синкевич Н. Т.,
Тимошенко О.П., Кудрич О.С., Хлопек А.Б.**

**ПРОГРАМИ
З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ
для позашкільних навчальних закладів**

Дрогобич – 2010

УДК

ББК

П

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
від “08” 10. 2010 р. №_1/11-9343__*

Збірник програм опрацьовано працівниками Дрогобицької філії Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Мацькович М.Р. та Бугерою Л.Д.

Авторський колектив:

**Мацькович М.Р., Біла С.Я., Островська Д.Д., Петрушка Л.А, Синкевич Н. Т.,
Тимошенко О.П., Кудрич О.С., Хлопек А.Б (керівник авторського колективу)**

Рецензенти

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка – Попадинець Г.О.

Вчитель польської мови та народознавства, директор школи польської національної меншини м. Стрия Львівської області з кваліфікаційною категорією «спеціаліст вищої категорії» та званням старший вчитель – Бугера Л.Д.

**Мацькович М.Р., Біла С.Я., Островська Д.Д., Петрушка Л.А, Синкевич Н. Т.,
Тимошенко О.П., Хлопек А.Б, Кудрич О.С. Програми з польської мови та
культури для позашкільних навчальних закладів,. – Дрогобич.: Посвіт, 2010. – 144 с.**

У збірнику представлено програми з польської мови та культури для позашкільних навчальних закладів.

Видання розраховано на педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів, спеціалістів, які займаються питаннями позашкільної освіти.

© Мацькович М.Р., Біла С.Я., Островська Д.Д., Петрушка Л.А,
Синкевич Н.Т., Тимошенко О.П., Хлопек А.Б, Кудрич О.С. 2010
© Інститут інноваційних технологій та змісту освіти, 2010

ЗМІСТ

Вступ	
Програма з польської мови.....	
Програма з літератури Польщі.....	
Програма з історії Польщі	
Програма з польської музичної культури	
Програма з польської мови (курси)	
Програма з народознавства Польщі	
Програма з географії Польщі	

ВСТУП

Польська мова є національною мовою польського народу і державною мовою Республіки Польщі. Сучасний розвиток міжнародних зв'язків України, вихід її до європейського та світового простору вимагає знання іноземних мов, застосування продуктивних підходів до їх уживання. Україна і Польща, завдяки геополітичному сусідству, завжди мусять бути готовими до діалогу, а діалог, як відомо, відбувається за допомогою мови. Важливість дотримання міжнародних стандартів навчання мов зростає з кожним днем. Тому і Рада Європи прийняла єдиний стандарт Мовного Паспорту, який береться до уваги у розв'язанні проблем подальшої освіти чи працевлаштування в країнах Європи. Єдиний Мовний Паспорт – це пряме впровадження європейських мовних стандартів, а саме: оцінювання рівня володіння мовою за вимогами, розробленими Радою Європи відповідно до загальноєвропейської рівневої школи.

Важливе значення для вивчення культури Польської держави мають універсальні для кожної нації принципи народної педагогіки, що спираються на основні вектори збагачення духовного світу особистості. Ці вектори впливають з роботи над активізацією мислення, із засад взаємодії культур та мистецтв, особистісно-діяльнісного підходу до індивідуальності учня.

Збірник програм рекомендується позашкільним навчальним закладам, культурно-освітнім центрам польської національної меншини в Україні.

Навчання в позашкільних навчальних закладах, культурно-освітніх центрах польської національної меншини розраховане на п'ять років.

На першому році навчання (початковий рівень) вивчаються дві дисципліни: польська мова (2 години в тиждень) та польська музична культура (1 година в тиждень).

На другому році навчання (початковий рівень) вивчаються три дисципліни: польська мова (2 години в тиждень), польська музична культура (1 година в тиждень – основний рівень), історія Польщі (1 год. в тиждень).

На третьому році навчання (основний рівень) вивчаються чотири дисципліни: польська мова (2 години в тиждень), література Польщі (1 година в тиждень – початковий рівень), історія Польщі (1 год. в тиждень).

На четвертому році навчання (основний рівень) вивчаються чотири дисципліни: польська мова (2 години в тиждень), література Польщі (1 година в тиждень), історія Польщі (1 год. в тиждень), народознавство Польщі (1 година в тиждень - початковий рівень).

На п'ятому році навчання (основний рівень) вивчаються чотири дисципліни: польська мова (2 години в тиждень), література Польщі (1 година в тиждень), географія Польщі (1 год. в тиждень), народознавство Польщі.

Польська мова (72 години навчання) розрахована на слухачів курсів старшого шкільного віку та всіх бажаючих, які хочуть вивчати польську мову поза п'ятирічним терміном навчання такого закладу.

Збірник охоплює програми з семи дисциплін: польської мови (п'ять років навчання), польської мови (72 години навчання – 1 рік навчання), історії Польщі (3 роки навчання), польської літератури (3 роки навчання), народознавства Польщі (2 роки навчання), польської музичної культури (3 роки навчання), географії Польщі (1 рік навчання). Дані програми розраховані на роботу з учнями молодшого, середнього та старшого шкільного віку. Програми передбачають навчання дітей в групах початкового та основного рівнів протягом п'яти років.

Кількісний склад навчальної групи – 10–15 учнів.

Вивчення польської мови та культури орієнтоване не тільки на представників польської національної меншини, а й на всіх бажаючих дітей, студентів, які бажають розширити свій мовний та культурний кругозір.

У збірнику «Програми з польської мови та культури» для позашкільних навчальних закладів чітко визначено мету та завдання кожної із запропонованих для вивчення дисциплін у закладах такого типу, відповідно до чого вибудовується структура кожного уроку навчання: польської мови, літератури, народознавства, історії, географії, музичної культури Польщі,). Пропонуються різні види та методи роботи на уроках, які включають теоретичний матеріал та практичну діяльність. Програми мають особливу структуру. Вони складаються з пояснювальної записки, основного змісту навчання перелічених вище дисциплін та орієнтованих результатів навчальних досягнень учнів. Основною формою

навчання є урок, зміст якого визначає сам вчитель. Види діяльності на уроці залежать від мети і завдань, вікових особливостей та інтересів учнів.

Програма з польської мови розрахована на вивчення мови протягом п'яти років. Початковий рівень – 2 роки навчання, основний рівень – 3 роки. Обсяг курсу на кожному з п'яти років навчання – 68 годин.

Головною метою навчання польської мови у позашкільному навчальному закладі є формування в учнів комунікативної компетенції. Її розвиток залежить від соціокультурних і соціолінгвістичних знань, умінь і навичок, які забезпечують входження особистості в інший соціум.

Комунікативні мовні компетенції формуються на основі взаємозв'язку мовної, соціолінгвістичної та прагматичної компетенції.

Мовна компетенція забезпечує оволодіння учнями мовним матеріалом з метою використання його в усному та писемному мовленні.

Соціолінгвістична компетенція забезпечує формування умінь користування у процесі спілкування мовленнєвими зразками властивими польській мові.

Прагматична компетенція пов'язана зі знанням принципів за якими організовується та структурується висловлювання.

Програма з літератури Польщі розрахована на вивчення літератури та поглиблення мовних навичок на основному рівні. Література Польщі вивчається протягом трьох років. Курс літератури Польщі складається з початкового (1 рік) та основного рівнів (2 роки). Обсяг курсу на кожному з трьох років навчання – 34 години.

Предмет «Література Польщі» виконує не лише інформаційну функцію, але й аналітико-синтетичну: розширює, поглиблює систему теоретико-літературних понять, історико-літературних знань школярів. Він допомагає формувати у них вміння, навички, що забезпечують сприйняття польської літератури у її національній специфіці, а також загальнолюдські цінності, вчить правильно оцінювати, інтерпретувати художні тексти та явища. Мета предмету полягає в засвоєнні найбільш суттєвих явищ літературного процесу польської літератури, сприяння активізації та систематизації знань, які учні отримали під час вивчення попередніх історико-літературних та культурологічних дисциплін з літератур

інших народів, оволодіння знаннями з предмету та уміння застосовувати їх у практичній діяльності (на уроках польської літератури, зарубіжної літератури в умовах сучасної середньої освіти).

Ця дисципліна повинна вивчатися учнями починаючи з третього року вивчення польської мови.

Курс з історії Польщі є пропедевтичним, що і визначає його місце в системі інших навчальних дисциплін, а також початковість, елементарність його змістової частини і тих вимог, що їх висувають до знань та умінь учнів. Основними цілями вивчення історії Польщі у позашкільних навчальних закладах (культурно-освітній центр польської національної меншини) є:

- пробудження в учнів інтересу до минулого;
- розвиток відчуття приналежності до сім'ї, локального суспільства, етнічної групи, народу, держави, європейської і світової спільноти;
- виховання свідомої патріотичної і громадянської позиції, що мотивує відповідальну участь в суспільному і публічному житті;
- залучення до вивчення загальнолюдських цінностей;
- вивчення і пізнання складових минулого польського народу, який складає частину більше, аніж частину тисячолітньої історії європейської сім'ї народів;
- формування знань щодо розвитку історії Польщі відповідно до дат, фактів, які мали важливе значення від найдавніших легендарних часів до сьогодення.

Зміст курсу передбачає: ознайомлення учнів з головними подіями і видатними діями історії Польщі, а також з основними історичними поняттями; пояснення значення національних, державних і релігійних символів, виховання пошани до них і патріотизму; формування історичної уяви; пробудження у школярів інтересу до власного минулого, минулого своєї сім'ї і народу, а також до розвитку культури.

Курс історії Польщі складається з початкового (1 рік) та основного рівнів (2 роки). Обсяг курсу на кожному з трьох років навчання – 34 години.

Дана дисципліна повинна вивчатися з другого року вивчення польської мови в позашкільному закладі, культурно-освітньому центрі польської національної меншини.

Польська музична культура розрахована на три роки навчання і складається з початкового (2 роки) та основного рівнів (1 рік). Обсяг курсу на кожному з трьох років навчання – 34 години.

Метою музичної освіти в позашкільних навчальних закладах з вивчення польської мови та культури є формування основ музичної культури учнів як важливої і невід'ємної частини їхньої духовної культури: виховати любов до народної пісні, ознайомити з професійною музичною культурою Польщі, висвітлити всесвітньо відомі постаті польської музичної культури.

Ця мета конкретизується в основних завданнях, спрямованих на формування базових освітніх компетенцій та загальний естетичний розвиток учнів:

- сприяння розвитку зацікавлення учнів польською музичною культурою;
- забезпечення системою знань про життєвий та творчий доробок найвидатніших композиторів та музичних діячів Польщі;
- вивчення якнайбільшої кількості пісень польською мовою з різних регіонів країни.

Програма передбачає оволодіння комплексом знань, умінь і навичок у галузі музичного мистецтва. Зміст і форма подання навчального матеріалу максимально відповідають віковим особливостям учнів. Програма надає вчителю можливість оптимального добору навчального матеріалу відповідно до рівня підготовленості учнів і пріоритетних видів музично-естетичної діяльності, серед яких: сприймання музики, різноманітні форми вокальної роботи, музично-ритмічні рухи, ознайомлення із творчістю польських та зарубіжних митців.

Дана дисципліна вивчається учнями позашкільного закладу, культурно-освітнього центру польської національної меншини починаючи з першого року вивчення польської мови.

Курс вивчення польської мови розрахований на 1 рік. Обсяг курсу – 72 години. Він орієнтований на учнів 7-10 класів загальноосвітньої школи. Ця дисципліна базується на розвитку комунікативних компетенцій. Методи та види навчальної діяльності наближені до реальних умов спілкування. Використовуються творчі, групові та інтерактивні методи навчання. Слухачі

курсу повинні оволодіти польською мовою на рівні B2, відповідно до «Загальноєвропейських мовних рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання».

Навчальна дисципліна „Народознавство Польщі” вивчається протягом двох років і складається з двох рівнів – початкового (1 рік) та основного (1 рік). Обсяг курсу на кожному з двох років навчання – 34 години.

Основною метою навчального предмету „Народознавство Польщі” є прилучити учнів до надбань польської культури в минулому і сьогоденні, привчити дітей шанувати та примножувати матеріальні й духовні цінності свого народу та народів, що живуть в Україні, уникнути етнічної маргінальності особистості учня.

Завданнями, які дають змогу реалізувати основну мету є :

- поглиблювати знання учнів про Польщу як державу та її народ серед інших народів світу;
- формувати в учнів правильне уявлення про культуру, побут, звичаї, обряди, традиції польського народу ;
- розвивати почуття відповідальності за матеріальні та духовні надбання польського народу та інших народів , разом з цим формувати потребу берегти , продовжувати та примножувати ці надбання;
- виховувати справжніх громадян на засадах етики та моралі;
- формувати соціальну та громадянську відповідальність .

Дана дисципліна повинна вивчатися учнями починаючи з четвертого року вивчення польської мови.

Програма з географії Польщі вивчається протягом одного року, що становить основний рівень вивчення предмету. Вивчення географії Республіки Польщі як позашкільного курсу для освітньо-культурних центрів польських національних меншин (суботньо-недільних шкіл) є важливою і корисною справою, що сприятиме формуванню в учнів цілісного образу природи, населення і господарства сусідньої держави. Обсяг курсу - 34 години. Програма розрахована для учнів 8-10 класів загальноосвітньої школи, яка охоплює вивчення природних умов і природних ресурсів, населення і економіки Польщі.

Даний предмет повинен вивчатися учнями п'ятого року вивчення польської мови.

Програми для позашкільних навчальних закладів, культурно-освітніх центрів національної меншини спрямовані на формування в учнів системного мислення, вміння бачити зв'язок з предметами шкільного курсу. Важлива роль надається формуванню мовної культури учнів, засвоєнню термінології, вирішенню творчих завдань.

Кожне заняття включає теоретичний матеріал і практичну роботу.

Програми передбачають варіативність методів та форм навчання. В процесі організації навчально-виховного процесу застосовуються як традиційні технології навчання та виховання, так і елементи інноваційних технологій.

Застосовуються різноманітні засоби навчання: наочні посібники, роздатковий матеріал, карти, таблиці, картини, малюнки, портрети.

Поряд з груповими, колективними формами роботи проводиться індивідуальна робота з учнями, в тому числі при підготовці до олімпіад, конкурсів. Створюються умови для диференціації та індивідуалізації навчання відповідно до творчих здібностей, обдарованості, віку, психофізичних особливостей, стану здоров'я вихованців.

За даною програмою можуть проводитися заняття в групах індивідуального навчання, які організовуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах.

Перевірка та оцінювання знань й умінь учнів здійснюється під час виконання ними контрольних та самостійних робіт, тестів, а також у формі проведення вікторин, олімпіад та конкурсів.

Програма є орієнтовною. Вчитель може вносити зміни й доповнення у зміст програми, плануючи свою роботу з урахуванням інтересів учнів, стану матеріально-технічної бази закладу.

Розподіл годин за темами – орієнтовний. Теми подані в порядку зростання складності матеріалу. Вчитель, враховуючи підготовку дітей, може сам

визначити, скільки годин потрібно для опанування тієї чи іншої теми і внести до програми відповідні корективи.

Позитивним моментом складових програм збірника є спрямування учнів на вивчення не тільки соціальної, економічної та політичної, але й духовної історії польського народу, що дозволяє разом з формуванням конкретних знань та загальноісторичних уявлень учнів створювати умови для розвитку їхніх моральних та естетичних цінностей.

Усі дидактичні та методичні засади і зміст програм узгоджені з відповідною галуззю Державного стандарту позашкільної освіти України.

ПОЛЬСЬКА МОВА

Початковий рівень

Перший рік навчання

Пояснювальна записка

Програма польської мови для освітньо-культурних центрів польської меншини (польських суботніх шкіл) з п'ятирічним терміном навчання спирається на Стандарт Єдиного Мовного Паспорту, розробленого Радою Європи.

Основне завдання шкільного курсу польської мови та методики її викладання – це, перш за все, вивчення даної мови, формування світоглядних засад учнів, розвиток моральних та естетичних якостей, виховання свідомого громадянина України, який поважає традиції своєї нації, а також толерантно ставиться до інших народів. Польська суботня школа – це той навчальний заклад, де формуються базові механізми спілкування іноземною мовою, котрі в майбутньому випускники можуть розвивати і вдосконалювати згідно власних потреб.

Мета навчання передбачає вивчення польської мови та здобуття мовленнєвої компетенції, базою якої є комунікативні вміння. Останні формуються на основі мовних знань і навичок.

Основними комунікативними вміннями є:

- здійснювати усно мовленнєве спілкування (у монологічній та діалогічній формах);
- слухати автентичні тексти та розуміти їхній зміст;
- читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння тексту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати при вивченні польської мови досвід, набутий у вивченні української.

Програма для кожного року навчання складається з таких розділів:

1. Опису вимог до знань та вмінь учнів, прогнозованого результату.
2. Різних видів мовленнєвої діяльності та граматики.
3. Бібліографії.
4. Правопис, орфографічні, стилістичні правила.
5. Норми вживання слів.

Виконання такої програми повинне сприяти розвитку логічного мислення учнів. Під час вивчення мови вони розвивають зв'язне мовлення, здобувають уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати мовні факти, наводити різні приклади, докази, робити висновки, вибирати, а також тематично систематизувати мовний матеріал, складати план своєї розповіді та тез до неї, будувати логічні розповіді, діалоги. В процесі вивчення польської мови учні можуть самостійно здобувати знання, використовуючи шкільну художню літературу, різноманітні словники, інші навчальні посібники.

Програма складена на основі наступності навчання. Запропонована тематика ситуативного спілкування, лексичний, граматичний, фонетичний матеріал для кожного року навчання дає змогу організовувати вивчення польської мови таким способом, що зумовлює певний взаємозв'язок: від слухання (читання) – розуміння тексту через усну і письмову форму до власних розповідей (усних і письмових) у тому самому стилі.

Визначальним у програмі вивчення польської мови для кожного року навчання є норми сучасної польської мови: орфографічні, граматичні, орфоепічні, лексичні та стилістичні.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1.	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	1	-	1
2.	Мовленнєва діяльність	20	10	10
3.	Знання про мову, мовні уміння	20	10	10
4.	Правопис	10	5	5
5.	Граматика	10	5	5
6.	Синтаксис	5	1	4
7.	ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО	1	-	1
8.	КОНТРОЛЬНА РОБОТА	1	-	1
Разом		68	31	37

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Перший рік навчання

I. Вступне заняття (1 год.)

Знайомство з польською мовою. Поняття наголосу. Польська мова серед інших слов'янських мов.

Практична робота : запис основної інформації, яку подає вчитель.

II. Мовленнєва діяльність (20 год.)

Слухання-розуміння усного мовлення (протягом року). Сприймання на слух мовленого слова, словосполучень, речень та нескладних зв'язних висловлювань на подані теми:

- Моя сім'я (*rodzice, rodzeństwo, dziadek i babcia, dziadkowie*).
- Родинний дім (*mieszkanie / dom, pomieszczenia w mieszkaniu / w domu, usytuowanie mieszkania w bloku / położenie domu w miejscowości*).
- Мій клас.
- Шкільне приладдя.
- Вільний час (дієслівні звороти, наприклад, *czytać książkę, oglądać telewizję, grać na komputerze, pływać, grać w piłkę, spacerować, jeździć na nartach, łyżwach, sankach* і т.п.).
- Години.
- Дні тижня.
- Місяці.
- Пори року.
- Погода.
- Частини тіла людини (*głowa, ręka (ręce), noga, brzuch, oko (oczy), ucho (uszy), nos, ząb (zęby)*).
- Одяг.
- Їжа (*śniadanie, kolacja*).
- Продуктовий магазин (назви продуктів, які використовуємо для приготування сніданку та вечері).
- Іграшки, спортивне та електронне обладнання (наприклад, *piłka, lalka, samochodzik, sanki, narty, gry komputerowe, telefon komórkowy strony internetowe*, і т.п.).
- Моя місцевість (розташування в Україні, характеристика).
- Свійські тварини.

1. Уміння після 1—2 прослуховувань вичленовувати у мовному потоці окремі його елементи; розрізняти серед слів назви

предметів, ознак, дій; відрізняти польські слова від слів іншої мови; з допомогою вчителя або самостійно групувати почуті слова за певними ознаками. Сприймання на слух, розуміння, запам'ятовування з 1-2 прослуховувань змісту невеликих текстів, що належать до художнього і розмовного стилів. Розрізнення казки, оповідання, вірша на основі характерних ознак як за змістом, так і за формою викладу. Уміння слухати і чути, сприймати і розуміти прослухане.

2. Говоріння (протягом року)

Формування уміння регулювати дихання, силу голосу, темп мовлення.

Читання напам'ять віршів, загадування загадок.

Відтворення (за ролями) діалогів із прослуханих казок, розповідей.

Побудова запитань і відповідей на них за прослуханим чи прочитаним текстом, малюнком, фільмом, навчальною ситуацією у класі та ін.

Складання, розігрування діалогів за темами, близькими до життєвого досвіду дітей, - після попередньої підготовки (обговорення змісту, робота зі словом, словосполученням, етикетними мовленнєвими формулами, що використовуються у діалогах).

Переказування невеликого прослуханого тексту з опорою на подані словосполучення, запитання, план.

Повторення зразка зв'язного висловлювання, пропонованого вчителем.

Побудова зв'язного висловлювання за поданим початком і малюнком (серією малюнків).

Побудова зв'язного висловлювання на основі прослуханого тексту.

3. Читання (протягом року)

Розвиток навичок плавного (вільного) читання зв'язних текстів.

Формування уміння миттєво (не читаючи всього підряд) розпізнавати окремі характеристики тексту: наявність або відсутність заголовка, загальна кількість абзаців, наявність слів з великою літерою в середині речення (власних назв).

Читання, правильне інтонування речень, що містять звертання, однорідні члени речення.

Читання декількох речень, знаходження серед них тих, у яких йдеться про певний предмет, місце, де відбувається дія і т. ін.

Читання матеріалів, які мають комунікативне навантаження:

Інструкцій до ігрових чи навчальних завдань; листів, записок різного змісту, написаних учителем чи учнями; взаємне читання учнями виконаних творчих робіт.

4. Письмо (протягом року)

Складання, записування підписів під серією малюнків, які можуть слугувати планом розповіді.

Побудова і записування речень, що передають зміст малюнка; вид з вікна класу; дії, які виконуються на уроці мови чи з інших предметів.

Складання 2-3 речень на теми, подібні до зазначених вище; пов'язування їх між собою; записування складеного зв'язного висловлювання.

Складання записок, адресованих батькам, однокласникам, учителю, що вміщують якусь інформацію, прохання, тощо. Використання в них слів ввічливості.

Добір до тексту заголовка.

Робота з деформованим текстом: перестановка окремих речень; вилучення речення, що не відповідає темі. Записування поновленого тексту.

Практична робота : читання вказаних текстів, написання вправ, висловлюватися на задану тематику, описувати вказаний матеріал.

III. Знання про мову, мовні уміння (20 год.)

1. Звуки і букви польської мови. Алфавіт. Голосні і приголосні звуки.
Склад. Перенесення частин слів з рядка в рядок по складах.

2. Мова і мовлення.

Усне і писемне мовлення. Культура мовлення і культура спілкування.

Комунікативні ситуації:

Представлення себе (*Mam na imię... Nazywam się...*).

Розповідь про себе, друга, члена сім'ї (*Mieszkam w..., Mam ... lat, Chodzę do... klasy, Uczę się w szkole nr..., Mam mamę, tatę i brata... Moja mama jest...Moja mama ma...*).

Домовленість з товаришем (*Czy masz czas dziś wieczorem?* і т.п.).

Пропозиція – акцептація пропозиції/відмова (*Idziemy dziś na spacer? – Tak, chętnie. – Nie, przepraszam, ale dziś nie mogę* і т.п.).

Покупки в продуктовому магазині (*Proszę chleb.*).

У лікаря (*Boli mnie głowa. Mam katar. Kaszlę. Mam temperaturę 38,6.*).

Комплімент (*Masz ładną bluzkę.*).

Прохання про позичення чогось (*Czy możesz pożyczyć mi długopis?*).

Назвати дату (*Dziś jest dwudziestego (dwudziesty) września dwa tysiące dziewiątego roku.*).

Назвати день тижня (*Dziś jest wtorek.*).

Назвати годину (*jest wpół do dwunastej / jest dwunasta trzydzieści; jest za 10 druga / jest trzynasta pięćdziesiąt; jest piętnaście po trzeciej / jest piętnasta piętnaście*).

Практичне ознайомлення зі словами звертаннями(*pan, pani, państwo, proszę pani, proszę pana, panie dyrektorze, panie profesorze* і т.п.).

Слова-ввічливості: вітання (*dzień dobry, cześć*); прощання (*do widzenia, cześć, na razie, do zobaczenia, do jutra*); подяка (*dziękuję, dzięki*); вибачення (*przepraszam*); виправдання (*przepraszam, nie odrobiłem zadania, bo bolała mnie głowa.*).

3. Текст.

Складання розповідей, описів, міркування. Розповіді за планом, серією малюнків, опорними словами. Висловлювання на теми, вказані у змісті навчального матеріалу. Переказ прочитаних оповідань; Виразне декламування вивчених віршів – напам'ять. Опис класу, пір року, погоди, своєї місцевості.

Характеристика сім'ї.

Висловлювання власної думки, що стосується пір року, одягу,

погоди, способів проведення вільного часу.

Висловлювання власної думки, щодо переваг, які стосуються одягу, продуктів харчування, способів проведення вільного часу, іграшок, комп'ютерних ігор. Висловлення своєї думки про подану місцевість, продуктовий магазин, продукти харчування, клас.

4. Звуки і букви.

Алфавіт. Розташування слів за алфавітом. Уміння користуватись алфавітом у роботі з навчальним словником.

Вимова польських звуків.

Вимова м'яких приголосних звуків. Вимова історично м'яких приголосних звуків (*sz, ż, rz, cz, c, dz, dź*).

Вимова інших сполучень літер (*ch, krz, chrz, trz, szcz*).

Дзвінки та глухі приголосні звуки. Оглушена вимова приголосних звуків у кінці складу і кінці слова. Вимова носових голосних звуків (*ę, ą*).

Наголос у польських словах. Вправлення у правильному вимовлянні слів, у яких допускаються помилки в наголосі.

Практична робота : написання букв та вимова звуків, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлюватися на задану тематику, описувати вказаний матеріал.

IV. Правопис (10 год.)

Польський алфавіт.

Способи позначення м'яких приголосних звуків на письмі.

Сполучення літер для позначення одного звука в польській мові (*ch, cz, sz, rz, dz, dź, dż*).

Сполучення приголосних звуків (*szcz, żcz, źdź, dżdź*).

Правопис слів з: *i/j; ę/q; ó/u; rz/ż; ch/h*.

Письмо під диктування: навчальні диктанти, матеріалом для яких є слова, речення, тексти. Контрольний диктант.

Форми письмових висловлювань: опис, характеристика особи.

Практична робота : написання слів за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлюватися на задану тематику, описувати вказаний матеріал.

V. Граматика (10 год).

Іменник

Рід іменників в однині.

Назви відмінків та їх питань.

Називний відмінок однини.

Родовий відмінок однини.

Знахідний відмінок однини.

Орудний відмінок однини.

Розпізнавання роду іменників в однині.

Прикметник

Рід прикметників в однині.

Називний відмінок однини.

Родовий відмінок однини.

Знахідний відмінок однини.

Орудний відмінок однини.

Узгодження прикметників з іменниками у роді, числі (однина) та відмінку.

Визначення закінчень деяких відмінків іменників і прикметників;
правильне вживання форм відмінкових закінчень (Н.в. одн., Р.в. одн., З.в. одн., О.в. одн.);
розрізнення слів, які означають предмет, ознаку предмета, кількість предметів або порядок при лічбі, дію предмета, слова, які не називають предмет, ознаку, кількість, а тільки вказують на них;
розпізнавання роду прикметників в однині; правильне вживання відмінкових закінчень цих прикметників;

Дієслово

Відмінювання дієслів у теперішньому часі однини і множини. Дієслова *być, mieć*.

Дієвідміни дієслів:

I. –ę / -esz (*piszę / piszesz...; rysuję / rysujesz...*)

II. –ę / -isz (-ysz) (*myślę / myślisz...; liczę / liczysz...*)

III. –am / -asz (*czytam / czytasz...*)

–em / -esz (*wiem / wiesz...; rozumiem / rozumiesz...; jem / jesz...*)

Відмінювання дієслова в теперішньому часі;

Правильне вживання деяких дієслів теперішнього часу в реченнях.

Займенники

Особові: *ja, ty, on, ona, ono, pan, pani, my, wy, oni, one, panowie, panie, państwo* (без відмінювання).

Присвійні: *mój, twój, swój, nasz, wasz, ich...* (без відмінювання).

Розпізнавання особових та присвійних займенників; вживання їх у реченні;

Числівник

Кількісні числівники від 1 до 100.

Порядкові числівники від 1 до 20.

Названня порядкових числівників від 1-20;

Вживання порядкових числівників в реченнях, наприклад, для визначення години, порядку предметів при лічбі.

Практична робота : написання слів за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлюватися на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VI. Синтаксис

Речення.

Просте речення.

Порядок слів у простому реченні.

Питальні речення (з питальним словом і без нього).

Складання простих розповідних і питальних речень.

Практична робота : написання речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлюватися на задану тематику

VII. Повторення вивченого(1 год.).

Повторення вивченого протягом року матеріалу. Завдання на літо.

Практична робота : написання вправ, висловлювання на задану тематику

VIII. Контрольна робота (1 год.).

Написання письмової роботи

Практична робота : робота над помилками

Другий рік навчання

Початковий рівень

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	1	-	1
2	Мовленнєва діяльність	20	10	10
3	Знання про мову, мовні уміння	20	10	10
4	Правопис	10	5	5
5	Граматика	10	5	5
6	Синтаксис	5	1	4
7	ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО	1	-	1
8	КОНТРОЛЬНА РОБОТА	1	-	1
Разом		68	31	37

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Початковий рівень

Другий рік навчання

I. Вступне заняття (1 год.)

Повторення вивченого з минулого року. Складання простих речень, роповідей.

Практична робота : написання простого зв'язного тексту.

II. Мовленнєва діяльність (20 год.).

1. Слухання-розуміння усного мовлення (протягом року).

Співвіднесення ряду прослуханих слів, сполучень слів, речень з малюнком і вибір тих, що відповідають малюнку. Опрацювання навчальних інструкцій.

Робота над змістом прослуханих текстів, що належать до різних типів.

Висловлювання власних думок з приводу почутого. Сприймання на слух, розуміння змісту текстів, які відносяться до художніх, розмовних, науково-популярних стилів.

Засвоїти лексику до розмовних тем:

- Мій робочий день (*wstaję, myję się, jem śniadanie, ubieram się..., idę do szkoły, jestem w szkole, wracam ze szkoły, jem obiad, odrabiam lekcje, wychodzę na spacer, oglądam telewizję, gram na komputerze, czytam książkę, і т.п.*).
- Шкільне життя (*rozkład zajęć, uroczystości szkolne, Dzień Nauczyciela, zwykły dzień w szkole і т.п.*).
- Допомога батькам (*sprzątam, myję naczynia, zajmuję się rodzeństwem, pomagam w drobnych remontach, robię zakupy і т.п.*).
- Природа (*drzewa, kwiaty, krzewy, las, jezioro, rzeka, góry і т.п.*).
- Відпочинок і дозвілля.
- Свята і традиції (*Boże Narodzenie, Nowy Rok, Wielkanoc*).
- Моє місто, мій районний центр (*atrakcje turystyczne, szkoły, uczelnie, zabytki, і т.п.*).
- Пошта.
- Магазин готового одягу.

- Телебачення.

- Інтернет.

2. Говоріння

Читання напам'ять віршованих текстів.

Відтворення, розігрування діалогу з прослуханого або прочитаного твору.

Складання діалогу за малюнком, описаною ситуацією – з опорою на допоміжні матеріали і без них.

Дотримання правил мовленнєвого етикету, культури спілкування.

Повторення зразка зв'язного висловлювання, даного вчителем, внесення деяких доповнень, змін до тексту.

3. Читання (протягом року)

Знаходження в книзі потрібних сторінок, окремого оповідання тощо за змістом у кінці. Виявлення елементів опису у тексті розповідного типу.

Читання вголос з дотриманням правильного вимовляння слів.

Інтонаційно правильне читання речень, різних за метою висловлювання, окличних речень.

Самостійне читання матеріалів, що мають комунікативне навантаження: інструкції до ігрових та навчальних завдань.

Читання вголос художніх та науково –популярних текстів на швидкість; читання мовчки та розуміння прочитаного; складання простого плану до прочитаного тексту; знаходження основної та додаткової інформації; визначення теми і мети тексту.

III. Знання про мову, мовні уміння (20 год.).

1. Мова і мовлення.

Відтворення або розігрування діалогів на основі почутих та прочитаних творів близько до тексту згідно комунікативних ситуацій:

Комунікативні ситуації:

- план екскурсії.
- складання плану дня.
- домовленість про екскурсію (наприклад, *co zabrać ze sobą, kiedy się spotkają, jak dojadą na miejsce, kiedy wrócą, co będą robić* і т.п.).
- складання вітань.
- інформація про шкільне життя (наприклад, *o zastępstwie, odwołaniu lekcji, zmianie podziału godzin, zmianie sali* і т.п.).
- пропозиція допомоги. Згода на допомогу. Відмова від допомоги.
- подяка за допомогу.
- на пошті (*kupowanie znaczków, wysyłanie listów, kupowanie pocztówek* і т.п.).
- покупка. Примірка одягу .
- телефонна розмова.
- запитування про дорогу. Пояснення дороги (наприклад, *Jak dojść do centrum miasta*, і т.п.).
- подання адреси сайтів.

2. Текст.

Вміння складати текст-розповідь, текст-опис, текст-міркування та ін. згідно форм висловлювань;

Декламування напам'ять невеликих віршів чи уривків з прозових творів;

Формулювання висловлювання за колективно складеним планом, серією малюнків, опорними словами.

Розповідь про екскурсію.

Розповідь про свій день у школі, про допомогу батькам, про відвідування пошти і т.п.

Одяг. Стиль одягу. Підбір одягу на кожний випадок.

Оцінка телепрограми, сайту.

Розповідь про своє місто чи районний центр.

3. Фонетика

Вимова польських звуків.

Вимова м'яких приголосних звуків. Вимова історично м'яких приголосних звуків (*sz, ż, rz, cz, c, dz, dż*).

Вимова інших сполучень літер (*ch, krz, chrz, trz, szcz*).

Наголос у польських словах. Дзвінкі та глухі приголосні звуки. Оглушена вимова приголосних звуків у кінці складу і кінці слова. Вимова носових голосних звуків (*ę, ą*).

Правильна вимова голосних та приголосних звуків;

Наголос у словах польської мови;

Правильна вимова приголосних звуків у кінці складу і кінці слова (оглушена вимова).

Закріплення та вдосконалення вимови польських звуків, вимови м'яких приголосних звуків (*sz, ż, rz, cz, ć, dz, dż*), вимови інших сполучень літер (*ch, krz, chrz, trz, szcz*), наголос у польських словах, дзвінких та глухих приголосних звуків, оглушеної вимови приголосних звуків у кінці складу і кінці слова, вимови носових голосних звуків (*ę, ą*).

Практична робота : написання слів за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

IV. Правопис (10 год.).

Повторення правопису слів, вивченого на першому році навчання (*rz/ż, ó/u, ch/h*).

Правопис слів з *ę, ą, et, en, ot, on*.

Правопис слів з м'якими приголосними звуками.

Правопис слів з дзвінкими приголосними в середині або в кінці слова.

Перенос слів у польській мові.

Вживання великої літери у польських словах.

Форми письмових висловлювань:

- план робочого дня;
- опис екскурсії;
- опис міста або свого районного центру;
- оцінка телепрограми чи сайту;
- опис одягу;
- написання вітань.

Списування і запис під диктовку слів, словосполучень, речень, текстів, підібраних з врахуванням вивченого граматичного матеріалу.

Складання письмових питань і відповідей на питання по змісту тексту, ситуації, малюнка.

Написання невеликих переказів, тексту з попередньою підготовкою за змістом, правопис важких для написання слів; написання роботи згідно форм письмових висловлювань.

Практична робота : написання слів за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

V. Граматика (10 год.).

Іменник

Відмінювання іменників за відмінками:

Місцевий відмінок однини.

Давальний відмінок однини і множини.

Орудний відмінок множини.

Родовий відмінок множини.

Називний відмінок множини (нечоловічо – особова форма).

Вживання форми відмінкових закінчень (М. в. одн., Д. в. одн. і мн., О. в. мн., Р. в. мн., Н. в. мн. (нечоловічо – особова форма);
Відмінювання іменників за відмінками (згідно граматичного каталогу);

Прикметник

Місцевий відмінок однини.
Давальний відмінок однини і множини.
Орудний відмінок множини.
Родовий відмінок множини.
Називний відмінок множини (прикметники, які вживаються з іменниками у нечоловічо–особовій формі).
Узгодження прикметників з іменниками у роді, числі (однина) та відмінку.
Відмінювання прикметників за відмінками (згідного граматичного каталогу);

Дієслово

Минулий час.
Майбутній простий час.
Майбутній складний час.
Відмінювання дієслова в минулому часі (за особами, числами та родами);
Відмінювання дієслів у складеному майбутньому часі, вжитих з інфінітивом (*będzie czytać*);
Відмінювання дієслова у простому майбутньому часі (*przeczytam*);

Вказівні займенники

Ознайомлення з вказівними займенниками (*ten, tamten, ów, taki, tyle, tak, wtedy, tu, tam, stąd, dotąd, tędy, tamtędy*).
Відмінювання особових займенників за відмінками в однині та множині;
правильне вживання їх у мові.

Прислівник

Прислівники, які утворюються від прикметників.

Вживання прислівників у реченні в ролі другорядних членів.

Числівник

Кількісні числівники 100 – 1000.

Порядкові числівники 20 – 100.

Поєднання числівників 2, 3, 4 з іменниками та прикметниками у множині (2, 3, 4 złote, 5, 6..., 21 złotych; 2, 3, 4 kobiety, 5, 6... 21, kobiet; 2, 3, 4 lata, 5, 6... 21 lat; 2, 3, 4 kwiaty, 5, 6... 21 kwiatów)

Розрізнення кількісних і порядкових числівників від 100 до 1000.

Утворення кількісних числівників від 100 до 1000.

Утворення порядкових числівників 20 – 100.

VI. Синтаксис (5 год).

Складання поширених речень.

Практична робота : написання речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VII. Повторення вивченого (1 год.).

Повторення вивченого протягом року матеріалу.

Практична робота : написання тексту-твору за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VIII. Контрольна робота (1 год.).

Написання письмової роботи.

Практична робота : написання тесту. Робота над помилками.

Основний рівень
Третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	1	-	1
2	Мовленнєва діяльність	20	10	10
3	Знання про мову, мовні уміння	20	10	10
4	Правопис	10	5	5
5	Граматика	10	5	5
6	Синтаксис	5	1	4
7	ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО	1	-	1
8	КОНТРОЛЬНА РОБОТА	1	-	1
Разом		68	31	37

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Основний рівень

Третій рік навчання

I. Вступне заняття (1 год.).

Повторення вивченого. Складання поширених простих розповідей на задану вчителем тематику.

Практична робота : написання твору, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

II. Мовленнєва діяльність (20 год.).

1. Слухання-розуміння усного мовлення (протягом року).

Робота над змістом прослуханих текстів, що належать до різних типів.

Висловлювання власних думок з приводу почутого. Сприймання на слух, розуміння змісту текстів, які відносяться до художніх, розмовних, науково-популярних стилів.

Засвоїти лексику до розмовних тем:

Мій друг (зовнішність, риси характеру).

Дружба між дітьми різних країн.

Подорож до Польщі.

Польща.

Варшава.

Видатні люди Польщі (*Adam Mickiewicz, Henryk Sienkiewicz, Maria Curie-Skłodowska, Fryderyk Chopin, Jan Paweł II* і т.п.).

Спорт. Види спорту (*siatkówka, koszykówka, kolarstwo, pływanie, piłka nożna* і т.п.).

Україна.

Київ.

2. Говоріння

Складання діалогів, опираючись на прочитаний текст, малюнок тощо;
Відтворення або розігрування діалогів на основі почутих та прочитаних творів близько до тексту згідно комунікативних ситуацій;
висловлювання своєї думки (позитивної чи негативної) на теми, вказані у тематичному каталозі.

3. Читання (протягом року)

Виразне читання вголос знайомого і незнайомого тексту, дотримуючись правил вимови, а також відповідної інтонації. Читання мовчки незнайомого тексту, розуміння його змісту.

Визначення теми і основної думки тексту.

Складання простого плану; формулювання запитань питання до тексту; осмислення будови тексту, знаходження художніх засобів.

Знаходження в тексті ключових слів, розрізнення основної та додаткової інформації;

Знаходження, вказаних вчителем елементів тексту, (абзаци, імена, назви і т.п.).

Виразне декламування вивчених віршів і уривків з прозових творів.

Практична робота : написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

III. Знання про мову, мовні уміння (20 год.).

1. Мова і мовлення

Переказ невеликих текстів, виражаючи своє ставлення до головних героїв чи подій, описаних у тексті. Будова розповіді за колективно складеним планом, серією малюнків, опорними словами. Опис деяких предметів та їх порівнювання.

Комунікативні ситуації, пов'язані з товаришем, наприклад, прохання про вибачення, відмова, комплімент, подяка, домовленість і т.п.

Знайомство. Автохарактеристика.

Купування квитків в касах залізничного вокзалу та автостанції.

Комунікативні ситуації при переїзді через кордон.

Вітання з екскурсії по телефону.

Враження від екскурсії.

Опис погоди. Поради щодо виїзду до Польщі.

Проблеми під час екскурсії.

Спортивна інформація (*wynik meczu, termin imprezy sportowej, opis wybranego fragmentu gry* і т.п.).

2. Текст

Опис краєвиду.

Опис картини з вживанням слів типу *na pierwszym planie, w tle, w lewym górnym rogu* і т.п.

Заклик до охорони певного місця на природі.

Опис персонажа.

Опис характеристики свого місцепроживання, свого місцепроживання, своєї школи, сім'ї і т.п.

Опис Польщі (*największe miasta, rzeki, góry, zabytki, atrakcje turystyczne* і т.п.).

Опис Варшави (*położenie, zabytki, atrakcje turystyczne* і т.п.).

Опис України (*położenie, zabytki, atrakcje turystyczne* і т.п.).

Опис Києва (*położenie, zabytki, atrakcje turystyczne* і т.п.).

Основна інформація про видатні постаті польської історії і культури.

3. Фонетика

Вдосконалення вимови м'яких приголосних звуків.

Вимова *q, ę* у кінці слів та перед *ł, l*. Вимова *a, e, u, y, i* з носовим резонансом.

Асиміляція (уподібнення) звуків, наприклад, *futrzany, kwiat, sweter* і т.п.

Практична робота : написання слів, речень за вивченими правилами, вимова проблемних звуків, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

IV. Правопис (10 год.)

Списування і запис під диктовку слів, словосполучень, речень, текстів, підібраних з урахуванням вивченого мовного матеріалу, рекомендованого для третього року навчання.

Запис тексту, вивченого напам'ять.

Формулювання питань письмово і відповідь на них за змістом тексту, ситуації, малюнка.

Написання переказу тексту з відповідною підготовкою за змістом і підбором граматичного матеріалу

Написання роботи згідно поданих форм письмових висловлювань.

Повторення правопису слів, вивченого на другому році навчання (*ó-u, rz-ż, q-ę, ch-h, i-j*).

Правопис прикметникових прізвищ, що закінчуються на – *ski, - wski, - cki, - dzk*.

Вживання розділових знаків у реченнях (*przecinek, kropka, wykrzyknik, pytnik, wielokropek, cudzysłów*).

Форми письмових висловлювань:

- поздоровлення з місця відпочинку (*kartka pocztowa, e-mail, sms*).
- характеристика особи.
- лист.
- порівняння міст і країн (наприклад, *Warszawy i Kijowa, Polski i Ukrainy*).
- реклама місця відпочинку.
- написання замітки до газети (наприклад, *szkolny mecz piłki nożnej* і т.п.).

Практична робота : написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

V. Граматика (10 год.)

Іменник:

Називний відмінок іменників множини у чоловічо-особовій формі (*ci panowie, ci studenci, ci aktorzy, ci lekarze* і т.п.).

Кличний відмінок.

Відмінювання іменників за всіма відмінками;

Закінчення іменників в називному відмінку множини (чоловічо-особова форма).

Вживання форм відмінкових закінчень в кличному відмінку (чоловічо-особова форма).

Прикметник

Відмінювання прикметників в однині і множині.

Ступені порівняння прикметників.

Форми, що творяться від інших основ прикметника (*dobry – lepszy – najlepszy*).

Складена форма прикметників (*chory – bardziej chory – najbardziej chory*).

Відмінювання слів з прикметниковим типом відмінювання (*chory; myśliwy; Krasicki, Konopnicka, Jerzy*).

Правильне вживання всіх відмінкових закінчень прикметників.

Відмінювання і вживання у мові слів з прикметниковим типом відмінювання.

Правильне вживання в мові прикметників у вищому і найвищому ступенях порівняння.

Засвоєння складених форм ступенів порівняння прикметників.

Вживання у мові прикметників у вищому та найвищому ступенях порівняння, утворених від інших основ.

Дієслово

Види дієслів (доконаний і недоконаний вид). Префікси *z-*, *s-*, *za-*, які визначають вид дієслів. Дієслова, що означають рух. Утворення наказового способу дієслів. Відмінювання дієслова *powinien*.

Розпізнавання виду дієслів (доконаний і недоконаний). Утворення недоконаних дієслів від доконаних. Правильне вживання дієслів у доконаному і недоконаному видах. Засвоєння дієслів, що означають рух.

Утворення наказового способу дієслів. Вживання у мовленні дієслів у наказовому способі. Правильне вживання у реченнях дієслова *powinien*.

Прислівник

Утворення ступенів порівняння прислівників, утворених від прикметників.

Ступені порівняння прислівників, утворених від інших основ (*źle – gorzej – najgorzej*).

Утворення прислівників від прикметників. Утворення ступенів порівняння прислівників. Вживання у мові (в реченнях) прислівників в різних значеннях.

Застосовування прислівників у вищому і найвищому ступенях порівняння, які утворені від інших основ прислівників.

Числівник

Порядкові числівники 100 – 1000.

Відмінювання порядкових числівників за відмінками.

Утворення порядкових числівників від 100 до 1000. Вживання порядкових числівників у реченнях. Відмінювання порядкових числівників.

Практична робота : написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VI. Синтаксис (5 год.)

Прості поширені речення. Складносурядні речення. Сполучники, які вживаються у складних реченнях. Складнопідрядні речення (залежність підрядного речення від головного).

Складання простих поширених речень. Складання складних речень (складносурядних, складнопідрядних). Вживання їх в усному та писемному мовленні. Виділення частин складного речення. Засвоєння залежності підрядного речення від головного. Вимова складних речень з правильною інтонацією. Використання іменників в ролі підмета, іменного складеного присудка, різних другорядних членів речення (без вживання термінів). Вживання прислівників в ролі головних і другорядних членів речення. Вживання числівників в реченнях. Вживання у мові числівників в ролі підмета, іменного складеного присудка, різних другорядних членів речення.

Практична робота : робота над інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VII. Повторення вивченого (1 год.)

Повторення вивченого протягом року.

Практична робота : написання твору -роздуму, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VIII. Контрольна робота (1 год.).

Написання письмової роботи.

Практична робота : написання тесту.

Четвертий рік навчання

Основний рівень

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	1	-	1
2	Мовленнєва діяльність	20	10	10
3	Знання про мову, мовні уміння	20	10	10
4	Правопис	10	5	5
5	Граматика	10	5	5
6	Синтаксис	5	1	4
7	ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО	1	-	1
8	КОНТРОЛЬНА РОБОТА	1	-	1
Разом		68	31	37

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Основний рівень

Четвертий рік навчання

I. Вступне заняття (1 год.).

Повторення вивченого. Складання поширених складних розповідей на задану вчителем тематику.

Практична робота : робота над інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

II. Мовленнєва діяльність (20 год.)

1. Слухання-розуміння усного мовлення (протягом року).

Розуміння після одного прослуховування змісту тексту. Визначення теми тексту, причинно-наслідкових відношень, розпізнавання основної і додаткової інформації. Усвідомлення авторської позиції в описі ситуації, дійових осіб, емоційне забарвлення тексту.

Стиль життя (здоровий спосіб життя, розваги, друзі по листуванню).

Охорона здоров'я (відвідування лікаря, симптоми захворювання).

Шкільна бібліотека (вибір улюблених книг, улюблений письменник, літературний герой).

Музика (музичні стилі, композитори, виконавці).

Польща (географічне положення, клімат, населення).

Шкільне життя (позакласні заходи).

Подорож (поїздом, літаком).

Ремонт квартири.

Відвідування перукарні.

2. Говоріння

Засвоєння лексики до розмовних тем, вміщених тематичному каталозі.

Вміння підбирати прикметники – синоніми, прикметники – антоніми.

Використовування в усній і писемній мові прикметників з метою її збагачення.

3. Читання (протягом року)

Виразне читання знайомого чи незнайомого тексту, дотримуючись правильної вимови, інтонації, логічного наголосу. Складання плану до тексту. Формулювання питань до тексту. Осмислення його будови, художніх засобів.

Знаходження в тексті ключових слів, розрізнення основної та додаткової інформації. Працювати з текстом, знаходячи в ньому, вказані вчителем елементи тексту (абзаци, імена, назви, виділені спеціальним шрифтом слова, і т.д.).

Адекватно сприймати логічний зміст тексту, ідейну спрямованість, особливості будови тексту.

Практична робота : робота над вимовою, інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

III. Знання про мову, мовні уміння (20 год.).

1. Мова і мовлення.

Участь в дискусії.

Повідомлення інформації, наприклад, про зміну плану.

Поради, що стосуються здорового способу життя.

Розмова по телефону.

Вітання (Різдво, Великдень, день народження, іменини).

У лікаря. Виклик швидкої допомоги.

У бібліотеці. Заохочення до читання даної книги.

Висловлювання своєї думки про книгу, музичний твір, вид мистецтва.

Надання переваги певній книзі, музичному твору, автору, літературному чи музичному стилю.

Купівля квитків на поїзд і літак.

Ситуації, які можуть виникнути на вокзалі, в аеропорту, барі, в залі очікувань тощо).

У магазині будівельних матеріалів.

У перукарні.

Участь у дискусії. Складання тексту – згідно форм висловлювань. Презентація за допомогою мультимедійних засобів (фотографій, фрагментів фільму, Інтернету, і т.д.).

4. Текст

Відтворення вивчених діалогів. Участь у дискусії. Розігрування діалогів на основі почутих та прочитаних творів. Складання діалогів з опорою на текст, малюнок. Переказ художніх, публіцистичних, науково-популярних текстів, виражаючи своє ставлення до дійових осіб, подій, фактів тощо. Висловлювання вражень на теми прочитаних текстів.

Форми висловлювань:

- дискусія;
- звіт;
- оповідання;
- опис;
- аргументація. Мотивація вибору;
- характеристика;
- біографія, наприклад, відомого композитора, письменника;
- презентація, наприклад, визначних місць Польщі.

Практична робота : робота над вимовою, інтонацією, способи висловлювання, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

IV. Правопис (10 год.)

Правопис дієслів умовного способу (закінчення *-był, -byś, -by, -byśmy, -byście*).

Правопис рухомої частки *-bu* з особовими дієсловами, з безособовими дієсловами і іншими частинами мови.

Повторення правопису слів, вивченого в попередніх роках навчання.

Форми письмових висловлювань:

- Запрошення на урочистий вечір, дискотеку і т.д.).
- Повідомлення про хворобу, зміну плану, проблеми, пов'язані з подорожжю.
- Звіт.
- Оповідання.
- Опис.
- Біографія, наприклад, відомого композитора.
- Стаття до стінгазети про визначне місце в Польщі.

Запис під диктовку речення і текстів, підібраних з урахуванням вивченого мовного матеріалу.

Написання дослівного і стислого переказу тексту – розповідь, опис, міркування – з попередньою підготовкою змісту і мовного матеріалу.

Складання невеликих письмових висловлювань на основі особистого досвіду учнів. Удосконалення правопису слів вивчених орфограм.

Практична робота : робота над текстами, інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

V. Граматика (10 год.).

Іменник

Особливості у відмінюванні іменників (*brat, książę, ksiądz, przyjaciel, sędzia, dzień, tydzień*).

Відмінювання іменників чоловічого роду на *-a* (*poeta*); *-o* (*Franko, Matejko...*).

Іменники, які не відмінюються (*typu muzeum i video*).

Прикметник

Називний відмінок прикметників множини (чоловічо-особова форма);

Називний відмінок прикметників множини (нечоловічо-особова форма).

Дієслово

Особливості відмінювання дієслів (*brać, móc, trzeć, znaleźć, stać, kłaść, piec*);

Утворення умовного способу дієслів та вживання його в реченнях.

Займенник

Відмінювання присвійних займенників в однині і множині за відмінками, вживання їх у реченнях.

Числівник

Кількісні числівники (*dwaj, trzech czterej panowie, dwie, trzy, cztery panie, pięciu, sześciu... panów, pięć, sześć pań*) та їх відмінювання. Вживання у мові кількісних числівників .

Знання всіх вивчених частин мови (іменник, прикметник, дієслово, займенник, числівник). Використовування слів всіх частин мови для побудови речень, оповідань, розповідей тощо. Правильне вживання відмінкових закінчень іменників, які мають особливості у відмінюванні. Правильне вживання іменників, що не відмінюються та іменників з прикметниковим типом відмінювання.

Визначення закінчення прикметників в називному відмінку множини (чоловічо-особова форма). Визначення закінчення прикметників у всіх відмінках множини (не чоловічо-особова форма).

Використовування у мові дієслів, що мають особливості у відмінюванні.
Утворення умовного способу дієслів та вживання цих дієслів у реченнях;
Відмінювання присвійних займенників за відмінками в однині і множині (у чоловічо-особовій та нечоловічо-особовій формах). Відмінювання кількісних числівників і правильне вживання їх у мові.

Практична робота : робота над правилами застосування вірної форми, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VI. Синтаксис (5 год.)

Складне речення.

Складносурядне речення, поєднане сполучниками сурядності.

Складнопідрядне речення з підрядними умови (*Przyszłabym do ciebie, gdybym miała czas*).

Вживання кількісних числівників у родовому відмінку, які виконують функцію підмета (*dwóch, trzech, czterech, pięciu, sześciu... panów*).

Речення, в яких головні і другорядні члени виражені різними синтаксичними способами. Речення з дієсловами в умовному способі.

Практична робота : робота над інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, використання правильних форм, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VII. Повторення вивченого (1 год.)

Повторення вивченого протягом року матеріалу.

Практична робота : вправи на повторення, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VIII. Контрольна робота (1 год.)

Написання письмової роботи

Практична робота : робота над помилками.

Основний рівень

П'ятий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	1	-	1
2	Мовленнєва діяльність	20	10	10
3	Знання про мову, мовні уміння	20	10	10
4	Правопис	10	5	5
5	Граматика	10	5	5
6	Синтаксис	5	1	4
7	ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО	1	-	1
8	КОНТРОЛЬНА РОБОТА	1	-	1
Разом		68	31	37

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Основний рівень

П'ятий рік навчання

I. Вступне заняття (1 год.).

Повторення вивченого. Складання поширених складних розповідей, коментарів до прочитаного на тематику задану вчителем.

Практична робота : робота над інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

II. Мовленнєва діяльність (20 год.)

1. Слухання-розуміння усного мовлення (протягом року).

Слухання з розумінням художніх, публіцистичних та науково-популярних текстів. Сприймання змісту тексту, ідейної спрямованості, особливостей побудови тексту згідно авторського задуму.

Тематичний каталог

Робота і професія (ким би ти хотів стати, де б хотів працювати чи вчитися).

Подорож і засоби зв'язку. Подорож автомобілем.

Польща (великі міста, пам'ятники культури).

Покупки (види магазинів).

Здоров'я (самопочуття, частини тіла, найпоширеніші хвороби, відвідування лікаря).

Навколишнє середовище (погода, краєвиди, рослини та дикі звірі).

Екологія.

Засоби масової інформації (телебачення, радіо, програма, улюблена теле-, радіопередача).

Традиції та родинні свята в сім'ї (взаємовідносини в сім'ї).

2. Говоріння

Засвоєння лексики до розмовних тем з тематичного каталогу. Підбір прикметників – синонімів, прикметників – антонімів. Вміння використовувати в усній і писемній мові прикметники з метою її збагачення.

Відтворення і розігрування діалогів з прослуханих чи прочитаних творів.

Відтворення (дослівний і стислий переказ) творів різних жанрів.

Переказ художніх, публіцистичних і науково-популярних текстів, вираження свого ставлення до змісту цих текстів. Висловлення своїх почуттів.

3. Читання (протягом року)

Виразне читання вголос знайомих і незнайомих текстів, дотримуючись правил вимови і відповідної інтонації. Читання незнайомих текстів, розуміння змісту. Сприймання змісту тексту, ідейної спрямованості, особливостей побудови та художніх засобів тексту згідно авторського задуму. Переказ художніх, публіцистичних і науково-популярних текстів, виражаючи своє ставлення до змісту цих текстів.

Практична робота : робота над інтонацією, написання слів, речень, за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

III. Знання про мову, мовні уміння (20 год.).

1. Мова і мовлення.

Комунікативні ситуації

Компліменти.

Зауваження щодо поведінки учнів (на уроці, перерві, екскурсії, загальношкільних заходах і т.д.)

Висловлювання своєї думки (стосовно подорожі, покупки, екскурсії і т.д.).

Надання переваги (певній професії, телепередачі, засобу зв'язку і т.д.).

Пропозиція змін (до плану екскурсії, подорожі і т.д.).

Форми висловлювань:

- автобіографія;
- характеристика образу;
- реклама;
- презентація.

2. Текст

Форми висловлювань:

- автобіографія;
- характеристика образу;
- реклама;
- презентація.

Участь у дискусії. Письмові висловлювання згідно поданих форм. Представлення за допомогою - мультимедійних засобів (фотографій, фрагментів фільму, інтернету і т.д.). Висловлювання за самостійно складеним планом.

Практична робота : робота над інтонацією, правописом, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

IV. Правопис (10 год.)

Повторення правопису слів, вивченого у попередні роки навчання.

Правопис слів типу: *nowo otwarty, jasnozielony, bialo-czerwony*.

Правопис частки *nie* з числівниками, займенниками, прийменниками.

Правопис географічних назв.

Речення з прямою і непрямою мовою.

Форми письмових висловлювань:

- Вітання і побажання з нагоди дня народження і свят.
- Оголошення.
- Автобіографія.
- Заява.

- Реклама.
- Скарга.
- Конспект.
- Рецензія на побачений фільм, виставу, прочитану книжку та ін.

Запис під диктовку речення, тексти, підібрані з урахуванням вивченого граматичного матеріалу. Переказ тексту – розповідь, опис, міркування - з попередньою підготовкою по змісту і відбору мовного матеріалу. Різні види робіт з текстами, які вивчаються на п'ятому році навчання. Розділові знаки у реченнях з прямою та непрямою мовою.

Практична робота : робота над мовленням, типами письмових висловлювань , інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

V. Граматика (10 год.)

Іменник

Відмінювання іменників, які мають особливості у відмінюванні (*mieszczanin, oczy, uszy, ręce*).

Дієслово

Повторення відмінювання дієслів, які мають особливості у відмінюванні (*trzeć, mleć, wziąć, pleść...*).

Дієприкметник

Загальне значення дієприкметника.

Дієприкметники активного стану (*czytający uczeń*).

Дієприкметники пасивного стану (*książka przeczytana przez ucznia*).

Утворення дієприкметників. Дієприкметникові звороти.

Дієприслівник

Дієприслівник – незмінна форма дієслова.

Утворення дієприслівників. Дієприслівникові звороти.

Числівники

Збірні числівники (*dwoje, troje, czworo dzieci, drzwi, ludzi, studentów, kociąt...*) та їх відмінювання.

Відмінювання і вживання у мові іменників, які мають особливості у відмінюванні (згідно граматичного каталогу для п'ятого року навчання).

Відмінювання за особами, числами, часами дієслів, які мають особливості у відмінюванні (згідно каталогу для п'ятого року навчання).

Розпізнавання дієприкметників, розуміння їх значення. Правильне використання дієприкметників і дієприкметникових зворотів у мові.

Розпізнавання дієприслівників, розуміння їх значення. Правильне використання дієприслівників і дієприслівникових зворотів у мові.

Практична робота : робота над правильним застосуванням різних частин мови, інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VI. Синтаксис (5 год.)

Побудова речень із збірними числівниками. Вживання їх у мові.

Пряма і непряма мова.

Речення з прямою і непрямою мовою.

Розрізнення речень з прямою і непрямою мовою. Заміна прямої мови непрямою.

Практична робота : робота над інтонацією, написання речень за вивченими правилами, різні типи речень, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VII. Повторення вивченого (1 год.)

Повторення вивченого за рік матеріалу.

Практична робота : написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VIII. Контрольна робота (1 год.)

Написання письмової роботи

Практична робота, написання тесту. Робота над помилками.

Календарно-тематичне планування

Початковий рівень

Перший рік навчання

К-ть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
	<p><u>Тематичний каталог</u></p> <p>Моя сім'я (<i>rodzice, rodzeństwo, dziadek i babcia, dziadkowie</i>).</p> <p>Родинний дім (<i>mieszkanie / dom, pomieszczenia w mieszkaniu / w domu, usytuowanie mieszkanie w bloku / położenie domu w miejscowości</i>).</p> <p>Мій клас.</p> <p>Шкільне приладдя.</p> <p>Вільний час (дієслівні звороти, наприклад, <i>czytać książkę, oglądać telewizję, grać na komputerze, pływać, grać w piłkę, spacerować, jeździć na nartach, łyżwach, sankach</i> і т.п.).</p> <p>Години. Дні тижня.</p> <p>Місяці. Пори року.</p> <p>Погода. Частина тіла людини (<i>głowa, ręka (ręce), noga,</i></p>	<p>- засвоїти лексику до розмовних тем, вміщених у розділі «Зміст навчального матеріалу».</p>

	<p><i>brzuch, oko (oczy), ucho (uszy), nos, ząb (zęby)).</i></p> <p>Одяг.</p> <p>Їжа (<i>śniadanie, kolacja</i>).</p> <p>Продуктовий магазин (назви продуктів, які використовуємо для приготування сніданку та вечері).</p> <p>Іграшки, спортивне та електронне обладнання (наприклад, <i>piłka, lalka, samochodzik, sanki, narty, gry komputerowe, telefon komórkowy strony internetowe</i>, і т.п.).</p> <p>Моя місцевість (розташування в Україні, характеристика).</p> <p>Свійські тварини.</p>	
5 год	Аудіювання	
	Тексти згідно тематичного каталогу.	<ul style="list-style-type: none"> - сприймати на слух усне мовлення; - розуміти на слух тексти різних жанрів.
10 год	Читання	
	Тексти згідно тематичного каталогу.	<ul style="list-style-type: none"> - засвоїти польський алфавіт; - читати вголос знайомий текст;

		<ul style="list-style-type: none"> - вміти працювати з текстом: <ul style="list-style-type: none"> • визначати тему тексту; • ставити до тексту запитання; • складати план до тексту.
20 год	Усне мовлення	
	<p>а) Комунікативні ситуації</p> <p>Вітання (<i>dzień dobry, cześć</i>).</p> <p>Прощання (<i>do widzenia, cześć, na razie, do zobaczenia, do jutra</i>).</p> <p>Подяка (<i>dziękuję, dzięki</i>).</p> <p>Вибачення (<i>przepraszam</i>).</p> <p>Оправдання (<i>Przepraszam, nie odrobiłem zadania, bo bolała mnie głowa.</i>).</p> <p>Представлення себе (<i>Mam na imię... Nazywam się...</i>) .</p> <p>Розповідь про себе, друга, члена сім'ї (<i>Mieszkam w..., Mam ... lat, Chodzę do... klasy, Uczę się w szkole nr..., Mam matkę, tatę i brata... Moja mama jest...Moja mama ma...</i>).</p> <p>Домовленість з товаришем (<i>Czy masz czas dziś wieczorem?</i> і т.п.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - правильно вживати форми привітання, прощання, вибачення, подяки і т.п.; - правильно вживати форми звертання (<i>pan, pani, państwo, proszę pani, proszę pana, panie dyrektorze, panie profesorze</i> і т.п.); - відтворювати вивчені діалоги за зразком.

	<p>Пропозиція – акцептація пропозиції/відмова (<i>Idziemy dziś na spacer? – Tak, chętnie. – Nie, przepraszam, ale dziś nie mogę</i> і т.п.).</p> <p>Покупки в продуктовому магазині (<i>Proszę chleb.</i>).</p> <p>У лікаря (<i>Boli mnie głowa. Mam katar. Kaszlę. Mam temperaturę 38,6.</i>).</p> <p>Комплімент (<i>Masz ładną bluzkę.</i>).</p> <p>Прохання про позичення чогось (<i>Czy możesz pożyczyć mi długopis?</i>).</p> <p>Назвати дати (<i>Dziś jest dwudziestego (dwudziesty) września dwa tysiące dziewiątego roku.</i>).</p> <p>Назвати день тижня (<i>Dziś jest wtorek.</i>).</p> <p>Назвати годину (<i>jest wpół do dwunastej / jest dwunasta trzydzieści; jest za 10 druga / jest trzynasta pięćdziesiąt; jest piętnaście po trzeciej / jest piętnasta piętnaście</i>).</p>	
	<p>б) Форми висловлювань</p> <p>Опис класу, пір року, погоди,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти складати розповіді, описи, міркування; - будувати розповіді за

	<p>своєї місцевості.</p> <p>Характеристика сім'ї.</p> <p>Висловлювання власної думки, що стосується пір року, одягу, погоди, способів проведення вільного часу.</p> <p>Висловлювання власної думки, щодо переваг, які стосуються одягу, продуктів харчування, способів проведення вільного часу, іграшок, комп'ютерних ігор. Висловлення своєї думки про подану місцевість, продуктовий магазин, продукти харчування, клас.</p>	<p>планом, серією малюнків, опорними словами;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміти висловлюватись на теми, вказані у змісті навчального матеріалу; - вміти переказувати прочитані оповідання; - виразно декламувати напам'ять вивчені вірші.
	<p><u>в) Фонетика</u></p> <p>Вимова польських звуків.</p> <p>Вимова м'яких приголосних звуків. Вимова історично м'яких приголосних звуків (<i>sz, ż, rz, cz, c, dz, dź</i>).</p> <p>Вимова інших сполучень літер (<i>ch, krz, chrz, trz, szcz</i>).</p> <p>Наголос у польських словах.</p> <p>Дзвінки та глухі приголосні звуки. Оглушена вимова приголосних звуків у кінці складу і кінці слова. Вимова</p>	<ul style="list-style-type: none"> - правильно вимовляти голосні та приголосні звуки; - правильно ставити наголос у словах польської мови; - правильно вимовляти приголосні звуки у кінці складу і кінці слова (оглушена вимова).

	носових голосних звуків (<i>ę, q</i>).	
10 год	Письмо	
	<p>Польський алфавіт.</p> <p>Способи позначення м'яких приголосних звуків на письмі.</p> <p>Сполучення літер для позначення одного звука в польській мові (<i>ch, cz, sz, rz, dz, dź, dż</i>).</p> <p>Сполучення приголосних звуків (<i>szcz, żcz, źdź, dżdź</i>).</p> <p>Правопис слів з: <i>i/j; ę/q; ó/u; rz/ż; ch/h</i>.</p> <p>Форми письмових висловлювань:</p> <p>Опис.</p> <p>Характеристика особи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - списувати і записувати під диктовку слова, словосполучення, речення, короткі тексти, підібрані з урахуванням вивченого мовного матеріалу; - письмово давати відповіді на запитання до змісту тексту, ситуації, малюнка; - будувати невеликі письмові висловлювання розповідного характеру; - засвоїти правопис слів згідно з вивченими орфограмами; - написати роботи згідно форм письмових висловлювань.
20 год	Граматика	
	<p>Іменник</p> <p>Рід іменників в однині.</p> <p>Назви відмінків та їх питань.</p> <p>Називний відмінок однини.</p> <p>Родовий відмінок однини.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розпізнавати рід іменників в однині; - засвоїти закінчення деяких відмінків іменників і

<p>Знахідний відмінок однини. Орудний відмінок однини.</p> <p>Прикметник</p> <p>Рід прикметників в однині.</p> <p>Називний відмінок однини. Родовий відмінок однини. Знахідний відмінок однини. Орудний відмінок однини.</p> <p>Узгодження прикметників з іменниками у роді, числі (однина) та відмінку.</p> <p>Дієслово</p> <p>Відмінювання дієслів у теперішньому часі однини і множини. Дієслова <i>być, mieć</i>.</p> <p>Дієвідміни дієслів:</p> <p>I. -ę / -esz (<i>piszę / piszesz...; rysuję / rysujesz...</i>)</p> <p>II. -ę / -isz (-ysz) (<i>myślę / myślisz...; liczę / liczysz...</i>)</p> <p>III. -am / -asz (<i>czytam</i></p>	<p>прикметників;</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильно вживати форми відмінкових закінчень (Н.в. одн., Р.в. одн., З.в. одн., О.в. одн.); - розрізняти слова, які означають предмет, ознаку предмета, кількість предметів або порядок при лічбі, дію предмета, слова, які не називають предмет, ознаку, кількість, а тільки вказують на них; - розпізнавати рід прикметників в однині; - правильно вживати відмінкові закінчення цих прикметників; <ul style="list-style-type: none"> - уміти відмінювати дієслова в теперішньому часі; - вміти правильно вживати деякі дієслова в теперішньому часі в реченнях.
---	--

	<p>/ <i>czytasz...</i>)</p> <p>–em / -esz</p> <p>(<i>wiem / wiesz...</i>;</p> <p><i>rozumiem / rozumiesz...</i>;</p> <p><i>jem / jesz...</i>)</p> <p>Займенники</p> <p>Особові: <i>ja, ty, on, ona, ono, pan, pani, my, wy, oni, one, panowie, panie, państwo</i> (без відмінювання).</p> <p>Присвійні: <i>mój, twój, swój, nasz, wasz, ich...</i> (без відмінювання).</p> <p>Числівник</p> <p>Кількісні числівники від 1 до 100.</p> <p>Порядкові числівники від 1 до 20.</p> <p>Синтаксис</p> <p>Речення</p> <p>Просте речення.</p> <p>Порядок слів у простому реченні.</p>	<p>- знати особові та присвійні займенники;</p> <p>- вміти вживати їх у реченні;</p> <p>- вміти лічити від 1-100;</p> <p>- вміти назвати порядкові числівники від 1-20;</p> <p>- вживати порядкові числівники в реченнях, наприклад, для визначення години, порядку предметів при лічбі.</p> <p>- уміти формувати речення польською мовою;</p> <p>- складати прості розповідні речення;</p> <p>- складати питальні речення.</p>
--	---	---

	Питальні речення (з питальним словом і без нього).	
1 год	Повторення вивченого	
1 год	Контрольна робота	

Другий рік навчання

Початковий рівень

К - Т Ь Г О Д И Н	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
	<p><u>Тематичний каталог</u></p> <p>Мій робочий день (<i>wstaję, myję się, jem śniadanie, ubieram się..., idę do szkoły, jestem w szkole, wracam ze szkoły, jem obiad, odrabiam lekcje, wychodzę na spacer, oglądam telewizję, gram na komputerze, czytam książkę, і т.п.</i>).</p> <p>Шкільне життя (<i>rozkład zajęć, uroczystości szkolne, Dzień Nauczyciela, zwykły dzień w szkole і т.п.</i>).</p> <p>Допомога батькам (<i>sprzątam, myję naczynia, zajmuję się rodzeństwem, pomagam w drobnych remontach, robię</i></p>	<p>- засвоїти лексику до розмовних тем, вміщених у розділі «Зміст навчального матеріалу».</p>

	<p><i>zakupy</i> і т.п.).</p> <p>Природа (<i>drzewa, kwiaty, krzewy, las, jezioro, rzeka, góry</i> і т.п.).</p> <p>Відпочинок і дозвілля.</p> <p>Свята і традиції (<i>Boże Narodzenie, Nowy Rok, Wielkanoc</i>).</p> <p>Моє місто, мій районний центр (<i>atrakcje turystyczne, szkoły, uczelnie, zabytki</i>, і т.п.)</p> <p>Пошта.</p> <p>Магазин готового одягу.</p> <p>Телебачення.</p> <p>Інтернет.</p>	
5 Г о д	Аудіювання	
	Тексти згідно тематичного каталогу.	- сприймати на слух, розуміти зміст текстів, які відносяться до художніх, розмовних, науково-популярних стилів.

1 0 Г о д	Читання	
	Тексти згідно тематичного каталогу.	<ul style="list-style-type: none"> - вміти читати вголос художні та науково – популярні тексти на швидкість читання; - читати мовчки та розуміти прочитане; - вміти складати простий план до прочитаного тексту; - вміти ставити питання до тексту; - розрізняти основну та додаткову інформацію; - визначити тему і мету тексту.
2 0 Г о д	Усне мовлення	
	а) Комунікативні	

	<p>ситуації</p> <p>План екскурсії.</p> <p>Складання плану дня.</p> <p>Домовленість про екскурсію (наприклад, <i>co zabrać ze sobą, kiedy się spotkają, jak dojadą na miejsce, kiedy wrócą, co będą robić</i> і т.п.).</p> <p>Складання вітань.</p> <p>Інформація про шкільне життя (наприклад, <i>o zastępstwie, odwołaniu lekcji, zmianie podziału godzin, zmianie sali</i> і т.п.).</p> <p>Пропозиція допомоги. Згода на допомогу. Відмова від допомоги.</p> <p>Подяка за допомогу.</p> <p>На пошті (<i>kupowanie znaczków, wysyłanie listów, kupowanie pocztówek</i> і т.п.).</p> <p>Покупка. Примірка одягу .</p> <p>Телефонна розмова.</p> <p>Запитування про дорогу.</p> <p>Пояснення дороги (наприклад, <i>Jak dojść do centrum miasta, i</i> т.п.).</p>	<p>- вміти відтворити або розіграти діалоги на основі почутих та прочитаних творів близько до тексту згідно комунікативних ситуацій.</p>
--	---	--

	Подання адрес сайтів.	
	<p>б) Форми висловлювань</p> <p>Розповідь про екскурсію.</p> <p>Розповідь про свій день у школі, про допомогу батькам, про відвідування пошти і т.п.</p> <p>Одяг. Стиль одягу. Підбір одягу на кожний випадок.</p> <p>Оцінка телепрограми, сайту.</p> <p>Розповідь про своє місто чи районний центр.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти складати текст-розповідь, текст-опис, текст-міркування та інші згідно форм висловлювань; - декламувати напам'ять невеликі вірші чи уривки з прозових творів; - будувати висловлювання за колективно складеним планом, серією малюнків, опорними словами.
	<p><u>в) Фонетика</u></p> <p>Вимова польських звуків.</p> <p>Вимова м'яких приголосних звуків. Вимова історично м'яких приголосних звуків (<i>sz, ż, rz, cz, c, dz, dź</i>).</p> <p>Вимова інших сполучень літер (<i>ch, krz, chrz, trz, szcż</i>).</p> <p>Наголос у польських словах.</p> <p>Дзвінки та глухі приголосні звуки. Оглушена вимова приголосних звуків у кінці складу і кінці слова. Вимова носових голосних звуків (<i>ę, ą</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - правильно вимовляти голосні та приголосні звуки; - правильно ставити наголос у словах польської мови; - правильно вимовляти приголосні звуки у кінці складу і кінці слова (оглушена вимова). - закріплювати та вдосконалювати вимову польських звуків, вимову м'яких приголосних звуків (<i>sz, ż, rz, cz, ć, dz, dź</i>),

		<p>вимову інших сполучень літер (<i>ch, krz, chrz, trz, szcz</i>), наголос у польських словах, дзвінких та глухих приголосних звуків, оглушену вимову приголосних звуків у кінці складу і кінці слова, вимову носових голосних звуків (<i>ę, ą</i>).</p>
1 0 Г О Д	Письмо	
	<p>Повторення правопису слів, вивченого на першому році навчання (<i>rz/ż, ó/u, ch/h</i>).</p> <p>Правопис слів з <i>ę, ą, et, en, ot, op</i>.</p> <p>Правопис слів з м'якими приголосними звуками.</p> <p>Правопис слів з дзвінкими приголосними в середині або в кінці слова.</p> <p>Перенос слів у польській мові.</p> <p>Вживання великої літери у польських словах.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти списувати і записувати під диктовку слова, словосполучення, речення, тексти, підібрані з врахуванням вивченого граматичного матеріалу; - складати письмові питання і відповіді на питання по змісту тексту, ситуації, малюнка; - писати невеликі перекази тексту з попередньою підготовкою за змістам і правопису важких для

	<p>Форми письмових висловлювань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • План робочого дня. • Опис екскурсії. • Опис міста або свого районного центру. • Оцінка телепрограми чи сайту. • Опис одягу. • Написання вітань. 	<p>написання слів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - написати роботи згідно форм письмових висловлювань.
20 Г о д	Граматика	
	<p>Іменник</p> <p>Відмінювання іменників за відмінками:</p> <p>Місцевий відмінок однини. Давальний відмінок однини і множини. Орудний відмінок множини. Родовий відмінок множини. Називний відмінок множини (нечоловічо – особова форма).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - правильно вживати форми відмінкових закінчень (М. в. одн., Д. в. одн. і мн., О. в. мн., Р. в. мн., Н. в. мн. (нечоловічо – особова форма)); - вміти відмінювати іменники за відмінками (згідно граматичного катологу);

	<p>Прикметник</p> <p>Місцевий відмінок однини. Давальний відмінок однини і множини. Орудний відмінок множини. Родовий відмінок множини. Називний відмінок множини (прикметники, які вживаються з іменниками у нечоловічо—особовій формі). Узгодження прикметників з іменниками у роді, числі (однина) та відмінку.</p> <p>Дієслово</p> <p>Минулий час</p> <p>Майбутній простий час</p> <p>Майбутній складний час</p>	<ul style="list-style-type: none"> - правильно вживати відмінкові закінчення цих прикметників; - вміти відмінювати прикметники за відмінками (згідного граматичного каталогу); - вміти вживати прикметники з іменниками, узгоджуючи їх в роді, числі та відмінку; - вміти складати словосполучення, використовуючи потрібні відмінкові форми іменників, в тому числі і ті, які відрізняються в українській мові; - вміти відмінювати дієслова в минулому часі (за особами, числами та родами); - засвоїти відмінювання дієслів у складеному майбутньому часі, вжитих з інфінітивом (<i>będzie czytać</i>);
--	--	--

	<p>Вказівні займенники</p> <p>Ознайомлення з вказівними займенниками (<i>ten, tamten, ów, taki, tyle, tak, wtedy, tu, tam, stąd, dotąd, wtedy, tamtędy</i>).</p> <p>Прислівник</p> <p>Прислівники, які утворюються від прикметників.</p> <p>Числівник</p> <p>Кількісні числівники 100 – 1000.</p> <p>Порядкові числівники 20 – 100.</p> <p>Поєднання числівників 2, 3, 4 з іменниками та прикметниками у множині (<i>2, 3, 4 złote, 5, 6..., 21 złotych; 2, 3, 4 kobiety, 5, 6... 21 kobiet; 2, 3, 4 lata, 5, 6... 21 lat; 2, 3, 4 kwiaty, 5, 6... 21 kwiatów</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - відмінювати дієслова у простому майбутньому часі (<i>przeczytam</i>); - відмінювання особових займенників за відмінками в однині та множині; - вміти правильно вживати їх у мові; - вміти утворювати прислівники від прикметників; - правильно вживати прислівники у реченні в ролі другорядних членів речення; - розрізняти кількісні і порядкові числівники від 100 до 1000; - утворювати кількісні числівники від 100 до 1000; - утворювати порядкові числівники 20 – 100;
--	--	--

	Синтаксис Прості поширені речення.	- складати прості поширені речення.
1 Г О Д	Повторення вивченого	
1 Г О Д	Контрольна робота	

Третій рік навчання

Основний рівень

К-ть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
	<p><u>Тематичний каталог</u></p> <p>Мій друг (зовнішність, риси характеру).</p> <p>Дружба між дітьми різних країн.</p> <p>Подорож до Польщі.</p> <p>Польща.</p> <p>Варшава.</p> <p>Видатні люди Польщі (<i>Adam Mickiewicz, Henryk Sienkiewicz, Maria Curie-Skłodowska, Fryderyk Chopin, Jan Paweł II</i> і т.п.).</p> <p>Спорт. Види спорту (<i>siatkówka, koszykówka, kolarstwo, pływanie, piłka nożna</i> і т.п.).</p> <p>Україна.</p> <p>Київ.</p>	<p>- засвоїти лексику до розмовних тем, вміщених у розділі «Зміст навчального матеріалу».</p>
5 год	Аудіювання	
	Тексти згідно тематичного каталога.	<p>- розуміти, один раз прослухавши, текст;</p> <p>- визначити тему</p>

		<p>прослуханого тексту, рекомендованого для третього року навчання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняти основну і додаткову інформацію в прослуханому тексті.
10 год	Читання	
	Тексти згідно тематичного каталога.	<ul style="list-style-type: none"> - виразно читати вголос знайомий і незнайомий текст, дотримуючись правил вимови, а також відповідної інтонації; - читати мовчки незнайомий текст, розуміти його зміст; - визначати тему і основну думку тексту; - складати простий план до тексту; - ставити питання до тексту; - осмислювати його будову, художні засоби; - знаходити в тексті ключові слова, розрізняти основну та додаткову інформацію; - переглянути текст, знаходячи в ньому вказані вчителем елементи тексту (абзаци, імена, назви і т.п.). - виразно декламувати

		вивчені вірші і уривки з прозових творів;
20 год	Усне мовлення	
	<p>а) Комунікативні ситуації</p> <p>Пропозиція відпочинку на природі.</p> <p>Відмова від відпочинку на природі.</p> <p>Комунікативні ситуації, пов'язані з товаришем, наприклад, прохання про вибачення, відмова, комплімент, подяка, домовленість і т.п.</p> <p>Знайомство.</p> <p>Автохарактеристика.</p> <p>Купування квитків в касах залізничного вокзалу та автостанції.</p> <p>Комунікативні ситуації при переїзді через кордон.</p> <p>Вітання з екскурсії по телефону.</p> <p>Враження від екскурсії.</p> <p>Опис погоди. Поради щодо виїзду до Польщі.</p> <p>Проблеми під час екскурсії.</p> <p>Спортивна інформація (<i>wynik</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - складати діалоги, опираючись на прочитаний текст, малюнок тощо; - вміти відтворити або розіграти діалоги на основі почутих та прочитаних творів близько до тексту згідно комунікативних ситуацій; - вміти висловлювати свою думку (позитивну чи негативну) на теми, вказані у тематичному каталозі.

	<p><i>meczu, termin imprezy sportowej, opis wybranego fragmentu gry i т.п.).</i></p>	
	<p>б) Форми висловлювань</p> <p>Опис краєвиду.</p> <p>Опис картини з вживанням слів типу <i>na pierwszym planie, w tle, w lewym górnym rogu i т.п.</i></p> <p>Заклик до охорони певного місця на природі.</p> <p>Опис персонажа.</p> <p>Опис характеристики свого місцепроживання, своєї школи, сім'ї і т.п.</p> <p>Опис Польщі (<i>największe miasta, rzeki, góry, zabytki, atrakcje turystyczne i т.п.).</i></p> <p>Опис Варшави (<i>położenie, zabytki, atrakcje turystyczne i т.п.).</i></p> <p>Опис України (<i>położenie, zabytki, atrakcje turystyczne i т.п.).</i></p> <p>Опис Києва (<i>położenie, zabytki, atrakcje turystyczne i т.п.).</i></p> <p>Основна інформація про видатні постаті польської</p>	<ul style="list-style-type: none"> - переказувати невеликі тексти, виражаючи своє ставлення до головних героїв чи подій, описаних у тексті; - будувати розповіді за колективно складеним планом, серією малюнків, опорними словами; - описувати деякі предмети та порівнювати їх. - вміти складати тексту згідно форм висловлювань;

	історії і культури.	
	<p><u>в) Фонетика</u></p> <p>Вдосконалення вимови м'яких приголосних звуків.</p> <p>Вимова <i>ą, ę</i> у кінці слів та перед <i>ł, l</i>. Вимова <i>a, e, u, y, i</i> з носовим резонансом.</p> <p>Асиміляція (уподібнення) звуків, наприклад, <i>futrzany, kwiat, sweter</i> і т.п.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - правильно вимовляти всі звуки польської мови;
10 год	Письмо	
	<p>Повторення правопису слів, вивченого на другому році навчання (<i>ó-и, rz-ż, ą-ę, ch-h, i-j</i>).</p> <p>Правопис прикметникових прізвищ, що закінчуються на – <i>ski, - wski, - cki, - dzki</i>.</p> <p>Вживання розділових знаків у реченнях (<i>przecinek, kropka, wykrzyknik, pytajnik, wielokropek, cudzysłów</i>).</p> <p>Форми письмових висловлювань:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - списувати і записувати під диктовку слова, словосполучення, речення, тексти, підібрані з урахуванням вивченого мовного матеріалу, рекомендованого для третього року навчання; - записувати текст, вивчений напам'ять; - складати письмові питання і відповідати на них за змістом тексту, ситуації, малюнка; - писати перекази тексту з

	<ul style="list-style-type: none"> • Поздор овлення з місця відпочинку (<i>kartka pocztowa, e-mail, sms</i>). • Характ еристика особи. • Лист. • Порівн яння міст і країн (наприклад, <i>Warszawy i Kijowa, Polski i Ukrainy</i>). • Реклам а місця відпочинку. • Написа ння замітки до газети (наприклад, <i>szkolny mecz piłki nożnej</i> і т.п.). 	<p>відповідною підготовкою за змістом і підбором граматичного матеріалу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - написати роботи згідно поданих форм письмових висловлювань.
--	--	--

20 год	Граматика	
	<p>Іменник:</p> <p>Називний відмінок іменників множини у чоловічо-особовій формі (<i>ci panowie, ci studenci, ci aktorzy, ci lekarze</i> і т.п.).</p> <p>Кличний відмінок.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти відмінювати іменники за всіма відмінками; - засвоїти закінчення іменників в називному відмінку множини (чоловічо-особова форма); - правильно вживати форми відмінкових закінчень в

<p>Прикметник</p> <p>Відмінювання прикметників в однині і множині.</p> <p>Ступені порівняння прикметників.</p> <p>Форми, що творяться від інших основ прикметника (<i>dobry – lepszy – najlepszy</i>).</p> <p>Складена форма прикметників (<i>chory – bardziej chory – najbardziej chory</i>).</p> <p>Відмінювання слів з прикметниковим типом відмінювання (<i>chory; myśliwy; Krasicki, Konopnicka, Jerzy</i>).</p> <p>Дієслово</p> <p>Види дієслів (доконаний і недоконаний вид).</p> <p>Префікси <i>z-</i>, <i>s-</i>, <i>za-</i>, які визначають вид дієслів.</p> <p>Дієслова, що означають рух.</p> <p>Утворення наказового способу дієслів. Відмінювання дієслова <i>powinien</i>.</p>	<p>кличному відмінку (чоловічо-особова форма).</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильно вживати всі відмінкові закінчення прикметників; - вміти відмінювати і вживати у мові слова з прикметниковим типом відмінювання. - правильно вживати в мові прикметники у вищому і найвищому ступені порівняння; - засвоїти складені форми ступенів порівняння прикметників; - вміти вживати у мові прикметники у вищому та найвищому ступені порівняння, утворені від інших основ; - вміти розпізнавати вид дієслів (доконаний і недоконаний); - утворювати недоконані дієслова від доконаних; - вміти правильно вживати дієслова у доконаному і недоконаному
---	---

		<p>виді</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати доконані дієслова, вивчені на 1-3 році навчання; - засвоїти, правильно вживати дієслова, що означають рух; - утворювати наказовий спосіб дієслів; - вживати у мовленні дієслова у наказовому способі - правильно вживати у реченнях дієслово <i>powinien</i>.
	<p>Прислівник</p> <p>Утворення ступенів порівняння прислівників, утворених від прикметників.</p> <p>Ступені порівняння прислівників, утворених від інших основ (<i>źle – gorzej – najgorzej</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - утворювати прислівники від прикметників; - утворювати ступені порівняння прислівників; - вміти вживати у мові (в реченнях) прислівники в різних значеннях; - вміти застосовувати прислівники у вищому і найвищому ступені порівняння, які утворені від інших основ прислівників;
	Числівник	<ul style="list-style-type: none"> - утворювати порядкові числівники від 100 до 1000;

<p>Порядкові числівники 100 – 1000.</p> <p>Відмінювання порядкових числівників за відмінками.</p> <p>Синтаксис</p> <p>Прості поширені речення.</p> <p>Складносурядні речення.</p> <p>Сполучники, які вживаються у складних реченнях.</p> <p>Складнопідрядні речення (залежність підрядного речення від головного).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вживати порядкові числівники у реченнях. - вміти відмінювати порядкові числівники; - складати прості поширені речення; - складати складні речення (складносурядні, складнопідрядні). - вживати їх в усному та писемному мовленні. - виділяти частини складного речення; - засвоїти залежність підрядного речення від головного; - вимовляти складні речення з правильною інтонацією; - вміти використовувати іменники в ролі підмета, іменного складеного присудка, різних другорядних членів речення (без вживання термінів); - вживати прислівники в ролі головних і другорядних членів речення; - вживати числівники в реченнях;
---	---

		- вживати у мові числівники в ролі підмета, іменного складеного присудка, різних другорядних членів речення.
1 год	Повторення вивченого	
1 год	Контрольна робота	

Четвертий рік навчання

Основний рівень

К-ть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
	<u>Тематичний каталог</u> Стиль життя (здоровий спосіб життя, розваги, друзі по листуванню). Охорона здоров'я (відвідування лікаря, симптоми захворювання). Шкільна бібліотека (вибір улюблених книг, улюблений письменник, літературний герой). Музика (музичні стилі, композитори, виконавці). Польща (географічне положення, клімат, населення). Шкільне життя (позакласні	<ul style="list-style-type: none"> - засвоїти лексику до розмовних тем, вміщених у розділі «Зміст навчального матеріалу». - вміти підбирати прикметники – синоніми, прикметники – антоніми; - вміти використовувати в усній і писемній мові прикметники з метою її збагачення.

	<p>заходи).</p> <p>Подорож (поїздом, літаком).</p> <p>Ремонт квартири.</p> <p>Відвідування перукарні.</p>	
5 год	Аудіювання	
	Тексти згідно тематичного каталога.	<ul style="list-style-type: none"> - розуміти після одного прослуховування зміст тексту; - визначати тему тексту, причинно-наслідкові відношення, розпізнавати основну і додаткову інформацію; - усвідомлювати авторську позицію в описі ситуації, дійових осіб, емоційне забарвлення тексту.
10 год	Читання	
	Тексти згідно тематичного каталога.	<ul style="list-style-type: none"> - вміти виразно читати знайомий чи незнайомий текст, дотримуючись правильної вимови, інтонації, логічного наголосу; - складати план до тексту; - ставити питання до тексту; - осмислювати його будову, художні засоби;

		<ul style="list-style-type: none"> - знаходити в тексті ключові слова, розрізняти основну та додаткову інформацію; - переглянути текст, знаходячи в ньому, вказані вчителем елементи тексту (абзаци, імена, назви, виділені спеціальним шрифтом слова, і т.д.); - адекватно сприймати логічний зміст тексту, ідейну спрямованість, особливості будови тексту.
20 год	Усне мовлення	
	<p>а) Комунікативні ситуації</p> <p>Участь в дискусії.</p> <p>Повідомлення інформації, наприклад, про зміну плану.</p> <p>Поради, що стосуються здорового способу життя.</p> <p>Розмова по телефону.</p> <p>Вітання (Різдво, Великдень, день народження, іменини).</p> <p>У лікаря. Виклик швидкої допомоги.</p> <p>У бібліотеці. Заохочення до читання даної книги.</p> <p>Висловлювання своєї думки про книгу, музичний твір, вид</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти відтворювати вивчені діалоги; - вміти взяти участь у дискусії. - вміти розіграти діалоги на основі почутих та прочитаних творів; - складати діалоги з опорою на текст, малюнок; - переказувати художні, публіцистичні, науково-популярні тексти, виражаючи своє ставлення до дійових осіб, подій,

	<p>мистецтва.</p> <p>Надання переваги певній книзі, музичному твору, автору, літературному чи музичному стилю.</p> <p>Купівля квитків на поїзд і літак.</p> <p>Ситуації, які можуть виникнути на вокзалі, в аеропорту, барі, в залі очікувань тощо).</p> <p>У магазині будівельних матеріалів.</p> <p>У перукарні.</p>	<p>фактів тощо;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміти висловлювати своє враження на теми прочитаних текстів;
	<p>б) Форми висловлювань</p> <p>Дискусія.</p> <p>Звіт.</p> <p>Оповідання.</p> <p>Опис.</p> <p>Аргументація. Мотивація вибору.</p> <p>Характеристика.</p> <p>Біографія, наприклад, відомого композитора, письменника.</p> <p>Презентація, наприклад, визначних місць Польщі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти взяти участь у дискусії; - вміти складати текст – згідно форм висловлювань; - представити за допомогою мультимедійних засобів (фотографій, фрагментів фільму, Інтернету, і т.д.).
15 год	Письмо	

<p>Правопис дієслів умовного способу (закінчення <i>–być, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>).</p> <p>Правопис рухомої частки <i>–by</i> з особовими дієсловами, з безособовими дієсловами і іншими частинами мови.</p> <p>Повторення правопису слів, вивченого в попередніх роках навчання.</p> <p>Форми письмових висловлювань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Запрошення на урочистий вечір, дискотеку і т.д.). • Повідомлення про хворобу, зміну плану, проблеми, пов'язані з подорожжю. • Звіт. • Оповідання. • Опис. • Біографія, наприклад, відомого композитора. • Стаття до стінгазети про визначне місце в Польщі. 	<ul style="list-style-type: none"> - записувати під диктовку речення і тексти, підібрані з урахуванням вивченого мовного матеріалу; - писати дослівний і стислий переклад тексту – розповідь, опис, міркування – з попередньою підготовкою змісту і мовного матеріалу; - будувати невеликі письмові висловлювання на основі особистого досвіду учнів; - удосконалювати правопис слів вивчених орфограм; - писати висловлювання згідно поданих форм.
---	--

15 год	Граматика	
	<p>Іменник</p> <p>Особливості у відмінюванні іменників (<i>brat, książę, książdz, przyjaciel, sędzia, dzień, tydzień</i>).</p> <p>Відмінювання іменників чоловічого роду на –а (<i>poeta</i>); -о (<i>Franko, Matejko...</i>).</p> <p>Іменники, які не відмінюються (<i>typu muzeum i video</i>).</p> <p>Прикметник</p> <p>Називний відмінок прикметників множини (чоловічо-особова форма);</p> <p>Називний відмінок прикметників множини (нечоловічо-особова форма).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знати всі вивчені частини мови (іменник, прикметник, дієслово, займенник, числівник); - уміти використовувати слова всіх частин мови для побудови речень, оповідань, розповідей тощо; - уміти правильно вживати відмінкові закінчення іменників, які мають особливості у відмінюванні; - вміти правильно вживати у мові іменники, що не відмінюються та іменники з прикметниковим типом відмінювання; - знати закінчення прикметників в називному відмінку множини (чоловічо-особова форма); - знати закінчення прикметників у всіх відмінках множини (нечоловічо-особова форма);

	<p>Дієслово</p> <p>Особливості відмінювання дієслів (<i>brać, móc, trzeć, znaleźć, stać, kłaść, piec</i>);</p> <p>Утворення умовного способу дієслів та вживання його в реченнях.</p> <p>Займенник</p> <p>Відмінювання присвійних займенників в однині і множині за відмінками, вживання їх у реченнях.</p> <p>Числівник</p> <p>Кількісні числівники (<i>dwaj, trzech czterej panowie, dwie, trzy, cztery panie, pięciu, sześciu... panów, pięć, sześć pań</i>) та їх відмінювання.</p> <p>Вживання кількісних у мові.</p> <p>Синтаксис</p> <p>Складне речення.</p> <p>Складносурядне речення, поєднане сполучниками</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти використовувати у мові дієслова, що мають особливості у відмінюванні; - вміти утворювати умовний спосіб дієслів та вживати ці дієслова в реченнях; - вміти відмінювати присвійні займенники за відмінками в однині і множині (у чоловічо-особовій та нечоловічо-особовій формах); - вміти відмінювати кількісні числівники і правильно вживати їх у мові; - вміти вживати кількісні числівники у мові; - вміти правильно будувати, вживати у мові речення, в яких головні і другорядні члени виражені різними синтаксичними способами;
--	--	---

	<p>сурядності.</p> <p>Складнопідрядне речення з підрядними умови (<i>Przyszedłabym do ciebie, gdybym miała czas</i>).</p> <p>Вживання кількісних числівників у родовому відмінку, які виконують функцію підмета (<i>dwóch, trzech, czterech, pięciu, sześciu... panów</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - будувати з дієсловами речення в умовному способі; - правильно використовувати займенники в реченнях у чоловічо-особовій та нечоловічо-особовій формах.
1 год	Повторення вивченого	
1 год	Контрольна робота	

П'ятий рік навчання

Основний рівень

К-ть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
	<p><u>Тематичний каталог</u></p> <p>Робота і професія (ким би ти хотів стати, де б хотів працювати чи вчитися).</p> <p>Подорож і засоби зв'язку.</p> <p>Подорож автомобілем.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - засвоїти лексику до розмовних тем, вміщених у розділі «Зміст навчального матеріалу». - вміти підбирати

	<p>Польща (великі міста, пам'ятники культури).</p> <p>Покупки (види магазинів).</p> <p>Здоров'я (самопочуття, частини тіла, найпоширеніші хвороби, відвідування лікаря).</p> <p>Навколишнє середовище (погода, краєвиди, рослини та дикі звірі).</p> <p>Екологія.</p> <p>Засоби масової інформації (телебачення, радіо, програма, улюблена теле-, радіопередача).</p> <p>Традиції та родинні свята в сім'ї (взаємовідносини в сім'ї).</p>	<p>прикметники – синоніми, прикметники – антоніми;</p> <p>- вміти використовувати в усній і писемній мові прикметники з метою її збагачення.</p>
5 год	Аудіювання	
	<p>Тексти згідно тематичного каталогу.</p>	<p>- слухати з розумінням художній, публіцистичний та науково-популярний текст;</p> <p>- згідно авторського задуму сприймати зміст тексту, ідейну спрямованість, особливості побудови тексту.</p>

--	--	--

10 год	Читання	
	Тексти згідно тематичного каталогу.	<ul style="list-style-type: none"> - виразно читати вголос знайомі і незнайомі тексти, дотримуючись правил вимови і відповідної інтонації; - читати незнайомий текст, розуміючи його зміст; - згідно авторського задуму сприймати зміст тексту, його ідейну спрямованість, особливості будови тексту і художні прийоми, використані в ньому; - переказувати художні, публіцистичні і науково-популярні тексти, виражаючи своє ставлення до змісту цих текстів;
20 год	Усне мовлення	
	<p>а) Комунікативні ситуації Компліменти.</p> <p>Зауваження щодо поведінки учнів (на уроці, перерві,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - відтворювати і розігрувати діалоги з прослуханих чи прочитаних творів; - відтворювати (дослівно і

	<p>екскурсії, загальношкільних заходах і т.д.)</p> <p>Висловлювання своєї думки (стосовно подорожі, покупки, екскурсії і т.д.).</p> <p>Надання переваги (певній професії, телепередачі, засобу зв'язку і т.д.).</p> <p>Пропозиція змін (до плану екскурсії, подорожі і т.д.).</p>	<p>стисло переказувати) твори різних жанрів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - переказувати художні, публіцистичні і науково-популярні тексти, виражаючи своє ставлення до змісту цих текстів; - вміти висловлювати свої почуття; - вміти взяти участь у дискусії.
	<p>б) Форми висловлювань</p> <p>Автобіографія.</p> <p>Характеристика образу.</p> <p>Реклама.</p> <p>Презентація.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти взяти участь у дискусії; - письмові висловлювання згідно поданих форм. - представити за допомогою - мультимедійних засобів (фотографій, фрагментів фільму, інтернету і т.д.). - будувати свої висловлювання за самостійно складеним планом.

20 год	Письмо	
	Повторення правопису слів, вивченого у попередні роки	- записувати під диктовку речення, тексти, підібрані з

	<p>навчання.</p> <p>Правопис слів типу: <i>nowo otwarty, jasnozielony, biało-czerwony</i>.</p> <p>Правопис частки <i>nie</i> з числівниками, займенниками, прийменниками.</p> <p>Правопис географічних назв.</p> <p>Речення з прямою і непрямою мовою.</p> <p>Форми письмових висловлювань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вітання і побажання з нагоди дня народження і свят. • Оголошення. • Автобіографія. • Заява. • Реклама. • Скарга. • Конспект. • Рецензія на побачений фільм, виставу, прочитану книжку та ін. 	<p>урахуванням вивченого граматичного матеріалу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - писати переказ тексту – розповідь, опис, міркування - з попередньою підготовкою по змісту і відбору мовного матеріалу; - різні види робіт з текстами, які вивчаються на п'ятому році навчання; - розділові знаки у реченнях з прямою та непрямою мовою. - писати висловлювання згідно поданих форм.
10 год	Граматика	

	<p>Іменник</p> <p>Відмінювання іменників, які мають особливості у відмінюванні (<i>mieszczanin, oczu, uszy, ręce</i>).</p> <p>Дієслово</p> <p>Повторення відмінювання дієслів, які мають особливості у відмінюванні (<i>trzeć, mleć, wziąć, pleść...</i>).</p> <p>Дієприкметник</p> <p>Загальне значення дієприкметника.</p> <p>Дієприкметники активного стану (<i>czytający uczeń</i>).</p> <p>Дієприкметники пасивного стану (<i>książka przeczytana przez ucznia</i>).</p> <p>Утворення дієприкметників. Дієприкметникові звороти.</p> <p>Дієприслівник</p> <p>Дієприслівник – незмінна</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти відмінювати і вживати у мові іменники, які мають особливості у відмінюванні (згідно граматичного каталогу для п'ятого року навчання); - вміти відмінювати за особами, числами, часами дієслова, які мають особливості у відмінюванні (згідно каталогу для п'ятого року навчання); - вміти розпізнавати дієприкметники, розуміти їх значення; - правильно використовувати дієприкметники і дієприкметникові звороти у мові; - вміти розпізнавати дієприслівники, розуміти їх значення;
--	--	---

	<p>форма дієслова.</p> <p>Утворення дієприслівників. Дієприслівникові звороти.</p> <p>Числівники</p> <p>Збірні числівники (<i>dwoje, troje, czworo dzieci, drzwi, ludzi, studentów, kociąt...</i>) та їх відмінювання.</p> <p>Синтаксис</p> <p>Побудова речень із збірними числівниками. Вживання їх у мові.</p> <p>Пряма і непряма мова.</p> <p>Речення з прямою і непрямою мовою.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - правильно використовувати дієприслівники і дієприслівникові звороти у мові; - правильно використовувати збірні числівники у мові; - розрізняти речення з прямою і непрямою мовою; - вміти замінювати пряму мову непрямою.
1 год	Повторення вивченого	
1 год	Контрольна робота	

Прогнозований результат

Початковий та основний рівень 1-5 рік навчання

Учень повинен знати:

- алфавіт польської мови;
- основні правила фонетики;
- основні правила наголошування;
- основні правила правопису;
- орфографічні правила та застосовує їх при написанні;
- основні правила синтаксису;
- основні норми мовлення;
- знає норми застосування часто вживаних зворотів;
- етикет розмови.

Учень повинен вміти:

- розрізняти різні частини мови, наводить приклади;
- правильно вимовляти слова та ставити правильний наголос;
- давати повну відповідь на поставлене запитання;
- поставити необхідне запитання;
- давати характеристику особи, явища;
- висловитися на задану тему;
- може вільно спілкуватися;
- виділяти основний зміст тексту;
- переказувати за планом;
- розрізняти різні типи речень;

- виділяти пряму та непряму мови;
- докладно описувати ситуацію, малюнок;
- сприймати на слух текст прочитаний вчителем, почутий з аудіоприймача;
- переказувати усно та письмово почутий текст;
- ділитися враженнями від побаченого, почутого;
- вміти застосовувати розділові знаки на письмі;
- може добирати синоніми, антоніми, розрізняє омоніми;
- вільно користуватися фразеологічними зворотами.

Бібліографія

1. Кравчук А. Польська мова – українцям: - Львів: Українська академія друкарства, 2008. – 288 с.
2. Мацькович М. Польська мова: граматика, вправи, тексти. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009 – 124 с.
3. Bańko M. Wykłady z polskiej fleksji. Warszawa, 2002.
4. Bartnicka M. Gramatyka języka polskiego. Warszawa, 1999.
5. Bąk P. Gramatyka języka polskiego. Warszawa, 1989.
6. Jadacka H. Kultura języka polskiego. Warszawa, 2005.
7. Jodłowski S. Studia nad częściami mowy. Warszawa, 1981.
8. Kaleta Z. Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców. Warszawa, 1999.
9. Karpowicz T. Gramatyka języka polskiego. Warszawa, 1999.
10. Kita M. Wybieram gramatykę. Katowice, 1998.
11. Klemensiewicz Z. Historia języka polskiego. Warszawa, 1974.
12. Lipińska E., Z polskim na ty. Kraków, 2006.
13. Mędak S. Słownik odmiany rzeczowników polskich. Kraków, 2004.
14. Nagórko A. Zarys gramatyki polskiej., Warszawa, 2007.
15. Pyzik J. Przygoda z gramatyką., Kraków, 2000. Tokarski J. Fleksja polska. Warszawa, 2001.
16. Wróbel H. Gramatyka języka polskiego. Kraków, 2001.

ЛІТЕРАТУРА ПОЛЬЩІ

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет "Література Польщі" є одним з важливих у системі історико-літературних дисциплін, що вивчаються учнями суботньої школи. Тому він виконує не лише інформаційну функцію, але й аналітико-синтетичну: розширює, поглиблює систему теоретико-літературних понять, історико-літературних знань школярів. Він допомагає формувати у них вміння, навички, що забезпечують сприйняття польської літератури у її національній специфіці, а також загальнолюдські цінності, вчить правильно оцінювати, інтерпретувати художні тексти та явища. **Мета** предмету — засвоєння найбільш суттєвих явищ літературного процесу польської літератури, сприяння активізації та систематизації знань, які учні отримали під час вивчення попередніх історико-літературних та культурологічних дисциплін з літератур інших народів, оволодіння знаннями з предмету та уміння застосовувати їх у практичній діяльності (на уроках польської літератури, зарубіжної літератури в умовах сучасної середньої освіти).

Ця дисципліна повинна вивчатися учнями починаючи з третього року вивчення польської мови.

Пропонований підхід визначає такі **загальні принципи вивчення матеріалу**: герменевтичний, генетичний, структурно-морфологічний, контекстуальний, функціональний, компаративістичний.

Література розглядається у контексті соціального життя та культури доби як активний, діяльний учасник історичного процесу. Типологічний принцип вивчення матеріалу поєднується із проблемно-теоретичним, при цьому враховуються загальнолюдські універсалії. Важливе значення при вивченні курсу мають такі положення:

- про природу загальнолюдських та національних цінностей;
- про діалектичну єдність сучасного складного та протирічного світу;

- про неаксіоматичність соціального та гуманітарного знання.

Щоб зрозуміти, як розвивалась польська література протягом століть, необхідно, не забуваючи про специфіку художньої творчості, залучати матеріали з інших галузей знань. Робота над курсом вимагає звертань до курсу польської мови, тому що без володіння мовою, без роботи над розвитком мовлення, неможливе повноцінне сприйняття творів, а також до курсу філософії, психології, історії та теорії культури, інших видів мистецтв. Принципове значення мають і такі питання: становлення літератури поч. 15 ст. і до 21ст. та наукова думка кожної доби, взаємодія науки та мистецтва.

Важливе місце в курсі займають теоретично-літературні питання, зокрема, характеристика основних творчих напрямків, шкіл. Учні повинні зрозуміти, що польська література є явищем багатообразним та багатомірним.

Все, зазначене вище, визначає відбір матеріалу та характер його викладу.

У пропонованій програмі історія польської літератури поділена на умовні періоди.

- Середньовіччя - Średniowiecze w literaturze polskiej.
- Ренесанс і бароко - Renesans i barok w literaturze polskiej.
- Просвітництво - Literatura polskiego Oświecenia.
- Романтизм - Romantyzm w literaturze polskiej.
- Позитивізм - Polski Pozytywizm.
- Молода Польща - Okres Młodej Polski.
- Міжвоєнний період - Literatura Okresu Międzywojennego.
- Сучасна література - Literatura współczesna.

Насиченість історико-літературного процесу різноманітними явищами, жанровими рішеннями, яскравими мистецькими постатями створює певні труднощі в підході до засвоєння матеріалу. Ще однією вагомою обставиною, яка ускладнює вивчення польської літератури, є відсутність текстів творів у великій кількості.

Тому пропонована програма базується на репрезентативному принципі, який передбачає розгляд динамічної картини розвитку важливих мистецьких постатей польської літератури крізь призму сприйняття окремих літературних явищ, їх

специфіки, а також системних зв'язків між ними, що дозволяє об'єднувати названі феномени в системи більш широкого порядку (бароко, романтизм, модернізм, тощо).

Важливими завданнями предмету "Польська література " є:

- збагатити учнів новими знаннями про закономірності та особливості розвитку польської літератури:

- формувати знання про своєрідність історико-літературного процесу;
- формувати знання про основні мистецькі напрямки, школи, культурні концепції ;
- формувати знання про окремі найвидатніші літературні явища та постаті ;
- формувати вміння та навички самостійно оцінювати, інтерпретувати тексти;
- розкрити питання про взаємодії національних художніх систем, особливо – питання українсько-польських зв'язків;

Характеристика структури навчальної програми

Предмет «Література Польщі» розрахований на три роки навчання. Передбачається, що учні, які вивчатимуть цей предмет, повинні володіти польською мовою на рівні B1, відповідно до Європейського мовного портфоліо. Кожен рік навчання «Літератури Польщі» розрахований на 34 навчальні години.

Навчальний матеріал для даної програми підпорядкований кільком основним умовам – сприянню розвитку самостійного мислення учня, моральної та інтелектуальної сфери його особистості. Навчальні тексти цієї дисципліни були вибрані серед запропонованих новою навчальною програмою з польської літератури для загальноосвітніх навчальних закладів з польською мовою навчання, укладеною Лебедь Р.К. та Біленькою О.В., та затвердженою Міністерством освіти і науки України в 2005р.

Особливості організації навчально-виховного процесу
перший рік навчання польської літератури (34 год.)

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1.	Вступне заняття	1	1	-
2.	Літературні казки	7	2	5
3.	Дитячі оповідання	7	2	5
4.	Поезія	8	2	6
5.	Фрагменти оригінальних повістей	6	1	5
6.	Біографічні відомості	4	2	2
7.	Узагальнення вивченого	1	-	1
Разом		34	10	24

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (1 год.)

Знайомство з польською літературою.

Розкриття ролі літератури в житті людини. Її значення для розвитку суспільства.

Порівняння польської літератури з українською та зарубіжними літературами.

Зв'язок з мистецтва слова з іншими видами мистецтва (музикою, живописом, скульптурою, архітектурою) .

2. Літературні казки (7 год.)

Введення терміну казка, легенда, переказ.

Поняття літературна та народна казка.

Бесіда про казковий світ дитини.

Роль пейзажу в казкових оповіданнях.

Порівняння мотивів народних та літературних казок.

Відомі польські, українські та зарубіжні казкарі.

Практична робота. Складання власних казок на задану та вільну теми.

Аналіз казок.

3. Дитячі оповідання (7 год.)

Введення терміну оповідання. Різновид дитячих оповідань.

Роль пейзажу в оповіданнях.

Опис головних та другорядних героїв оповідання.

Проблематика дитячих оповідань.

Розповідь про становище бідних та багатих дітей на конкретних прикладах оповідань польських авторів.

Бесіда про втрачене дитинство та талановитих, добрих покріпачених дітей та їх життєвий шлях на матеріалі дитячих оповідань.

Практична робота. Складання плану оповідань. Читання та аналіз оповідань. Виділення сюжетної лінії.

Порівняння проблематики польських дитячих оповідань з аналогічними українськими та зарубіжними авторами.

4. Мистецтво поетичного слова (8 год.)

Знайомство зі світом поезії на прикладі авторів XIX- XX ст.

Виділення поетичних образів, які представляють красу природи, домашнє господарство, образи моментів дитячого життя, любов до рідної домівки, батьківщини.

Теоретичні відомості: звуконаслідування, пейзаж, поетичний образ, епітети, порівняння, уособлення. Значення символів. Куплет, приспів, рима.

Особливості поетичної мови. Глибокий ліризм.

Виразне читання. Логічний наголос, пауза, зниження тону голосу.

Практична робота. Наведення прикладів рими. Виразне читання.

Вивчення пропонованих віршів напам'ять. Розпізнавання поетичного порівняння і щоденне мовлення. Відтворення артистичного образу поезії.

Опис, аналіз, інтерпретація поезії.

5. Фрагменти оригінальних повістей. (6 год.)

Виразне читання прози. Інтонація, що підкреслює настрій твору.

Виділення сюжетної лінії, головних та другорядних героїв, вигаданих та справжніх постатей. Літературний портрет героя.

Бесіда згідно тематики повісті: дружба людей та тварин, різноманітність характерів героїв повісті, почуття гідності.

Роль описів, діалогів, монологів. Слова автора, оповідача.

Порівняння героїв на засаді контрасту.

Аналіз повісті та складання плану подій.

Практична робота. Виразне читання фрагментів тексту зі зрозумінням змісту. Використання правильної інтонації. Розповідь змісту твору в хронологічному порядку.

Характеристика подій та героїв твору.

6. Біографічні відомості (4 год.)

Короткі біографічні факти з життя польських класиків.

Виділення біографічних моментів на сторінках оповідань, фрагментів повістей, поезії.

Дитячі роки митців та факти біографії в дитячих оповіданнях.

Образи з життя польських митців увічнені на полотнах.

Практична робота. Складання хронологічних таблиць. Виділення біографічних моментів повісті, оповідання призначених на самостійне опрацювання.

7. Узагальнення вивченого (1 год.)

Підведення підсумків роботи за рік, організація олімпіади, вікторини.
Відзначення кращих учнів. Завдання на літо.

Практична робота. Написання письмової роботи.

Календарно-тематичне планування

К- сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	ВСТУП Знайомство з польською літературою. Розкриття ролі літератури в житті людини. Її значення для розвитку суспільства.	Учень: Висловлює судження про роль літератури у формуванні життєвих цінностей людини; порівнює польську літературу з українською; наводить приклади з прочитаних ним творів в українській чи зарубіжній літературі.
1	ПОЛЬСЬКІ КАЗКИ Ewa Szelburg-Zarembina. «Baśń o kocie w butach». Введення терміну «казка». Короткі відомості про письменницю. Порівняння з відомою однойменною казкою.	Учень: виразно читає і аналізує казку; розкриває значення терміну «казка»; знає короткі біографічні дані письменниці; порівнює з однойменною відомою в світовій літературі казкою.

2	<p>МАРІЯ КОНОПНИЦЬКА</p> <p>Maria Konopnicka «O sierotce Marysi» (fragmenty). Короткі відомості про письменницю. Читання у ролях. Складання плану. Бесіда про казковий світ дитини.</p>	<p>Учень:</p> <p>Виразно читає та аналізує фрагменти казки;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменниці;</p> <p>вміє скласти план до окремих фрагментів твору;</p> <p>доводить прикладами з тексту, що казковий світ дитини є неймовірно прекрасний, ніжний та чистий.</p>
2	<p>ЯН БЖЕХВА</p> <p>Роль пейзажу в казкових оповіданнях.</p> <p>Jan Brzechwa «Wiosna», «Siedmiomilowe buty». (Короткі відомості про письменника. Бесіда про красу природи. Виділення казкових моментів та їх роль у подібних творах).</p>	<p>Учень:</p> <p>Виразно читає та аналізує оповідання;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменника;</p> <p>висловлює особисте ставлення до природи та її ролі в творі;</p> <p>вміє розпізнавати казкові моменти та відрізняти їх від реальних подій.</p>
2	<p>ЮЗЕФ ІГНАЦІЙ КРАШЕВСЬКИЙ</p> <p>Використання народних легенд в літературних творах.</p> <p>Józef Ignacy Kraszewski «Kwiat paprosi». Короткі відомості про</p>	<p>Учень:</p> <p>Виразно читає та аналізує оповідання;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменника;</p> <p>розкриває значення термінів</p>

	письменника. Введення терміну повір'я, легенда. Порівняння мови героїв.	«повір'я», «легенда»; наводить приклади особливостей мови героїв твору.
2	<p>БОЛЕСЛАВ ПРУС</p> <p>Проблема навчання дітей 19 ст. На прикладі фрагментів повісті «Анєлька».</p> <p>Bolesław Prus «Anielka». Короткі відомості про письменника.</p> <p>Провідні теми твору. Реальні та вигадані постаті. Літературний портрет героя. Дружба тварини та людини. .</p>	<p>Учень:</p> <p>порівнює особливості навчання у 19 ст і сьогодні;</p> <p>аналізує провідні теми твору;</p> <p>розрізняє реальні та вигадані постаті;</p> <p>характеризує літературний портрет героя;</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти повісті;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменника;</p> <p>вміє висловлюватись про дружбу людини та тварини.</p>
2	<p>ГЕНРИК СЕНКЕВИЧ</p> <p>Важка доля бідних сільських дітей.</p> <p>Henryk Sienkiewicz «Janko Muzykant». Короткі відомості про письменника. Образи з життя талановитих дітей.</p> <p>Життєвий шлях дитини, яка живе в селі. Фабула та сюжет твору, його проблематика.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти повісті;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменника;</p> <p>висловлює свою думку про важку долю бідних талановитих дітей;</p> <p>визначає головну думку твору та варіанти її інтерпретації.</p>
2	МАРІЯ КОНОПНИЦЬКА	Учень:

	<p>Особливості оповідання для дітей.</p> <p>Maria Konopnicka «Nasza szkapra» (fragment). Повторення відомостей про письменницю.</p> <p>Виділення основного сюжету твору.</p>	<p>пригадує відомості про письменницю;</p> <p>висловлює власне судження щодо поведінки героїв твору;</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти твору;</p> <p>висловлює власне ставлення щодо проблем, які висвітлюються в творі.</p>
2	<p>МАРІЯ ДОМБРОВСЬКА</p> <p>Вплив народних традицій на формування особистості.</p> <p>Maria Dąbrowska «Boże Narodzenie». Короткі відомості про письменницю. Традиції пов'язані зі святкуванням Різдва.</p> <p>Порівняння із сучасними реаліями.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти повісті;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменниці;</p> <p>вміє розповісти про народні традиції пов'язані зі святкуванням Різдва та порівняти їх з традиціями поданими у творі.</p>
2	<p>КОНСТАНТИ ІЛЬДЕФОНС ГАЛЧИНСЬКИЙ</p> <p>Творчість поета як утвердження самоцінності людського життя</p> <p>Konstanty Ildefons Gałczyński «Mali romosniacy». Короткі відомості про поета. Розкриття характеру дитини, її почуття гідності.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та інтерпретує вибрані фрагменти;</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>аналізує характер героїв;</p> <p>висловлює особисте ставлення до проблем, що піднімаються у творі</p>

2	<p>АНТОНІ СЛОНІМСЬКИЙ</p> <p>Зображення любові до Батьківщини на матеріалах поезії Antoni Słonimski «Polska».</p> <p>Короткі відомості про поета.</p> <p>Бесіда про почуття та думки автора, виражені у вірші).</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>вміє висловлюватися про почуття та думки автора;</p> <p>висловлює особисте ставлення до проблем, що піднімаються у творі, аргументуючи свою точку зору цитатами та прикладами з поезії.</p>
2	<p>ЮЗЕФ ВИБІЦЬКИЙ</p> <p>Формування патріотичних почуттів на уроках літератури.</p> <p>Józef Wybicki «Mazurek Dąbrowskiego». Короткі відомості про поета. Розрізнення літературних жанрів «проза», «поезія». Поглиблення патріотичних почуттів. Поняття «гімн».</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>розповідає історію написання гімну та його варіанти;</p> <p>розрізняє історичні постаті, які згадуються у творі;</p> <p>визначає ідейний зміст твору.</p> <p>Розрізняє термін «гімн», «ода».</p>
1	<p>ВЛАДИСЛАВ БРОНЕВСЬКИЙ</p> <p>Значення «малої» та «великої» Батьківщини</p> <p>Władysław Broniewski «Miasto kochane». Короткі відомості про поета.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>висловлює судження про малу та велику Батьківщину;</p> <p>розповідає про їх взаємозв'язок.</p>
3	<p>АДАМ МІЦКЕВИЧ</p> <p>Фрагменти з «Пана Тадеуша»</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані</p>

	<p>Adam Mickiewicz «Zachód słońca», «Poranek», «Zosia wśród ptactwa» (fragmenty z «Pana Tadeusza»), «Przyjaciele».</p> <p>Короткі відомості про поета.</p> <p>Розкриття психологічного паралелізму природи та людини.</p> <p>Введення термінів: порівняння та епітет. Пейзаж.</p>	<p>поета;</p> <p>виразно читає та інтерпретує вибрані фрагменти;</p> <p>розрізняє терміни «порівняння», «епітет», «пейзаж»;</p> <p>сприймає текст цілісно;</p> <p>висловлює судження про психологічний паралелізм людини та природи.</p>
2	<p>ЮЛІУШ СЛОВАЦЬКИЙ</p> <p>«Балядина»: зображення благородності та ницості почуттів.</p> <p>Juliusz Słowacki. Fragmenty z «Balladyny». (Короткі відомості про поета. Мова поезії.</p> <p>Літературний портрет. Символи та їх функція у творі).</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>виразно читає та інтерпретує вибрані фрагменти;</p> <p>розрізняє термін «символ»;</p> <p>знаходить в тексті приклади змалювання літературного портрету.</p>
1	<p>КАЗИМИРА ІЛАКОВІЧУВНА</p> <p>Особливості жіночої поезії.</p> <p>Kazimiera Iłakowiczówna «Samotność», «Zatkane uszy».</p> <p>Короткі відомості про поетесу.</p> <p>Поняття рими, строфи, звуконаслідування. .</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>виразно читає та інтерпретує поезію;</p> <p>розповідає напам'ять вірш;</p> <p>Розрізняє терміни рими, строфи, звуконаслідування.</p>
1	<p>ЙОАННА КУЛЬМОВА</p> <p>Значення слів ввічливості у щоденному їх використанні.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p>

	<p>Joanna Kulmowa «Słowa prawdziwe», «Księżyc», «Przepis na mazurek», «Litere i żonkile».</p> <p>Короткі відомості про поетесу.</p> <p>Виразне читання з інтонацією.</p> <p>Робота з текстом на основі вивченого матеріалу. .</p>	<p>виразно читає та інтерпретує поезію;</p> <p>розповідає напам'ять вірш;</p>
1	<p>ЮЗЕФ РАТАЙЧАК</p> <p>Поезія для дітей. Роль фантастичних моментів у творі.</p> <p>Józef Ratajczak «Liście jak listy», «Miasto na drzewie», «Szukanie Iwa», «Zaklęcia». Короткі відомості про поета. Виразне читання з інтонацією. Робота з текстом на основі вивченого матеріалу.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>виразно читає та інтерпретує поезію;</p> <p>розповідає напам'ять вірш;</p> <p>висловлює судження про роль фантастичних моментів у творах.</p>
2	<p>ЧЕСЛАВ МІЛОШ</p> <p>Знайомство з творчістю лауреата Нобелівської премії.</p> <p>Czesław Miłosz «Droga». Короткі відомості про поета. Виразне читання з інтонацією. Робота з текстом на основі вивченого матеріалу.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>виразно читає та інтерпретує поезію;</p> <p>розповідає напам'ять вірш;</p> <p>висловлює особисте ставлення до образів поезії;</p> <p>визначає провідну думку твору.</p>
1	<p>ВІСЛАВА ШИМБОРСЬКА</p> <p>Знайомство з творчістю лауреата Нобелівської премії.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p>

	Wisława Szymborska «List do ludożerców». Короткі відомості про поетесу. Виразне читання з інтонацією. Робота з текстом на основі вивченого матеріалу. —	виразно читає та інтерпретує поезію; розповідає напам'ять вірш; називає художні засоби втілення авторського задуму.
--	---	---

Зміст навчального матеріалу для учнів другого року навчання (34 год.)

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1	Вступне заняття	1	-	1
2	Особливості сучасної прози	8	3	5
3	В колі дитячої літератури	4	2	2
4	Сторінками поетичного слова	7	3	4
5	Фрагменти оригінальних повістей XIX ст.	6	3	3
6	Біографічні відомості	7	2	5
7	Узагальнення вивченого	1	-	1
Разом		34	13	21

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (1 год.)

Література як мистецтво слова.

Присутність літератури в інших видах мистецтва.

Роль книжки в житті людини. Людина як головна постать, що представлена в літературі.

Особистість автора, його праця, розуміння світу і його ставлення до представлених героїв.

Практична робота. Вирізнення ролі книжки і самого читання в культурному житті людини. Написання твору-роздуму на задану тематику.

2. Особливості сучасної прози (8 год.)

Роль оповідача. Форма написання. Інформаційне та творче читання.

Виділення в творах справжніх та вигаданих подій.

Підкреслення ролі праці як умови досягнення успіху в сучасному світі і формування власної особистості.

Теоретичні відомості: сучасна повість, повість фантастично-наукова.

Посередня та безпосередня характеристика.

Практична робота. Характеристика постатей повісті. Виділення простору в літературному творі. Окреслення понять: епіка, нарратор, читач, фабула, сюжет, мотив. Робота над проблематикою творів.

Робота з тлумачним словником польської мови.

3. В колі дитячої літератури (4 год.)

Творче читання. Розпізнавання в текстах рис переказів, легенд, мандрівних мотивів.

Роль бібліотеки в школі. Роль школи в житті дитини.

Образ природи в уяві дитини.

Формулювання роздуму після прочитання творів. Виділення порівнянь, метафор, синекдох, оксюморонів.

Розуміння функції описів в прозі та поезії.

Практична робота. Опис переживань героїв. На підставі тексту перелічування почуттів героїв і називання їх причин. Власне тлумачення прочитаних подій тексту.

4. Сторінками поетичного слова (7 год.)

Інтонація вірша. Функція опису в поезії. Тема вірша. Поетичні засоби. Наголос. Рими.

Старанне, виразне читання. Читання з поділом на ролі.

Інтерпретація вірша.

Знайомство з ліричною та патріотичною поезією. Відмінності в інтонації та тематиці.

Читання балад відомих класиків.

Вираження власних вподобань.

Формулювання роздумів власними словами після прочитаної поезії.

Практична робота. Обговорення мистецтва поетичного слова.

Розпізнавання рис безпосередньої лірики. Виділення справжнього та вигаданого світу поезії. Вивчення поезії напам'ять.

5. Фрагменти оригінальних повістей XIX ст. (6 год.)

Новели та реалістична проза як домінуючі жанри в епосі позитивізму.

Виділення в прозі образу селян та міщан. Середовище інтелігенції в творах.

Провінційні елементи.

Світогляд творців повісті. Повчальні повісті. Спостереження оточуючого світу та його аналіз на сторінках повістей.

Риси реалістичної повісті.

Три покоління ідеалістів. Образ суспільного середовища, його представники.

Характеристика постатей.

Практична робота. Проведення конкурсу на кращу творчу роботу на вибрану тематику з реалістичної повісті.

6. Біографічні відомості (7 год.)

Знайомство з біографіями митців епохи позитивізму.

Важка доля поетів та письменників на межі епох.

Вплив історичних, економічних та політичних подій на долю та працю митців.

Геніальність майстрів пера.

Висловлення власних суджень та поглядів у автобіографічних творах.

Практична робота. Складання характеристики-образу автора.
Порівняння важкої долі польських творців з нелегкою долею українських поетів та письменників.

7. Узагальнення вивченого (1 год.)

Підведення підсумків вивченого протягом року. Завдання на літо.

Практична робота. Написання контрольної роботи (тесту).

Календарно-тематичне планування

К- сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	ВСТУП Література як мистецтво слова. Присутність літератури в інших видах мистецтва.	Учень: Висловлює судження про літературу як один з видів мистецтва; Обґрунтовує особистий вибір літературних творів; Називає прочитані твори, які справили на нього найбільший емоційний вплив; Вміє пояснити різницю між етапами становлення української, зарубіжної та польської літератури.

1	<p>АННА КАМЕНСЬКА</p> <p>Спогади про літо на сторінках поезій.</p> <p>Anna Kamieńska «Koniec wakacji». Короткі відомості про письменницю. Робота зі змістом поезії</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає поезію;</p> <p>вміє висловитися з приводу прочитаного;</p> <p>пояснює роль епітетів;</p> <p>знає короткі біографічні дані поетеси;</p> <p>розповідає про те як сам провів літо.</p>
2	<p>МАРІЯ ДОМБРОВСЬКА</p> <p>Вплив природи на емоційний стан людини.</p> <p>Maria Dąbrowska «Odjazd». Повторення відомостей про письменницю. Настрій героїв, почуття. Функція описів.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти твору;</p> <p>пригадує та розповідає короткі біографічні дані письменниці;</p> <p>описує настрої та почуття героїв;</p> <p>розкриває функцію описів;</p>
1	<p>ТАДЕУШ РУЖЕВІЧ</p> <p>Свідомість великої катастрофи післявоєнного покоління.</p> <p>Tadeusz Różewicz «Bursztynowy ptaszek». Короткі відомості про поета. Інтонація вірша. Дослівний та прихований зміст вірша.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує поезію;</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>прослідковує інтонацію вірша;</p> <p>пояснює особисті переживання автора і ситуацію зображену в поезії,</p> <p>розкриває прихований зміст вірша.</p>

1	<p>СЛАВОМІР МРОЖЕК</p> <p>С.Мрожек як визначний драматург, прозаїк, сатирик та художник.</p> <p>Sławomir Mrozek «Wesele w Atomicach». Короткі відомості про письменника. Особливості сприйняття та інтерпретації фрагментів твору.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти твору;</p> <p>пояснює роль сатири у творі;</p> <p>розкриває зміст неологізмів та діалектизмів;</p> <p>висловлює судження про ментальність даного покоління;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменника.</p>
2	<p>ЯНУШ КОРЧАК</p> <p>Роль школи у житті дитини.</p> <p>Janusz Korczak «Szkoła». Короткі відомості про письменника. Дискусія керована вчителем.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти твору;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменника;</p> <p>визначає головну думку твору;</p> <p>висловлює власне судження про поведінку учнів у школі;</p> <p>характеризує поведінку вчителя.</p>
3	<p>ОЛЕКСАНДР ФРЕДРО</p> <p>Майстерність слова О. Фредра на сторінках комедії «Помста»</p> <p>Aleksander Fredro «Zemsta».</p> <p>Короткі відомості про письменника. Перегляд екранізації. Дискусія з приводу побаченого та прочитаного.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти твору;</p> <p>знає короткі біографічні дані письменника;</p> <p>вміє дати характеристику комічності ситуації та поведінки героїв;</p>

		знає визначення терміну «інтрига»; пояснює проблематику комедії.
1	ОЛЕКСАНДР ФРЕДРО Незвичайний гумор на сторінках поезії. Aleksander Fredro «Paweł i Gaweł». Проблема толеранції. Комічність поезії.	Учень: виразно читає та аналізує поезію; пояснює комічність поезії; характеризує та порівнює образи героїв; наводить подібні приклади з реального життя.
1	МІКОЛАЙ РЕЙ М.Рей як творець першої польської повісті. Mikołaj Rej «Żywot człowieka rozcziwego». Короткі відомості про письменника. Проблематика твору. Особливості мови.	Учень: виразно читає та аналізує фрагменти твору; знаходить та дає характеристику філософсько-дидактичним повчанням; висловлює особисте ставлення до проблем, що піднімаються в повісті; переказує зміст твору.
2	ІГНАЦІЙ КРАСІЦЬКИЙ Алегоричний світ байок. Ignacy Krasicki. Bajki «Wół i mrówka», «Żółw i mysza», «Lis i wilk», «Wilczki», «Przyjaciele», «Czapla, ryby, rak». Короткі відомості про письменника. Поняття «байка», «мораль», «алегорія».	Учень: виразно читає та аналізує байки; знаходить у текстах байок приклади сатиричного змалювання подій та героїв; дає визначення поняттям «байка», «мораль», «алегорія»; порівнює алегоричність байок з реальними ситуаціями.

2	<p>АДАМ МІЦКЕВИЧ</p> <p>Поетична творчість А.Міцкевича. Adam Mickiewicz «Lis i kozieł», «Świtez», «Śmierć Pułkownika». Повторення відомостей про поета. Різноманітність тематики поезій.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує поезію; пригадує короткі відомості про поета;</p> <p>вміє пояснити використання художніх засобів; знаходить у тексті епітети, метафори, антитези та пояснює їх роль в образній системі твору.</p>
2	<p>ЮЛІЙ СЛОВЕЦЬКИЙ</p> <p>Різновид патріотичної лірики. Проблема батьків та дітей. Juliusz Słowacki «Sowiński w okorach woli», «Listy do matki». Повторення відомостей про письменника. Патріотичні мотиви творчості. Поняття епістолярного стилю. Зв'язок батьків та дітей.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує поезію; пригадує короткі відомості про поета;</p> <p>вміє пояснити використання художніх засобів; знаходить у тексті епітети, метафори, антитези та пояснює їх роль в образній системі твору; дає визначення поняттю епістолярного стилю.</p>
1	<p>К.І. ГАЛЧИНСЬКИЙ</p> <p>Патріотичні мотиви творчості. Konstanty Ildefons Gałczyński «Pieśń o żołnierzach z Westerplatte». Короткі відомості про поета. Історичні факти та</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує поезію; знає короткі біографічні дані письменника; розповідає про історичні події, які покладено в основу поезії.</p>

	поезія.	
1	<p>ЗБІГНЄВ ГЕРБЕРТ</p> <p>Zbigniew Herbert «Pudełko zwane wyobraźnią». Короткі відомості про поета. Роль уяви в літературній творчості.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>виразно читає та аналізує поезію;</p> <p>висловлює особисті судження про роль уяви</p>
2	<p>ГЕНРИК СЕНКЕВИЧ</p> <p>Особливості жанру пригодницької повісті.</p> <p>Henryk Sienkiewicz «Przygoda w górach». Повторення відомостей про письменника. Поняття повісті. Простір у літературному творі.</p>	<p>Учень:</p> <p>Пригадує короткі біографічні дані письменника;</p> <p>виразно читає та аналізує твір;</p> <p>висловлює особисті судження про поведінку героїв твору;</p> <p>дає визначення поняття «повість»;</p> <p>пояснює роль описів у творі.</p>
1	<p>СТАНІСЛАВ ЛЕМ</p> <p>С.Лем як найвидатніший представник польської наукової фантастики.</p> <p>Stanisław Lem «Wielkie lanie» (fragmenty). Короткі відомості про письменника. Поняття сюжету, фабули. Проблематика твору.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані письменника;</p> <p>виразно читає та аналізує фрагменти твору;</p> <p>дає визначення поняттям «сюжет», «фабула»;</p> <p>розмірковує про своєрідність проблематики твору.</p>
1	<p>ТЕОФІЛ ЛЕНАРТОВИЧ</p> <p>Вплив фольклору на чарівний світ поезії.</p> <p>Teofil Lenartowicz «Kalina».</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>виразно читає та аналізує поезію;</p>

	Короткі відомості про письменника. Почуття виражені в поезії. Поняття «уособлення».	дає визначення поняття «уособлення»;
1	<p>ЯН ТВАРДОВСЬКИЙ</p> <p>Різновид релігійної поезії.</p> <p>Jan Twardowski «Do moich uczniów», «Podziękowanie».</p> <p>Короткі відомості про письменника. Релігійна поезія.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані поета;</p> <p>виразно читає та аналізує поезію;</p> <p>дає визначення поняття «релігійна поезія»;</p> <p>висловлює судження про гуманізм поезії.</p>
2	<p>Лауреати Нобелівської премії.</p> <p>Polscy Nobliści. Коротка інформація про присудження Нобелівської премії. Розповідь про поетів, письменників, науковців, політичних діячів, які удостоїлись високої нагороди в певних галузях науки, літератури, культури тощо.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає короткі біографічні дані Лауреатів нобелівської премії у різних галузях;</p> <p>знає історію виникнення нагородження ;</p> <p>розповідає про великі досягнення Лауреатів;</p> <p>висловлює власне судження про значення цих досягнень для людства.</p>

Зміст навчального матеріалу для учнів третього року навчання польської літератури (34 год.)

Основний рівень, 3 рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1	Вступне заняття	1	-	1
2	Сучасна проза	8	3	5
3	Характеристика літературних епох	7	4	3
4	Сучасна поезія	4	2	2
5	Фрагменти оригінальних повістей XIX – XX ст.	6	3	3
6	Біографічні відомості	7	3	4
7	Узагальнення вивченого	1	-	1
Разом		34	15	19

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (1 год.)

Етапи розвитку світової та польської літератури.

Значення польської літератури та її національна специфіка.

Назва, походження, часові межі європейських та польських літературних епох. Найважливіші гасла в польській літературі.

Практична робота. Самостійне виконання синтезу літератур двох вибраних епох на прикладі польської та європейської літератури.

2. Сучасна проза (8 год.)

Виразне читання зі зрозумінням. Користування тлумачним польським словником. Філософські думки та погляди авторів.

Проблема вартостей сучасної людини.

Комізм ситуації.

Правдоподібність та вигадка. Науково-популярні твори. Їх значення для розвитку учня.

Практична робота. Читання з інтонацією, в ролях. Оцінка поданих в творах людських вартостей. Порівняння прочитаного з сучасними реаліями, телевізійними програмами, фільмами, виставами.

3. Характеристика літературних епох (7 год.)

Генеza та гасла вибраних епох. Важливі поняття для даної епохи і їх значення.

Значення філософської думки.

Творці вибраних епох. Їх герої та антигерої.

Історичні події, які впливали на розвиток літературних епох.

Ситуації та герої, що переважають у творах різних епох.

Основні домінанти творчості митців.

Практична робота. Розповідь про історичні події Польщі. Розрізняє авторів з різних епох та стилі написання властиві різним авторам.

4. Сучасна поезія (4 год.)

Стиль написання та тематика сучасної поезії. Порівняння з української сучасною поезією.

Розповідь про Нобелівських Лауреатів.

Інтерпретація поезії.

Символізм та метафоризація сучасної поезії.

Зміни в моральній поведінці в житті людини на сторінках сучасної поезії.

Функція «нечистої форми» як способу опису сучасного світу.

Практична робота. Вивчення вибраної поезії напам'ять. Виділення форми та стилю написання. Вирізнення цитат, які ілюструють філософське, етичне та політичне бачення сучасного світу.

5. Фрагменти оригінальних повістей XIX ст. (6 год.)

Порушення ряду вічних філософських проблем людськості: добра і зла, відповідальності, любові до ближнього.

Символіка повістей.

Стилістичні форми вираження.

Портрети родини минулої епохи.

Візія людської долі в абсурдному світі.

Специфіка композиції твору.

Практична робота. Порівняння творів з відомими учню в українській та світовій літературі.

6. Біографічні відомості (7 год.)

Факти з біографії творців та їх вплив на їхню творчість.

Зв'язок долі митця з літературною епохою, історичними та політичними подіями.

Практична робота. Вивчення біографій митців з різних епох. Складання повної хронологічної таблиці.

7. Узагальнення вивченого (1 год.)

Повторення вивченого протягом року.

Написання письмової роботи.

Рекомендації щодо подальшого вивчення польської літератури.

К- сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	ВСТУП. Етапи розвитку польської літератури в контексті світової. Короткий нарис-порівняння.	Учень: Висловлює судження про літературу як скарбницю духовних, моральних, естетичних багатств людства на різних етапах її розвитку; дає характеристику окремим етапам становлення;
2	Література середньовіччя. Загальна характеристика епохи.	Учень: дає загальну характеристику епохи; називає представників епохи; читає та переказує фрагменти оригінальних творів.
1	Значення твору «Богородиця» для становлення польської літератури та свідомості народу. «Bogurodzica»	Учень: виразно читає та аналізує поезію; розкриває значення твору; дає визначання поняття «гімн». Декламує гімн.
2	Література ренесансу. Загальна характеристика епохи.	Учень: дає загальну характеристику епохи; називає представників епохи;

		читає та переказує фрагменти оригінальних творів.
1	<p>Ян Кохановський як засновник польської літературної мови.</p> <p>Jan Kochanowski «Treny», «Fraszki». Поняття «трен», «фрашка». Короткі відомості про поета. Філософські погляди передані поезією.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує поезію; розкриває значення творів; дає визначання поняття «трен», «фрашка»;</p> <p>знає короткі біографічні дані поета.</p> <p>Декламує вибрану фрашку чи трен.</p>
2	Література бароко. Загальна характеристика епохи.	<p>Учень:</p> <p>дає загальну характеристику епохи;</p> <p>називає представників епохи; читає та переказує фрагменти оригінальних творів.</p>
1	<p>Ян Морштин – яскравий представник епохи бароко.</p> <p>Jan Andrzej Morsztyn «Wybór wierszy». Короткі відомості про поета. Інтерпретація поезій.</p>	<p>Учень:</p> <p>виразно читає та аналізує поезію; розкриває значення творів; вміє інтерпретувати поезію; знає короткі біографічні дані поета.</p>
2	<p>Література просвітництва.</p> <p>Загальна характеристика епохи.</p>	<p>Учень:</p> <p>дає загальну характеристику епохи;</p> <p>називає представників епохи;</p>

		читає та переказує фрагменти оригінальних творів.
2	Представники класицизму в Польщі. Загальна характеристика епохи. (Ignacy Krasicki, Adam Naruszewicz, Julian Niemcewicz).	Учень: дає загальну характеристику епохи; розкриває особливості жанру представників епохи; вміє виділити основну проблематику творів цієї епохи.
2	Представники сентименталізму в Польщі. Franciszek Karpiński, Józef Wybicki. Загальна характеристика епохи.	Учень: дає загальну характеристику епохи; пригадує творчість представників епохи; називає особливості жанру та проблематику вивчених творів; вирізняє вплив епохи на творчість її представників.
2	Публіцистика доби просвітництва (Stanisław Staszic, Hugo Kołłątaj). Загальна характеристика епохи.	Учень: дає загальну характеристику епохи; пригадує творчість представників епохи; називає особливості жанру та проблематику вивчених творів; вирізняє вплив епохи на творчість

		її представників.
3	<p>Творці польського романтизму.</p> <p>Adam Mickiewicz «Oda do młodości», «Ballady i romanse», «Romantyczność», «Sonety krymskie», Juliusz Słowacki – Liryka, Zygmunt Krasiński – «Nie-Boska komedia», Cyprian Kamil Norwid – Liryka, <i>Ukraińska szkoła poetów</i> - на вибір.</p> <p>Загальна характеристика епохи.</p>	<p>Учень:</p> <p>дає загальну характеристику епохи;</p> <p>пригадує творчість представників епохи;</p> <p>називає особливості жанру та проблематику вивчених творів;</p> <p>вирізняє вплив епохи на творчість її представників.</p> <p>Декламує вибрану поезію А.Міцкевича.</p>
2	<p>Епоха Молодої Польщі.</p> <p>S.Przybyszewski, Z. Przesmycki, T. Boy-Żeleński, K. Przerwa-Tetmajer, L. Staff, S. Żeromski, W.S. Reymont, S.Wyspiański, G.Zapolska - на вибір.</p> <p>Загальна характеристика епохи.</p>	<p>Учень:</p> <p>дає загальну характеристику епохи;</p> <p>пригадує творчість представників епохи;</p> <p>називає особливості жанру та проблематику вивчених творів;</p> <p>вирізняє вплив епохи на творчість її представників.</p>
2	<p>Література міжвоєнного періоду.</p> <p>T. Peiper, J. Przyboś, J. Tuwim, K.Wierzyński, J. Lechoń, A.</p>	<p>Учень:</p> <p>дає загальну характеристику епохи;</p> <p>пригадує творчість представників</p>

	<p>Słonimski, J. Iwaszkiewicz, Z. Nałkowska, W. Gombrowicz, Bruno Schulz, S.I. Witkiewicz – на вибір.</p> <p>Загальна характеристика епохи.</p>	<p>епохи; називає особливості жанру та проблематику вивчених творів; вирізняє вплив епохи на творчість її представників.</p>
3	<p>Загальна характеристика літератури XX століття.</p> <p>Z. Nałkowska («Medaliony» - nowele na wybór), K.K. Baczyński, A. Trzebiński, Z. Herbert, M. Białoszewski, S. Grochowiak, M. Hłasko, E. Lipska, T. Różewicz, T. Borowski, G. Herling- Grudziński, H. Krall, Cz. Miłosz, Twardowski, Karol Wojtyła, - «Poezja religijna», W. Szymborska – на вибір.</p> <p>Розкриття психологічних мотивацій, втраченої надії та моралі, а також їхнього повернення на прикладі вибраних поезій. – 3 год.</p>	<p>Учень: дає загальну характеристику епохи; пригадує творчість представників епохи; називає особливості жанру та проблематику вивчених творів; вирізняє вплив епохи на творчість її представників. Декламує вибрану поезію.</p>
1	<p>ПІДСУМОК</p> <p>Узагальнення та систематизація вивченого протягом курсу матеріалу.</p>	<p>Учень: називає авторів вивчених творів і знає їх зміст; розрізняє епохи польської</p>

		<p>літератури;</p> <p>узагальнює та систематизує вивчений протягом року матеріал і висловлює власні судження про роль літератури у формуванні шкали життєвих цінностей і пріоритетів людини;</p> <p>вміє порівнювати літератури різних народів та поколінь.</p>
--	--	---

Прогнозований результат

Початковий та основний рівень 1-3 рік навчання

Учень повинен знати:

- біографії відомих письменників та поетів;
- вирізняти літературні епохи;
- естетичне, загальнолюдське та історичне значення літературного твору;
- літературні терміни передбачені програмою;
- літературні жанри;
- складові частини літературного твору.

Учень повинен вміти:

- виразно читати та аналізувати поезію;
- розкривати значення творів;
- вміти інтерпретувати поезію;
- знати короткі біографічні дані поетів, письменників;

- розрізняти епохи польської літератури;
- давати загальну характеристику епохи;
- називати особливості жанру та проблематику вивчених творів;
- вирізняти вплив епохи на творчість її представників;
- декламувати вибрану поезію;
- читати та переказувати фрагменти оригінальних творів;
- виразно читати та аналізувати прозу;
- вміти виділяти основний зміст творів;
- докладно переказувати твір та стисло характеризувати героїв;
- визначати головні мотиви;
- давати повну відповідь на поставлені запитання;
- розкрити значення літературних термінів;
- давати визначання літературним поняттям;
- розповідати про великі досягнення Нобелівських Лауреатів;
- визначати проблематику твору;
- порівнювати явища польської літератури з аналогічними епохами в українській та світовій літературі.

Бібліографія

1. Bartmiński J., O języku folkloru, Wrocław 1974.
2. Nemas Cz., Barok, Warszawa 1999.
3. Hutnikiewicz A. Młoda Polska, Warszawa 1999.
4. Klimowicz M. Oświecenie, Warszawa 1999.

5. Лебедь Р., Література 5 кл, Львів , 2005.
6. Лебедь Р., Література 5 кл, Львів, 2006.
7. Лебедь Р., Література 5 кл, Львів, 2007.
8. Markiewicz H. Główne prądy literackie, Kraków, 1997.
9. Markiewicz H. Pozytywizm, Warszawa, 1999.
10. Markiewicz H., Główne problemy wiedzy o literaturze, Kraków, 1995.
11. Przybylski R., Romantyzm, Warszawa, 1999.
12. Reichert J. Opis w badaniach literackich, Warszawa, 1987.
13. Trzynadlowski J., Książka, dzieło, opracowanie, Warszawa, 1995.
14. Weinmann R., Literaturoznawstwo, Warszawa, 1993.
15. Witkowska A. Epoki literackie, Warszawa, 2007.
16. Wyka K. Modernizm, Kraków, 1980.
17. Ziomek J., Renesans. Warszawa, 1988.

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ ПОЛЬЩІ

Пояснювальна записка

Пропонована програма з історії Польщі складена згідно цілей, вимог і змісту навчання історії у школі. Представлено курс з історії Польщі з давніх часів до сьогодення.

Зміст навчального історичного матеріалу побудований на основі синтезу культурологічного, цивілізаційного та соціоантропоцентричного підходу. Людина розглядається як суб'єкт і творець історичного процесу. Методологія відбору змісту програмного матеріалу базується на системі загальнолюдських і громадянських цінностей. Процеси, події та явища польської історії висвітлюються у контексті загальноєвропейської та світової історії. Зміст курсів

інтегрує соціальну, економічну, політичну й духовну історію та висвітлює тісний взаємозв'язок всіх сфер людського буття. В межах даного підходу особлива увага приділяється питанням духовності, повсякденного життя, психології польського суспільства. Це дозволяє разом з формуванням конкретних знань та загальноісторичних уявлень учнів створювати умови для розвитку їхніх моральних та естетичних цінностей.

Кожен народ, кожна країна проходить свої власні етапи становлення, розвитку державності, формування польської народності, захисту національних інтересів і створення „політичної нації” за походженням багатоетнічної, але польської за поглядами. Поляки, як одна з гілок західних слов'ян, протягом багатьох століть відігравали визначну роль в історії європейської цивілізації. Історичний досвід свідчить, що польська історія пережила не тільки періоди піднесення і могутності, але й занепаду і краху давньої Речі Посполитої, пройшла шлях від величі до ліквідації. Поляки були політично переможені й економічно знедолені трьома поділами Речі Посполитої, що перешкодило процесові формування нації за західним зразком, однак польська нація почала змінювати свій шляхетський характер і набувати форм сучасної нації, піднявшись на національно-визвольну боротьбу, яка ознаменувалася на початку XX ст. виникненням незалежної держави Польщі.

Велика роль в цих складних процесах випала на долю католицької церкви, яка століттями була тісно пов'язана з Королівством Польським і Річчю Посполитою сильними зв'язками духовної і культурної спільності, а в роки поневолення стала для польського народу Вітчизною.

Історія другої Речі Посполитої – це боротьба за державний устрій незалежної Польщі, коли разом з незалежністю народжувалась демократія, проводились реформи освіти, економіки, адміністрування.

Новітній період Польщі також був складним, як і для інших народів Центрально-Східної Європи, які залежали від СРСР. „Солідарність” з її радикальними вимогами свободи і незалежності дали приклад для початку звільнення і побудови нової демократичної держави, яка сьогодні є членом євроатлантичних структур.

Головними цілями вивчення історії Польщі у позашкільних навчальних закладах (культурно-освітній центр польської національної меншини), факультативних заняттях та курсах з вивчення польської мови та культури є:

- формування історичних знань, розвиток історичного мислення учнів, яке передбачає загальне розуміння історичного процесу в його різноманітності й суперечності, застосування історичних знань і набутих умінь;
- виховання в учнів загальнолюдських духовних ціннісних орієнтацій, сприйняття ідей гуманізму та демократизму, патріотизму і взаєморозуміння між народами на основі особистісного усвідомлення досвіду історії;
- усвідомлення місця Республіки Польща та її ролі в Європі і світі.
- розвиток історичної свідомості, розуміння завдань, що стоять перед державою і світовою цивілізацією, критичне осмислення минулого, прогнозування майбутнього;
- осмислення ролі людини (включаючи і себе) в історії, відповідальності особистості за власні дії, усвідомлення учнями права на вибір способу власної поведінки з урахуванням і дотриманням правових гуманістичних засад;
- розвиток системного мислення – погляду на суспільство як на взаємообумовлену єдність історико-антропологічного, соціокультурного та культурно-історичного факторів;
- виховання громадянської свідомості, гідності та честі в гармонійному поєднанні національних та загальнолюдських цінностей, ідеалів гуманізму, демократії, добра та справедливості;
- толерантне, неупереджене сприймання і доброзичливе ставлення до інших народів, груп та особистостей;
- розвиток творчого мислення, формування власного погляду та критичного ставлення до інформації;
- розкриття та розвиток здібностей учнів;
- розвиток в учнів інтересу й поваги до історії та культури польського народу.

З психолого-дидактичної точки зору програму побудовано на поєднанні особистісно орієнтованого, діяльнісного та компетентісного підходів до навчання.

Пропонована програма дає можливість учителю самостійно варіювати матеріал, творчо підходити до організації навчання учнів. Успішним є те навчання, яке створює атмосферу зацікавленості небайдужості до матеріалу, що розглядається, спільного розв'язання спільної проблеми.

Основними компонентами програми є: зміст історичного навчального матеріалу, перелік державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, на який учитель орієнтується під час вивчення конкретних тем. До кожної теми надано орієнтовний узагальнений перелік інформаційних питань змісту. Вони засвоюються учнями у вигляді знань історичних фактів і понять різного ступеня узагальненості та складності. Інформаційні питання не розподілені за окремими уроками, що дозволяє учителю самому визначати назву теми уроку, кількість обсяг і перелік питань, що вивчатимуться на тому чи іншому уроці в залежності від особливостей учнів класу та його індивідуального підходу до викладання. Пропоновані інформаційні питання є мінімумом знань, які підлягають обов'язковому засвоєнню учнями на різних рівнях навчальних досягнень у відповідності до індивідуального розвитку пізнавальних можливостей того чи іншого учня.

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів представлені у програмі у вигляді переліку умінь і навичок, яких мають набути учні під час вивчення тієї чи іншої теми.

Курс з історії Польщі на першому році навчання у навчальному закладі є пропедевтичним, що і визначає його місце в системі інших навчальних дисциплін, а також початковість, елементарність його змістової частини і тих вимог, що їх висувають до знань та умінь учнів. Основними цілями даного курсу є:

- пробудження в учнів інтересу до минулого;
- розвиток відчуття приналежності до сім'ї, локального суспільства, етнічної групи, народу, держави, європейської і світової спільноти;
- виховання свідомої патріотичної і громадянської позиції, що мотивує відповідальну участь в суспільному і публічному житті;
- залучення до вивчення загальнолюдських цінностей;
- вивчення і пізнання складових минулого польського народу, який складає

частину більше, аніж частину тисячолітньої історії європейської сім'ї народів;

- формування знань щодо розвитку історії Польщі відповідно до дат, фактів, які мали важливе значення від найдавніших легендарних часів до сьогодення.

Зміст курсу передбачає: ознайомлення учнів з головними подіями і видатними діями історії Польщі, а також з основними історичними поняттями; пояснення значення національних, державних і релігійних символів, виховання пошани до них і патріотизму; формування історичної уяви; пробудження у школярів інтересу до власного минулого, минулого своєї сім'ї і народу, а також до розвитку культури.

У процесі вивчення курсу учні ознайомлюються з такими легендами:

1. Владислав Людвік Анчиц.
(Придане святої Кінги).
2. Ян Каспровіч.
(Про сплячих лицарів в Татрах).
3. Блажей Куштельський.
(Вдовиний гріш).
4. Артур Оппман (Ор-От).
(Русалка).
5. Мар'ян Орлонь.
(Князь Попель і миші).
(Про королівну Ванду, яка не хотіла німця).
(Про вавельського дракона, короля Крака та шевця Скубу).
(Про П'яста колодія та про таємничих мандрівників).
(Як мужня вїтівна Галина врятувала Сандомир).
(Перерваний гейнал).
6. Юліуш Словацький.
(Слов'янський Папа).
7. Анна Сойка.
(Про орлине гніздо).
(Пан Твардовський).
8. Єва Шельбург-Зареубіна.

(Варшава, столиця Польщі).

9. Маріуш Вольни.

(Про Леґа, Чеха і Руса, або про початки польського племені).

(Як виникло місто Познань).

Початковий рівень, перший рік навчання історії Польщі

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	2	1	1
2	ЗНАЙОМСТВО З ДАВНЬОЮ ІСТОРІЄЮ ПОЛЬЩІ	4	3	1
3	КНЯЖА ПОЛЬЩА. РІЧ ПОСПОЛИТА	12	8	4
4	ПОЛЬЩА НАПРИКІНЦІ ХVІІІ – У ХІХ СТ. ВТРАТА НЕЗАЛЕЖНОСТІ	8	4	4
5	ПОЛЬЩА НЕЗАЛЕЖНА	6	4	2
6	ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ	2	1	1

Разом	34	21	13
-------	----	----	----

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ (2 год.)

Ознайомлення учнів із завданнями і структурою курсу та підручника. Історія Польщі – складова всесвітньої історії. Ознайомлення з національною символікою Республіки Польща.

Практична робота: Ознайомлення з підручником, історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

2. ЗНАЙОМСТВО З ДАВНЬОЮ ІСТОРІЄЮ ПОЛЬЩІ (4 год.)

Подорож у давні часи. Життя первісних людей на території Польщі.

Перші поселення та державні утворення: держава полян і вісян. Хрещення Польщі.

Традиції та побут духовенства, князів і міщан в добу середньовіччя.

Вивчення легенд: Маріуш Вольни.

(Про Леха, Чеха і Руса, або про початки польського племені).

(Як виникло місто Познань)

Практична робота: Ознайомлення з історичними легендами, текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

3. КНЯЖА ПОЛЬЩА. РІЧ ПОСПОЛИТА (12 год.)

Держава Мешка I.

Болеслав Хоробрий – перший польський король. Гнєзненський з'їзд.

Казимир Великий – зміцнення центральної влади.

Політичні і економічні наслідки феодальної роздробленості

Грюнвальдська битва 1410 р. проти німецьких рицарів-хрестоносців.

Розвиток польської середньовічної культури. Архітектура. Мистецтво.

Наука. М.Коперник - видатний вчений-астроном доби середньовіччя та його внесок у розвиток польської науки.

Внутрішня та зовнішня політика короля Яна III Собеського.

Вивчення легенд:

Владислав Людвік Анчиц.

(Придане святої Кінги).

Ян Каспровіч.

(Про сплячих лицарів в Татрах).

Блажей Куштельські.

(Вдовиний гріш).

Артур Опшман (Ор-От).

(Русалка).

Мар'ян Орлонь.

(Князь Попель і миші).

(Про королівну Ванду, яка не хотіла німця).

(Про вавельського дракона, короля Крака та шевця Скубу).

(Про П'яста колодія та про таємничих мандрівників).

(Як мужня вїтївна Галина врятувала Сандомир).

(Перерваний гейнал).

Практична робота: Ознайомлення з історичними легендами, текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

4. ПОЛЬЩА НАПРИКІНЦІ XVIII – У XIX СТ. ВТРАТА НЕЗАЛЕЖНОСТІ (8 год.)

Конституція 3 травня 1791 р.

Перший та Другий поділи Речі Посполитої.

Повстання Тадеуша Костюшки 1794 р.

Третій поділ Польщі та остаточна втрата незалежності.

Національно-визвольне повстання польського народу проти російського гніту 1830-1831 рр.

Січневе повстання 1863 р.

Роль польської інтелігенції у національному відродженні, обороні польської мови.

Вивчення легенд:

Анна Сойка. (Про орлине гніздо).

(Пан Твардовський).

Практична робота: Ознайомлення з історичними легендами, текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

5. ПОЛЬЩА НЕЗАЛЕЖНА (6 год.)

Діяльність таємних організацій, спрямована на відновлення Другої Речі Посполитої.

Відновлення незалежності Польщі згідно рішень Паризької мирної конференції.

Польща під час Другої світової війни. Варшавське повстання 1944 р.

Відбудова столиці.

Сучасна Польща в Європі та світі.

Вивчення легенд: Юліуш Словацький.

(Слов'янський Папа)

Єва Шельбург-Зарембіна.

(Варшава, столиця Польщі)

Практична робота: Ознайомлення з історичними легендами, текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

6. Підсумкове заняття (2 год)

Підведення підсумків роботи за рік.

Практична робота: письмова робота (тести).

Календарно-тематичне планування

1-й рік навчання (34 год.)

Початковий рівень

К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1	ВСТУП Ознайомлення учнів із завданнями і структурою курсу та підручника. Історія Польщі – складова всесвітньої історії. Ознайомлення з національною символікою Республіки Польща.	<ul style="list-style-type: none">- користується підручником (орієнтується в його структурі, користується методичним апаратом тощо);- застосовує поняття „історія”
4	ЗНАЙОМСТВО З ДАВНЬОЮ ІСТОРІЄЮ ПОЛЬЩІ Подорож у давні часи. Життя	<ul style="list-style-type: none">- пояснює відлік часу в історії, звідки історики довідуються про минулі часи, про давнє походження етнонімів

	<p>первісних людей на території Польщі.</p> <p>Перші поселення та державні утворення: держава полян і віслян. Хрещення Польщі.</p> <p>Традиції та побут духовенства, князів і міщан в добу середньовіччя.</p> <p>Вивчення легенд: Маріуш Вольни.</p> <p>(Про Леха, Чеха і Руса, або про початки польського племені).</p> <p>(Як виникло місто Познань)</p>	<p>„поляни”, „вісляни”;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>показує</i> на карті межі перших поселень на території Польщі, перших державних утворень; - <i>описує</i> життя людей в єпископстві, княжому замку, середньовічному місті, селі; - <i>виділяє</i> історичний зміст з легенд.
12	<p>КНЯЖА ПОЛЬЩА. РІЧ ПОСПОЛИТА.</p> <p>Держава Мешка I.</p> <p>Болеслав Хоробрий – перший польський король. Гнезненський з’їзд.</p> <p>Казимир Великий – зміцнення центральної влади.</p> <p>Політичні і економічні наслідки феодалної роздробленості</p> <p>Грюнвальдська битва 1410 р. проти німецьких рицарів-хрестоносців.</p> <p>Розвиток польської</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>вибірково</i> переказує художньо-образний текст, вибираючи з нього історичну інформацію про польське королівство в період правління Мешка I; - <i>виразно читає і аналізує</i> оповідання про Болеслава Хороброго; - <i>визначає і підтверджує</i> цитатами з оповідання роль короля Болеслава у зміцненні Польської держави; - на основі легенди <i>розповідає</i> про Казимира Великого і

<p>середньовічної культури.</p> <p>Архітектура. Мистецтво. Наука.</p> <p>М.Коперник - видатний вчений-астроном доби середньовіччя та його внесок у розвиток польської науки.</p> <p>Внутрішня та зовнішня політика короля Яна III Собеського.</p> <p>Вивчення легенд:</p> <p>Владислав Людвік Анциц.</p> <p>(Придане святої Кінги).</p> <p>Ян Каспровіч.</p> <p>(Про сплячих лицарів в Татрах).</p> <p>Блажей Куштельські.</p> <p>(Вдовиний гріш).</p> <p>Артур Оппман (Op-От).</p> <p>(Русалка).</p> <p>Мар'ян Орлонь.</p> <p>(Князь Попель і миші).</p> <p>(Про королівну Ванду, яка не хотіла німця).</p> <p>(Про вавельського дракона, короля Крака та шевця Скубу).</p> <p>(Про П'яста колодія та про таємничих мандрівників).</p> <p>(Як мужня вїтївна Галина врятувала Сандомир).</p> <p>(Перерваний гейнал).</p>	<p>аналізує його заходи з налагодження господарського життя країни;</p> <ul style="list-style-type: none"> - підводить підсумок розвитку польської держави за перших П'ястів; - розкриває причини феодальної роздробленості Польщі, пов'язуючи цей процес із загальноєвропейськими раннього середньовіччя (Іспанія, Франція, Київська Русь); - на основі оповідання <i>описує</i> боротьбу польського, литовського і руського народів проти німецьких рицарів-хрестоносців під час Грюнвальдської битви 1410 р.; - <i>розпізнає і описує</i> найзначніші пам'ятки архітектури та образотворчого мистецтва доби середньовіччя, зокрема краківські замки та Вавель; - <i>обґрунтовує</i> значення наукового відкриття М.Коперника; - <i>оцінює</i> Яна III Собеського як державного діяча; - <i>виділяє</i> історичний зміст з
--	---

		легенд.
1	<i>Узагальнення</i>	-
8	<p>ПОЛЬЩА НАПРИКІНЦІ XVIII – У XIX СТ. ВТРАТА НЕЗАЛЕЖНОСТІ</p> <p>Конституція 3 травня 1791 р.</p> <p>Перший та Другий поділи Речі Посполитої.</p> <p>Повстання Тадеуша Костюшки 1794 р.</p> <p>Третій поділ Польщі та остаточна втрата незалежності.</p> <p>Національно-визвольне повстання польського народу проти російського гніту 1830-1831 рр.</p> <p>Січневе повстання 1863 р.</p> <p>Роль польської інтелігенції у національному відродженні, обороні польської мови.</p> <p>Вивчення легенд:</p> <p>Анна Сойка. (Про орлине гніздо).</p> <p>(Пан Твардовський).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>показує на карті території держав, до складу яких увійшли польські землі (Росія, Австрія, Прусія);</i> - <i>докладно переказує науково-популярний текст про травневу Конституцію 1791 р.;</i> - <i>складає план розповіді про повстання Тадеуша Костюшки;</i> - <i>ділиться враженнями щодо значення даної історичної постаті в історії Польщі;</i> - <i>переказує за планом адаптований історичний текст про національно-визвольні повстання 1830-1831, 1863 рр.;</i> - <i>стисло характеризує видатні історичні постаті польської культури XIX ст., використовуючи текст оповідань;</i> - <i>виділяє історичний зміст з легенд.</i>
1	<i>Узагальнення</i>	-

6	<p>ПОЛЬЩА НЕЗАЛЕЖНА</p> <p>Діяльність таємних організацій, спрямована на відновлення Другої Речі Посполитої.</p> <p>Відновлення незалежності Польщі згідно рішень Паризької мирної конференції.</p> <p>Польща під час Другої світової війни. Варшавське повстання 1944 р.</p> <p>Відбудова столиці.</p> <p>Сучасна Польща в Європі та світі.</p> <p>Вивчення легенд: Юліуш Словацький.</p> <p>(Слов'янський Папа)</p> <p>Єва Шельбург-Зареубіна.</p> <p>(Варшава, столиця Польщі)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>показує на карті територію Польщі після відновлення її незалежності;</i> - <i>визначає історичне тло в художніх оповіданнях на історичну тематику;</i> - <i>дає повну відповідь на історичні питання про Рух Опору під час Другої світової війни на основі тексту оповідань;</i> - <i>наводить приклади зі сфери науки, спорту, культури, де Польща має здобутки світового рівня;</i> - <i>виділяє історичний зміст з легенд.</i>
1	<i>Підсумкове узагальнення</i>	-

Основний рівень, другий рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1.	Вступне заняття	2	1	1
2.	Утворення давньопольської держави Перша і друга монархія П'ястів	6	3	3
3.	Польща за часів середньовічної роздрібленості.	3	2	1

4.	Об'єднане Польське королівство XIV-XV ст	5	3	2
5.	Золотий вік розвитку держави та культури 1492-1586	5	3	2
6.	Річ Посполита за правління перших Вазів	3	2	1
7.	Криза багатонаціональної Речі Посполитої XVII – перша пол. XVIII	5	3	2
8.	Початок політичного занепаду Польщі. Три поділи Польщі наприкінці XVIII ст	3	2	1
9.	Підсумкове заняття	2	1	1
Разом		34	20	14

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

2-й рік навчання (34 год.)

1. ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ (2 год.)

Розповідь про історичні події, що впливали на формування Польщі як держави.

Практична робота: Робота з історичними текстами. Пригадування вивченого матеріалу за минулий рік.

2. Утворення давньопольської держави

Перша і друга монархія П'ястів (6 год.).

Погляди істориків на походження слов'ян. Територія розселення польських племен. Перші державні утворення полян, вісян.

Монархія П'ястів. Мешко I. Прийняття християнства (966 р.)
Внутрішньополітичне становище Польщі в XI – першій половині XII ст.

Взаємовідносини Польщі з Німеччиною, Київською Руссю та Чехією.
«Повість временних літ».

Політика Болеслава I Сміливого та завершення об'єднання польських земель. Правління Владислава Германа. Болеслав Кривоуст та його заповіт. Розвиток польської культури у період формування держави перших трьох П'ястів (X-XII ст.). Хроніки Галла Аноніма (XII ст.), Вінцентія Кадлубека (XIII ст.), Яна Длугоша (XV ст.)

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

3. ПОЛЬЩА ЗА ЧАСІВ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ РОЗДРОБЛЕНOSTІ (3 год.).

Зміни в соціально-економічному устрої Польщі. Виникнення та розвиток міст.

Міжнародне становище Польщі в другій половині XII-XIII ст.

Фактори об'єднання Польського королівства: роль церкви, соціально-економічні зміни, утворення станів, традиції представників династії П'ястів.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

4. ОБ'ЄДНАНЕ ПОЛЬСЬКЕ КОРОЛІВСТВО. СТАНОВА МОНАРХІЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIV-XV СТ. (5 год.)

Внутрішньополітична боротьба за об'єднання польських земель в кінці XIII ст. Генрик IV (Правдивий). Владислав Локоток (1306-1333 рр.) в боротьбі за об'єднання держави.

Завершення об'єднання держави. Реформи Казимира III (1333 – 1370 рр.) Великого та централізація держави.

Зовнішня політика Польщі. Причини укладення польсько-литовської унії 1385 року. Велика війна з хрестоносцями – Грюнвальдська битва 1410 р. Прийняття унії в Городлі 1413 року. Взаємовідносини між Польщею та Литвою. Польсько-угорська унія 1440 р. За Владислава III.

Казимир Ягеллончик (1446 – 1492 рр.) і зміцнення королівської влади. Початки парламентаризму. Політичні права шляхти. Нешавські

привілеї 1454 р. Тринадцятирічна війна з Тевтонським орденом.

Петрковські статuti (1496 р.).

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

5. «ЗОЛОТИЙ ВІК» РОЗВИТКУ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ТА КУЛЬТУРИ (1492-1586) (5 год.).

Внутрішня політика Зигмунда I Старого (1506 – 1548 рр.). Економічне піднесення Польщі у XVI ст.

Екзекуційний рух. Особливості польської реформації. Політика Зигмунда Августа (1548 – 1572 рр.) Послаблення влади королів і введення їх виборності. Боротьба за панування на Балтійському морі. Реформи державного устрою 1562-1569 рр. Люблінська унія 1569 року.

Утворення багатонаціональної Речі Посполитої. Міжнародне становище Польщі. Відносини з Тевтонським орденом, Угорщиною, Московською державою.

Розвиток науки і мистецтва. Микола Копернік. Краківський університет. Замойська академія. Ян Кохановський.

Політика Зигмунда Августа. Послаблення влади королів і введення їх виборності. Боротьба за панування на Балтійському морі. Реформи державного устрою 1562-1569 рр. Люблінська унія 1569 року.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

6. РІЧ ПОСПОЛИТА ЗА ПРАВЛІННЯ ПЕРШИХ ВАЗІВ (1586-1668) (3 год.).

Генріх Валуа (1573-1574 рр.) та завершення формування політичного та державного ладу Польщі. «Генріхові артикули».

Правління Стефана Баторія (1575-1586 рр.). Мартин Лятерна з Дрогобича. Лівонська війна. Правління Зигмунда III Вази (1587-1632 рр.). Католицька церква і єзуїти.

Шведсько-польські війни. Тридцятирічна війна. Відносини з Росією. Берестейська унія 1596 р.

Війна з Туреччиною. Битви під Цецорою та Хотиним; Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. Конфесійна політика короля Владислава IV Вази (163-1648 рр.).

Ю.Зиморович та його поема «Пам'ятка турецької війни» (1623 р.). Послаблення Речі Посполитої за Яна Казимира Вази (1648-1668 рр.). Прийняття *Liberum veto*.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

7. КРИЗА БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVII – ПЕРША ПОЛОВИНА XVIII СТ.) (5 год.)

Польсько-українська війна (1648-1657 рр.). Гадяцька угода 1658 р. Війна з Росією. Андрусівське перемир'я 1667 р.

Польсько-шведські війни. Війна з Туреччиною і Кримським ханством та її наслідки для Польщі. Укладення «Вічного миру» між Польщею та Росією 1686 р.

Причини суспільно-економічної кризи держави. Політика короля Августа II Саса (1697-1706, 1709-1733 рр.) щодо Речі Посполитої. Захоплення шведами Польщі. Втручання іноземних держав у політичне життя країни. Політика царя Петра I до Польщі. Правління короля Августа III (1733-1763 рр.). Програми державних реформ.

Сарматизм і культура арокко. Шкільництво та наука.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

8. ПОЧАТОК ПОЛІТИЧНОГО ЗАНЕПАДУ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ. ТРИ ПОДІЛИ ПОЛЬЩІ НАПРИКІНЦІ XVIII СТ. (3 год.)

Реформи 60-х років. Король Станіслав Август Понятовський (1764-1795 рр.).

Причини створення Барської конфедерації (1768-1772 рр.). Перший поділ Польщі 1772 р. Розвиток культури польського просвітництва. Едукаційна комісія. Економічне відродження Польщі у другій половині ХУІІІ ст. Політичне становище Речі Посполитої між першим та другим поділами. Чотирирічний сейм (1788-1792 рр.).

Конституція 3 травня 1791 р. Тарговицька конфедерація і російсько-польська війна 1792 р.

Другий поділ Польщі 1793 р. Повстання Тадеуша Костюшки 1794 р.

Третій поділ Польщі 1795 р. Та втрата незалежності. Причини занепаду польської держави.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

9. Підсумкове заняття (1 год.).

Узагальнення вивченого протягом року. Завдання на літо.

Практична робота: Написання письмової роботи.

Календарно-тематичне планування

Основний рівень

К-сть годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
------------------------	--	--

5	<p>УТВОРЕННЯ ДАВНЬОПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. ПЕРША І ДРУГА МОНАРХІЯ П'ЯСТІВ.</p> <p>Погляди істориків на походження слов'ян. Територія розселення польських племен. Перші державні утворення полян, віслян.</p> <p>Монархія П'ястів. Мешко I. Прийняття християнства (966 р.) Внутрішньополітичне становище Польщі в XI – першій половині XII ст.</p> <p>Взаємовідносини Польщі з Німеччиною, Київською Руссю та Чехією. «Повість временних літ».</p> <p>Політика Болеслава I Сміливого та завершення об'єднання польських земель. Правління Владислава Германа. Болеслав Кривоуст та його заповіт.</p> <p>Розвиток польської культури у період формування держави перших трьох П'ястів (X-XII ст.). Хроніки Галла Аноніма (XII ст.), Вінцентія Кадлубека (XIII ст.), Яна Длугоша (XV ст.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>аналізує</i> погляди істориків на походження слов'ян; - <i>показує</i> на карті територію розселення польських племен: полян, віслян, мазовшан, сandomirських лендян; - <i>визначає</i> передумови утворення монархії П'ястів; - <i>характеризує</i> основні внутрішньо- і зовнішньополітичні заходи Мешка I; - <i>розкриває</i> передумови й історичне значення прийняття християнства; - <i>характеризує</i> внутрішню і зовнішню політику правителів Болеслава I Сміливого, Владислава Германа, Болеслава Кривоуста; - <i>аналізує</i> історичні джерела польської держави за династії П'ястів: хроніки Галла Аноніма (XII ст.), Вінцентія Кадлубека (XIII ст.), Яна Длугоша (XV ст.) - <i>характеризує</i> на конкретних прикладах стан розвитку окремих сфер культури (архітектура – спорудження та розбудова Вавельського замку).
---	--	---

1	<i>Узагальнення</i>	-
2	<p>ПОЛЬЩА ЗА ЧАСІВ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ РОЗДРОБЛЕНОСТІ.</p> <p>Зміни в соціально- економічному устрої Польщі. Виникнення та розвиток міст.</p> <p>Міжнародне становище Польщі в другій половині XII- XIII ст.</p> <p>Фактори об'єднання Польського королівства: роль церкви, соціально-економічні зміни , утворення станів, традиції представників династії П'ястів.</p>	<p>- <i>показує</i> на карті формування кордонів польської держави до XIII ст., виникнення найбільших міст;</p> <p>- <i>називає</i> особливості політичного та соціально- економічного життя окремих земель часів роздробленості;</p> <p>- <i>аналізує</i> розвиток та національні особливості ремесла, торгівлі, становища соціальних верств, міст;</p> <p>- <i>пояснює</i> та <i>застосовує</i> на прикладах термін "роздробленість", її причини і сутність.</p>
1	<i>Узагальнення</i>	-
4	<p>ОБ'ЄДНАНЕ ПОЛЬСЬКЕ КОРОЛІВСТВО. СТАНОВА МОНАРХІЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIV-XV СТ.</p> <p>Внутрішньополітична боротьба за об'єднання польських земель в кінці XIII ст. Генрик IV (Правдивий). Владислав Локоток (1306-1333 рр.) в боротьбі за об'єднання держави.</p> <p>Завершення об'єднання держави. Реформи Казимира III</p>	<p>- <i>розкриває</i> причини внутрішньополітичної боротьби у польських землях наприкінці XIII ст.;</p> <p>- <i>характеризує</i> політику Владислава Локетка як державного діяча, який почав об'єднання польських земель після феодальної роздробленості;</p> <p>- <i>наводить</i> факти об'єднувачих кроків Казимира III Великого, які призвели до об'єднання держави і посилення</p>

	<p>(1333 – 1370 рр.) Великого та централізація держави.</p> <p>Зовнішня політика Польщі.</p> <p>Причини укладення польсько-литовської унії 1385 року.</p> <p>Велика війна з хрестоносцями – Грюнвальдська битва 1410 р.</p> <p>Прийняття унії в Городлі 1413 року. Взаємовідносини між Польщею та Литвою. Польсько-угорська унія 1440 р. за Владислава III.</p> <p>Казимир Ягеллончик (1446 – 1492 рр.) і зміцнення королівської влади. Початки парламентаризму. Політичні права шляхти. Нешавські привілеї 1454 р. Тринадцятирічна війна з Тевтонським орденом. Петровські статuti (1496 р.).</p>	<p>централізації королівської влади;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>дає</i> характеристику проведених реформ за Казимира III. - <i>аналізує</i> причини та умови укладення польсько-литовського союзу 1385 р. (Кревської унії); - <i>характеризує</i> зовнішню політику Польщі після об'єднання і посилення централізованої влади; - <i>на основі карти показує</i> роль Польщі у походах проти рицарів-хрестоносців у XIV-XV ст. і Тевтонського ордену; - <i>розкриває</i> причини підписання Городельської унії 1413 року; - <i>аналізує</i> зміст Нешавських привілеїв і Петровських статутів 1496 р.
1	<i>Узагальнення</i>	-
4	<p>«ЗОЛОТИЙ ВІК» РОЗВИТКУ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ТА КУЛЬТУРИ (1492-1586).</p> <p>Внутрішня політика Зигмунда I Старого (1506 – 1548 рр.). Економічне піднесення Польщі у XVI ст.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>розкриває</i> внутрішню і зовнішню політику Польщі у XV-XVI ст.; - <i>аналізує</i> передумови та умови підписання Люблінської унії 1569 р. і утворення багатонаціональної Речі Посполитої;

	<p>Екзекуційний рух.</p> <p>Особливості польської реформації. Політика Зигмунда Августа (1548 – 1572 рр.)</p> <p>Послаблення влади королів і введення їх виборності. Боротьба за панування на Балтійському морі. Реформи державного устрою 1562-1569 рр.</p> <p>Люблінська унія 1569 року.</p> <p>Утворення багатонаціональної Речі Посполитої. Міжнародне становище Польщі. Відносини з Тевтонським орденом, Угорщиною, Московською державою.</p> <p>Розвиток науки і мистецтва. Микола Копернік. Краківський університет. Замойська академія. Ян Кохановський.</p> <p>Політика Зигмунда Августа. Послаблення влади королів і введення їх виборності. Боротьба за панування на Балтійському морі. Реформи державного устрою 1562-1569 рр.</p> <p>Люблінська унія 1569 року.</p>	<p>- <i>характеризує</i> риси державного устрою Речі Посполитої;</p> <p>- <i>показує</i> на карті територію Речі Посполитої;</p> <p>- <i>пояснює</i> поняття "унія", "шляхта", "фільварок";</p> <p>- <i>характеризує</i> реформи державного устрою;</p> <p>- <i>порівнює</i> релігійне життя у західноєвропейських країнах і в Речі Посполитій;</p> <p>- <i>розповідає про</i> розвиток науки, освіти, мистецтва.</p>
1	Узагальнення	-
3	РІЧ ПОСПОЛИТА ЗА	- <i>характеризує</i>

	<p>ПРАВЛІННЯ ПЕРШИХ ВАЗІВ (1586-1668).</p> <p>Генріх Валуа (1573-1574 рр.) та завершення формування політичного та державного ладу Польщі. «Генріхові артикули».</p> <p>Правління Стефана Баторія (1575-1586 рр.). Мартин Лятерна з Дрогобича. Лівонська війна.</p> <p>Правління Зигмунда III Вази (1587-1632 рр.). Католицька церква і єзуїти.</p> <p>Шведсько-польські війни. Тридцятирічна війна. Відносини з Росією. Берестейська унія 1596 р.</p> <p>Війна з Туреччиною. Битви під Цецорою та Хотинном; Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний. Конфесійна політика короля Владислава IV Вази (163-1648 рр.).</p> <p>Ю.Зиморович та його поема «Пам'ятка турецької війни» (1623 р.).</p> <p>Послаблення Речі Посполитої за Яна Казимира Вази (1648-1668 рр.). Прийняття Liberum veto.</p>	<p>внутрішню і зовнішню політику Генріха Валуа та його заходи з формування політичного та державного устрою Польщі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>аналізує</i> так звані „Генріхові артикули”, які були прийняті ним зі вступом на польський престол; - на основі карти <i>показує перебіг</i> Лівонської війни, шведсько-польських воєн та війну з Туреччиною, зокрема битви під Цецорою та Хотинном; - <i>аналізує</i> історичні документи, присвячені Хотинській війні: поему Ю.Зиморовича "Пам'ятка турецької війни"; - <i>пояснює</i> конфесійну політику короля Владислава IV; - <i>розкриває зміст поняття</i>: „Золотий вік Польської культури”;
1	Узагальнення	-
4	КРИЗА	- <i>описує</i> становище

<p>БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVII – ПЕРША ПОЛОВИНА XVIII СТ.)</p> <p>Польсько-українська війна (1648-1657 рр.). Гадяцька угода 1658 р. Війна з Росією. Андрусівське перемир'я 1667 р.</p> <p>Польсько-шведські війни. Війна з Туреччиною і Кримським ханством та її наслідки для Польщі. Укладення «Вічного миру» між Польщею та Росією 1686 р.</p> <p>Причини суспільно-економічної кризи держави. Політика короля Августа II Саса (1697-1706, 1709-1733 рр.) щодо Речі Посполитої. Захоплення шведами Польщі. Втручання іноземних держав у політичне життя країни. Політика царя Петра I до Польщі. Правління короля Августа III (1733-1763 рр.). Програми державних реформ.</p> <p>Сарматизм і культура бароко. Шкільництво та наука.</p>	<p>українських земель у складі Речі Посполитої;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>за допомогою карти</i> характеризує найважливіші битви війни українського народу від проводом Богдана Хмельницького проти Речі Посполитої; - <i>аналізує умови</i> Гадяцького трактату 1658 р. як спробу порозуміння між поляками та українцями; - <i>на основі карти розкриває</i> хід польсько-шведських, польсько-російських та польсько-турецьких воєн другої половини ХУІІ ст. та їхні наслідки для Речі Посполитої; - <i>аналізує умови „Вічного миру”</i> 1686 р. між Річчю Посполитою та Росією і територіальні втрати внаслідок воєнних кампаній другої половини ХУІІ ст.; - <i>називає передумови та аналізує причини</i> суспільно-економічної кризи Речі Посполитої у другій половині ХУІІ – першій половині ХУІІІ ст.; - <i>характеризує</i> зовнішню політику короля Августа II Саса і причини
---	--

		<p>втручання іноземних держав у політичне життя країни;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>на основі карти характеризує</i> перебіг війни з шведами; - <i>розкриває</i> політику Петра I стосовно Речі Посполитої; - <i>пояснює</i> поняття „сарматизм”, „барокко”; - <i>наводить приклади</i> високого рівня розвитку мистецтва, архітектури доби барокко, називає особливості реформ в галузі освіти.
1	<i>Узагальнення</i>	-
5	<p>ПОЧАТОК ПОЛІТИЧНОГО ЗАНЕПАДУ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ. ТРИ ПОДІЛИ ПОЛЬЩІ НАПРИКІНЦІ XVIII СТ.</p> <p>Реформи 60-х років. Король Станіслав Август Понятовський (1764-1795 рр.).</p> <p>Причини створення Барської конфедерації (1768-1772 рр.). Перший поділ Польщі 1772 р. Розвиток культури польського просвітництва. Едукаційна комісія. Економічне відродження Польщі у другій половині XVIII</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>на основі аналізу різних джерел інформації характеризує</i> реформи 60-х рр. XVIII ст. та проросійську політику короля Станіслава Понятовського; - <i>розкриває</i> зміст поняття „Барська конфедерація”; - <i>пояснює</i> поняття – „просвітництво” та описує розвиток польської культури доби просвітництва; - <i>пояснює</i> причини створення союзу „Трьох чорних орлів”, який привів до Першого поділу Речі Посполитої у 1772 р.;

	<p>ст. Політичне становище Речі Посполитої між першим та другим поділами. Чотирирічний сейм (1788-1792 рр.).</p> <p>Конституція 3 травня 1791 р. Тарговицька конфедерація і російсько-польська війна 1792 р.</p> <p>Другий поділ Польщі 1793 р. Повстання Тадеуша Костюшки 1794 р.</p> <p>Третій поділ Польщі 1795 р. та втрата незалежності. Причини занепаду польської держави.</p>	<p>- <i>наводить приклади</i> часткового економічного відродження після I поділу 1772 р.;</p> <p>- <i>наводить приклади</i> діяльності Політичної партії щодо відродження національної єдності країни у 1772-1792 рр.;</p> <p>- <i>аналізує</i> статті Конституції 3 травня 1791 року;</p> <p>- <i>на основі карти характеризує</i> перебіг російсько-польської війни 1792 р., територіальні втрати внаслідок Другого поділу Речі Посполитої та повстання Тадеуша Костюшки 1794 р.;</p> <p>- <i>аналізує</i> Третій поділ Речі Посполитої 1795 р. та причини втрати незалежності і занепаду польської держави.</p>
1	<i>Узагальнення</i>	-

Основний рівень, третій рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1	Вступне заняття	2	1	1
2	Становище Польщі у складі Російської та Австрійської імперій. Польський національний рух XIX ст.	4	2	2
3	Політичне становище та економічний розвиток польських земель наприкінці XIX ст. на поч. XX ст.	5	2	3
4	Польське питання в роки першої світової війни. Відродження II Речі Посполитої.	4	2	2
5	Економічне та політичне становище II Речі Посполитої (1921-1939 рр.)	4	2	2

6	Польща в період Другої світової війни (1939-1945)	3	2	1
7	Польща в період 1945-1989	4	2	2
8	Будівництво демократичної Польщі	4	2	2
9	Польща в сучасному світі.	2	1	1
10	Підсумкове заняття	2	1	1
Разом		34	17	17

Зміст програми

Основний рівень

1. ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ (2 год.)

Пригадування матеріалу вивченого минулого року.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

2. СТАНОВИЩЕ ПОЛЬЩІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ. ПОЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ ХІХ ст. (4 год.)

Політика Австрії, Прусії та Росії на польських землях. Шляхетські плани відновлення незалежності Польщі. Польські легіони на службі у Наполеона. Політика Наполеона з польського питання. Позиція польської шляхти. Князівство Варшавське і його конституція (1807 р.). Польське питання на Віденському конгресі 1815 р. Новий поділ польських земель. Конституція Королівства Польського 1815 р.

Виникнення таємних організацій в Королівстві Польському і на загарбаних землях. Політика Олександра І щодо Королівства Польського. Товариство Підхорунжих. Листопадове повстання 1830 р. Польсько-російська війна 1831

р. Польська еміграція (аристократичний та демократичний табори еміграції). Адам Єжи Чарторизький. Дипломатія Готелю Ламбер. Розвиток польської культури в еміграції.

Краківське повстання 1846 р. Весна народів на польських землях. Січневе повстання 1863 р. Диктатура Ромуальда Траугутта. Значення січневого повстання.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

3. ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. (5 год.)

Політика царизму в Королівстві Польському після поразки січневого повстання. Політика пруської влади на польських землях. „Культуркампф”.

Розвиток освіти, науки, культури на землях, анексованих Росією та Австрією. Болеслав Прус, Генріх Сенкевич, Кароль Ольшевський, Стефан Жеромський, Адам Міцкевич. Національне відродження у Вармії, Мазурах, Сілезії і Кашубах. Утворення в Києві Потрійного Союзу, який об'єднував поляків з українськими патріотами. Розвиток українсько-польських культурних зв'язків представниками «Української школи» – Ю.Залеський, С.Гощинський, Ю.Словацький та ін.

Польща в період революції 1905-1907 рр. Позиція політичних партій – Польської партії соціалістичної (ППС), Польської соціал-демократичної партії (ППСД). Польське питання напередодні Першої світової війни.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

4. ПОЛЬСЬКЕ ПИТАННЯ В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ. ВІДРОДЖЕННЯ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ(4 год.).

Відношення польських політичних партій до Першої світової війни. Діяльність Юзефа Пілсудського. Великі держави і польське питання. Окупація Королівства Польського військами центральних держав. Боротьба польського народу за національне та соціальне визволення. Тактика польських політичних партій після Жовтневого перевороту 1917 р. в Росії. Позиція держав Антанти щодо незалежності Польщі в 1917-1918 рр.

Утворення Тимчасового народного уряду Польської Республіки на чолі з Ігнацієм Дашиньським.

Передумови відродження незалежності Польщі. Польща і Версальська система. Причини польсько-української (1918 р.) та польсько-радянської (1920 р.) воєн.

Рішення Паризької мирної конференції з польського питання. Ризький мир 1921 р. Роль Юзефа Пілсудського у відродженні Польської держави.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

5. ЕКОНОМІЧНЕ І ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (1921-1939 РР.) (4 год.).

Вибори в Законодавчий сейм 1919 р. Діяльність Законодавчого сейму (1919-1922 рр.). Роль Юзефа Пілсудського в процесі відбудови Польської держави. Березнева Конституція 1921 р. Парламентські вибори 1922 р. Габріель Нарutowич – перший президент Речі Посполитої. Президент Станіслав Войцеховський. Зовнішня політика Польщі. Населення держави. Реформа Грабського.

Причини державного перевороту у травні 1926 р. Урядування Юзефа Пілсудського. Внутрішня і зовнішня політика режиму «Санації». Президент Ігнацій Мосьціцький. Квітнева конституція 1935 р. Економічна криза. Зовнішня політика Польщі напередодні Другої світової війни.

Польська меншина в Українській РСР. Постанова Раднаркому СРСР від 28.04.1936 р. про переселення поляків з України в Казахстан. Польська

діаспора у світі. Суспільне та культурне життя громадян Другої Речі Посполитої.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

6. ПОЛЬЩА В ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939-1945 РР.).

Договір Ріббентропа-Молотова щодо кордонів Польщі. Напад Німеччини на Польщу 1 вересня 1939 р. Оборонна війна Польщі в 1939 р.

Окупаційний режим. Діяльність польського еміграційного уряду. Боротьба польського народу за своє визволення. Владислав Сікорський. Варшавське повстання 1944 р. Польське питання на Кримській конференції.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

7. ПОЛЬЩА В ПЕРІОД 1945-1989 РР.

Визначення західного і північного кордонів Польщі на Потсдамській конференції. Розстановка політичних сил у повоєнній Польщі. Соціально-політична криза середини 50-х років.

Керівна роль ПОРП. Причини соціально-економічної кризи кінця 60-х років. Міжнародне становище Польщі (ПНР) у 1956-1989 рр.

Політика Владислава Гомулки. Правління Едварда Герека.

Діяльність опозиційних громадських рухів та формування незалежної профспілки «Солідарність». Форми підпільної діяльності. Запровадження воєнного стану 13 грудня 1981 р. та його наслідки. Папа Іоан-Павло II.

Міжнародне становище у 80-х роках.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

8. БУДІВНИЦТВО ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПОЛЬЩІ (4 год.).

Вибори до сейму і сенату 1989 р. Розпуск ПОРП. Вибори президента. Леха Валенси. Етапи державотворчих процесів за президента Леха Валенси.

Президентські вибори 1995 р. Олександр Квасньєвський. Внутрішньо- і зовнішньополітична стратегія Республіки Польщі за президента О.Квасньєвського (1995-2006 рр.).

Президентські вибори 2006 р. Обрання президентом Республіки Польща Леха Качинського. Основні вектори внутрішньої політики.

Розвиток польської культури на межі століть.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

9. ПОЛЬЩА В СУЧАСНОМУ СВІТІ (2 год.).

Зовнішньополітична стратегія Республіки Польща наприкінці XX – на початку XXI ст.

Польща в умовах глобалізації сучасного світу. Інтеграція Польщі в ЄС та вступ до НАТО.

Визнання Республікою Польща незалежності держави Україна. Підписання двохсторонніх угод про партнерство і співпрацю між двома державами в галузі енергетики, машинобудування, культури, освіти, торгівлі. Польські культурно-просвітницькі організації. Фестивалі польської культури в Україні. Польське шкільництво в Україні. Українське шкільництво в Польщі.

Практична робота: Ознайомлення з історичними текстами, матеріалами, фактами. Робота з картою, словником.

10. Підсумкове заняття (2 год.)

Підведення підсумків вивченого протягом року. Рекомендації щодо застосування знань з історії в подальшому навчанні.

Практична робота: написання письмової роботи.

Календарно-тематичне планування

Основний рівень

3	<p>СТАНОВИЩЕ ПОЛЬЩІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЙ. ПОЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ XIX ст.</p> <p>Політика Австрії, Пруссії та Росії на польських землях.</p> <p>Шляхетські плани відновлення незалежності Польщі. Польські легіони на службі у Наполеона.</p> <p>Політика Наполеона з польського питання. Позиція польської шляхти. Князівство Варшавське і його конституція (1807 р.).</p> <p>Польське питання на Віденському конгресі 1815 р.</p> <p>Новий поділ польських земель.</p>	<p>- на основі різних джерел інформації <i>характеризує</i> імперську політику Австрії, Пруссії, Росії на польських землях початку XIX ст., польське питання у планах Наполеона Бонапарта;</p> <p>- <i>розкриває</i> польське питання на Віденському конгресі 1815 р.;</p> <p>- <i>показує на карті</i> територіальні зміни кордонів Польщі згідно рішень Віденського конгресу;</p> <p>- <i>аналізує</i> економічний розвиток польських земель I половини XIX ст., становище</p>
---	--	--

	<p>Конституція Королівства Польського 1815 р.</p> <p>Виникнення таємних організацій в Королівстві Польському і на загарбаних землях. Політика Олександра I щодо Королівства Польського. Товариство Підхорунжих. Листопадове повстання 1830 р. Польсько-російська війна 1831 р. Польська еміграція (аристократичний та демократичний табори еміграції). Адам Єжи Чарторизький. Дипломатія Готелю Ламбер. Розвиток польської культури в еміграції.</p> <p>Краківське повстання 1846 р. Весна народів на польських землях. Січневе повстання 1863 р. Диктатура Ромуальда Траугутта. Значення січневого повстання.</p>	<p>соціальних верств у місті і на селі після трьох поділів Речі Посполитої;</p> <p>- <i>розкриває</i> політику Росії, зокрема імператора Олександра I стосовно Королівства Польського;</p> <p>- <i>показує</i> роль перших таємних організацій, мета яких полягала у відродженні величчя і єдності Речі Посполитої;</p> <p>- на основі карти <i>розкриває</i> причини та хід Листопадового повстання 1830-1831 рр.;</p> <p>- <i>характеризує</i> наступний етап формування національної свідомості польського національного руху не тільки на території Польщі, але й в еміграції;</p> <p>- <i>розкриває</i> роль поляків у революції 1848 р., значення „Весни народів” для польського національного відродження;</p> <p>- <i>аналізує</i> перебіг січневого повстання 1863 року, причини поразки та його значення.</p>
1	Узагальнення	-

3	<p>ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.</p> <p>Політика царизму в Королівстві Польському після поразки січневого повстання. Політика пруської влади на польських землях. „Культуркампф”.</p> <p>Розвиток освіти, науки, культури на землях, анексованих Росією та Австрією. Болеслав Прус, Генріх Сенкевич, Кароль Ольшевський, Стефан Жеромський, Адам Міцкевич. Національне відродження у Вармії, Мазурах, Сілезії і Кашубах. Утворення в Києві Потрійного Союзу, який об'єднував поляків з українськими патріотами. Розвиток українсько-польських культурних зв'язків представниками «Української школи» – Ю.Залеський, С.Гоцинський, Ю.Словацький та ін.</p> <p>Польща в період революції</p>	<p>- <i>аналізує</i> політику російського царизму щодо польських земель після придушення повстання 1863 року;</p> <p>- <i>порівнює</i> політику Пруссії та Австрії на анексованих польських територіях;</p> <p>- <i>розкриває позицію</i> видатних польських письменників щодо формування національної ідеї, значення їхньої творчості для відродження польської державності;</p> <p>- <i>аналізує</i> розвиток українсько-польських культурних зв'язків наприкінці ХІХ ст. – на початку ХХ ст.</p> <p>- <i>дає характеристику</i> особливостей національного відродження в польських землях.</p>
---	--	---

	1905-1907 рр. Позиція політичних партій – Польської партії соціалістичної (ППС), Польської соціал-демократичної партії (ППСД). Польське питання напередодні Першої світової війни.	
1	<i>Узагальнення</i>	-
4	<p>ПОЛЬСЬКЕ ПИТАННЯ В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ. ВІДРОДЖЕННЯ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.</p> <p>Відношення польських політичних партій до Першої світової війни. Діяльність Юзефа Пілсудського. Великі держави і польське питання. Окупація Королівства Польського військами центральних держав. Боротьба польського народу за національне та соціальне визволення. Тактика польських політичних партій після Жовтневого перевороту 1917 р. в Росії. Позиція держав Антанти щодо незалежності Польщі в 1917-1918 рр.</p> <p>Утворення Тимчасового народного уряду Польської Республіки на чолі з Ігнацієм Дашиньським.</p>	<p>- <i>розкриває</i> ставлення польських політичних партій до першої світової війни та майбутнього Польщі;</p> <p>- польське питання у планах Антанти і Троїстого Союзу</p> <p>- <i>характеризує</i> боротьбу польського народу за відродження Польської держави</p> <p>- <i>аналізує</i> програму Тимчасового народного уряду Польської Республіки;</p> <p>- <i>аналізує</i> передумови відродження незалежності Польщі у 1918 році;</p> <p>- на основі карти та інших джерел інформації <i>характеризує</i> причини, перебіг та наслідки польсько-української (1918 р.) та польсько-радянської (1920 р.) воєн;</p> <p>- <i>аналізує</i> історичні</p>

	<p>Передумови відродження незалежності Польщі. Польща і Версальська система. Причини польсько-української (1918 р.) та польсько-радянської (1920 р.) воєн.</p> <p>Рішення Паризької мирної конференції з польського питання. Ризький мир 1921 р. Роль Юзефа Пілсудського у відродженні Польської держави.</p>	<p>документи, зокрема рішення Паризької мирної конференції 1919 р. з польського питання та Ризького мирного договору 1921 р.;</p> <p>- <i>показує</i> роль Юзефа Пілсудського у відродженні Польської держави.</p>
1	<i>Узагальнення</i>	-
3	<p>ЕКОНОМІЧНЕ І ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (1921-1939 РР.)</p> <p>Вибори в Законодавчий сейм 1919 р. Діяльність Законодавчого сейму (1919-1922 рр.). Роль Юзефа Пілсудського в процесі відбудови Польської держави. Березнева Конституція 1921 р. Парламентські вибори 1922 р. Габріель Нарutowич – перший президент Речі Посполитої. Президент Станіслав Войцеховський. Зовнішня політика Польщі. Населення держави. Реформа Грабського.</p> <p>Причини державного перевороту у травні 1926 р.</p>	<p>- <i>на основі різних джерел інформації розкриває</i> діяльність Законодавчого сейму (1919-1922 рр.), внутрішню і зовнішню політику перших президентів, економічну реформу уряду Бартеля;</p> <p>- <i>аналізує</i> історичні документи, зокрема Березневу конституцію 1921 р.</p> <p>- <i>аналізує</i> причини державного перевороту у травні 1926 року</p> <p>- <i>пояснює</i> поняття „Санація”</p> <p>- <i>розкриває</i> внутрішню і зовнішню політику урядування Юзефа Пілсудського та Ігнація Мосціцького, економічне,</p>

	<p>Урядування Юзефа Пілсудського. Внутрішня і зовнішня політика режиму «Санації». Президент Ігнацій Мосьціцький. Квітнева конституція 1935 р. Економічна криза. Зовнішня політика Польщі напередодні Другої світової війни.</p> <p>Польська меншина в Українській РСР. Постанова Раднаркому СРСР від 28.04.1936 р. про переселення поляків з України в Казахстан. Польська діаспора у світі. Суспільне та культурне життя громадян Другої Речі Посполитої.</p>	<p>культурне, суспільне життя поляків II Речі Посполитої та суспільно-політичне життя польської діаспори</p> <p>- на основі різних джерел інформації <i>аналізує</i> зовнішню політику Польщі напередодні другої світової війни</p> <p>- <i>аналізує</i> історичні документи: Квітневу конституцію 1935 року, постанову Раднаркому СРСР від 1936 р. про переселення поляків з України в Казахстан.</p>
1	<i>Узагальнення</i>	-
2	<p>ПОЛЬЩА В ПЕРІОД ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939-1945 РР.).</p> <p>Договір Ріббентропа-Молотова щодо кордонів Польщі. Напад Німеччини на Польщу 1 вересня 1939 р. Оборонна війна Польщі в 1939 р. Окупаційний режим. Діяльність польського еміграційного уряду. Боротьба польського народу за своє визволення. Владислав</p>	<p>- <i>аналізує</i> історичні документи: Пакт Ріббентропа-Молотова щодо поділу сфер впливу між СРСР та Німеччиною і кордонів Польщі по лінії Вісла – Нарва – Сян;</p> <p>- <i>розкриває</i> причини нападу Німеччини на Польщу 1 вересня 1939 року;</p> <p>- на основі карти <i>розкриває</i> перебіг основних воєнних операцій у Польщі під час другої світової війни;</p>

	Сікорський. Варшавське повстання 1944 р. Польське питання на Кримській конференції.	- на основі різних джерел інформації <i>характеризує</i> окупаційний режим та рух опору поляків під час війни та роль у ньому Владислава Сікорського;
1	<i>Узагальнення</i>	-
4	<p>ПОЛЬЩА В ПЕРІОД 1945-1989 РР.</p> <p>Визначення західного і північного кордонів Польщі на Потсдамській конференції.</p> <p>Розстановка політичних сил у повоєнній Польщі. Соціально-політична криза середини 50-х років.</p> <p>Керівна роль ПОРП.</p> <p>Причини соціально-економічної кризи кінця 60-х років.</p> <p>Міжнародне становище Польщі (ПНР) у 1956-1989 рр.</p> <p>Політика Владислава Гомулки. Правління Едварда Герека.</p> <p>Діяльність опозиційних громадських рухів та формування незалежної профспілки «Солідарність».</p> <p>Форми підпільної діяльності.</p> <p>Запровадження воєнного стану 13 грудня 1981 р. та його наслідки. Папа Іоан-Павло II.</p>	<p>- <i>аналізує</i> історичні документи зокрема рішення Потсдамської конференції стосовно визначення кордонів Польщі</p> <p>- <i>розкриває</i> ознаки соціально-економічної і політичної кризи середини 50-60-х років XX ст.</p> <p>- на основі різних джерел інформації <i>аналізує</i> внутрішнє і міжнародне становище ПНР у 1956-1989 рр.;</p> <p>- опозиційний рух у ПНР</p> <p>- <i>пояснює</i> поняття „солідарність”;</p> <p>- <i>розкриває</i> роль Папи Іоана Павла II у розвитку демократичних процесів 80-90-х років XX ст.</p>

	Міжнародне становище у 80-х роках.	
1	<i>Узагальнення</i>	-
4	<p>БУДІВНИЦТВО ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПОЛЬЩІ.</p> <p>Вибори до сейму і сенату 1989 р. Розпуск ПОРП. Вибори президента. Леха Валенси. Етапи державотворчих процесів за президента Леха Валенси.</p> <p>Президентські вибори 1995 р. Олександр Квасьневський. Внутрішньо- і зовнішньополітична стратегія Республіки Польщі за президента О.Квасневського (1995-2006 рр.).</p> <p>Президентські вибори 2006 р. Обрання президентом Республіки Польща Леха Качинського. Основні вектори внутрішньої політики.</p> <p>Розвиток польської культури на межі століть.</p>	<p>- <i>визначає</i> хронологічну послідовність головних подій будівництва демократичної Польщі у 1989 -1995 рр.;</p> <p>- <i>характеризує</i> внутрішньополітичне та соціально-економічне становище Польщі у другій половині 80-х на початку 90-х років ХХ ст.;</p> <p>- <i>характеризує і пояснює</i> основні чинники, особливості і тенденції соціально-економічного, політичного життя Польщі та розвитку польського суспільства у другій половині 90-х – на початку ХХІ ст.;</p> <p>- <i>описує</i> повсякденне, духовне, культурне життя поляків.</p>
1	<i>Узагальнення</i>	-
3	<p>ПОЛЬЩА В СУЧАСНОМУ СВІТІ.</p> <p>Зовнішньополітична стратегія Республіки Польща наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.</p> <p>Польща в умовах</p>	<p>- на основі різних джерел інформації <i>характеризує</i> зміни у житті польського суспільства після розпаду СРСР; діяльність держави в умовах нової геополітичної розстановки політичних сил в Центральньо-</p>

	<p>глобалізації сучасного світу.</p> <p>Інтеграція Польщі в ЄС та вступ до НАТО.</p> <p>Визнання Республікою Польща незалежності держави Україна. Підписання двохсторонніх угод про партнерство і співпрацю між двома державами в галузі енергетики, машинобудування, культури, освіти, торгівлі.</p> <p>Польські культурно-просвітницькі організації.</p> <p>Фестивалі польської культури в Україні. Польське шкільництво в Україні. Українське шкільництво в Польщі.</p>	<p>Східній Європі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розкриває</i> суть зовнішньополітичної стратегії Республіки Польща щодо євроатлантичної інтеграції, а саме членства в НАТО та Європейському Союзу; - <i>описує</i> здобутки членства Республіки Польща у світових та європейських організаціях; - <i>аналізує</i> наслідки вступу Польщі до НАТО і ЄС. - <i>аналізує</i> історичні документи, зокрема угоди між Україною і Польщею про партнерство в галузі економіки, освіти, культури - <i>на основі</i> різних джерел інформації <i>описує</i> роль поляків у державотворчих процесах України та формування її міжнародного статусу. - <i>розкриває</i> на основі різних джерел інформації діяльність польських культурно-просвітницьких організацій в Україні
1	Узагальнення	-

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Початковий(1 рік) та основний рівень(2 роки), перший, другий, третій рік навчання історії Польщі

Учень повинен знати:

- Основні історичні поняття та факти;
- Основні історичні регіони в Польщі;
- Основних історичних діячів;
- Основні історичні події;
- Історичні легенди.

Учень повинен вміти:

- *користуватися* підручником (орієнтується в його структурі, користується методичним апаратом тощо);
- *застосовувати* поняття „історія”
- *пояснювати* відлік часу в історії, звідки історики довідуються про минулі часи, про давнє походження етнонімів „поляни”, „вісляни”;
- *показувати* на карті межі перших поселень на території Польщі, перших державних утворень;
- *описувати* життя людей в єпископстві, княжому замку, середньовічному місті, селі;
- *виділяти* історичний зміст з легенд.
- *вибірково* переказувати художньо-образний текст, вибираючи з нього історичну інформацію про польське королівство в період правління Мешка I;
- *виразно читати і аналізувати* оповідання про Болеслава Хороброго;

- *визначати і підтверджує* цитатами з оповідання роль короля Болеслава у зміцненні Польської держави;
 - на основі легенди *розповідати* про Казимира Великого і аналізує його заходи з налагодження господарського життя країни;
 - підводити підсумок розвитку польської держави за перших П'ястів;
 - розкривати причини феодальної роздробленості Польщі, пов'язуючи цей процес із загальноєвропейськими раннього середньовіччя (Іспанія, Франція, Київська Русь);
 - на основі оповідання *описувати* боротьбу польського, литовського і руського народів проти німецьких рицарів-хрестоносців під час Грюнвальдської битви 1410 р.;
 - *розпізнавати і описувати* найзначніші пам'ятки архітектури та образотворчого мистецтва доби середньовіччя, зокрема краківські замки та Вавель;
 - *обґрунтовувати* значення наукового відкриття М.Коперника;
 - *оцінювати* Яна III Собеського як державного діяча;
- виділяє історичний зміст з легенд.*

- *показувати* на карті території держав, до складу яких увійшли польські землі (Росія, Австрія, Прусія);
 - *докладно переказувати* науково-популярний текст про травневу Конституцію 1791 р.;
 - *складати план* розповіді про повстання Тадеуша Костюшки;
 - *ділитися враженнями* щодо значення даної історичної постаті в історії Польщі;
 - *переказувати за планом* адаптований історичний текст про національно-визвольні повстання 1830-1831, 1863 рр.;
 - *стисло характеризувати* видатні історичні постаті польської культури ХІХ ст., використовуючи текст оповідань;
- виділяє історичний зміст з легенд.*

- *показувати на карті територію Польщі після відновлення її незалежності;*
 - *визначати історичне тло в художніх оповіданнях на історичну тематику;*
 - *давати повну відповідь на історичні питання про Рух Опору під час Другої світової війни на основі тексту оповідань;*
 - *наводити приклади зі сфери науки, спорту, культури, де Польща має здобутки світового рівня;*
- виділяє історичний зміст з легенд.*

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Воронков В.И. События 1980-1981гг. в Польше. Взгляд со Старой площади // Вопросы истории. – 1995, № 10.
2. Бардах Ю., Леснородский Б. История государства и права Польши. – М., 1980.
3. Брониславский Е., Вачнадзе Г. Польский диалог. – Тбилиси, 1990.
4. Григорьянц Т.Ю. Оккупационная политика фашистской Германии в Польше 1939-1945гг. – М., 1979.
5. Дейвіс Норман. Боже ігрище. Історія Польщі. Київ, 2008. - 1080 с.
6. Дмитриев М.В. Православие и реформация. – М., 1990.
7. Дыбковская А., Жарын М., Жарын Я. История Польши с древнейших времен до наших дней. – Варшава, 1995.
8. Дыбковская Алиция, Жарын Малготата, Жарын Ян. История Польши с дрейневших времен до наших дней //Под ред. Анны Сухени-Грабовской и Эугениуша Цезаря Круля.- Варшава, 1995. – 370 с.
9. Кареев Н. Очерки истории реформационного движения и католической реакции в Польше. – М., 1986.
10. Ключовський Єжи. Історія Польщі до кінця XV століття. – Люблін, 2005. – 236 с.
11. Краткая история Польши. – М., 1993.
12. Ливанцев К.Е. История государства и права феодальной Польши XIII–XIV вв. – Л., 1958.
13. Матыцин С, Сеница Н. Польша: трудный переход к рынку. – М., 1991.
14. Назаревич Р. Варшавское восстание 1944 г. – М., 1989.
15. Наленч Д., Наленч Т. Юзеф Пилсудский – легенды и факты. – М, 1990.
16. Носкова А.Ф. Крестьянские политические движения в Польше (сен. 1939 – весна 1948гг.) – М., 19878.
17. Обушенкова П.А. Королевство Польское в 1815-1830гг. – М., 1979.
18. Островер Л.И. Тадеуш Костюшко. – М, 1961.

19. Парсаданова В.С. Трагедия Польши в 1939г. // Новая и новейшая история. – 1989, № 5.
20. Ревуненков Г.В. Польское восстание 1863г. и европейская дипломатия. – Л., 1957.
21. Фоменкова В.М. Статуты Казимира III как источник по истории аграрных отношений в феодальной Польше // Сов.архив. – М., 1963.
22. Bobiński W. Historia ludzi. 1 klasa gimnazjum. – Krakow, 2000. – 336 s.
23. Cele i treści kształcenia historycznego / Pod red. J.Maternickiego i A.Zieleckiego. – Rzeszów: Wydawnictwo Wyższej szkoły pedagogicznej, 1996. – 179 s.
24. Centkoeski J., Syta A. Historia, 4. Z naszych dziejów: podręcznik dla szkoły podstawowej. – Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1998. – 96 s.
25. Górczyński W., Stępnik A. Władza, państwo, społeczeństwo. Przeszłość-współczesność. Historia i społeczeństwo. Podręcznik z ćwiczeniami dla klasy VI. – Warszawa: wyd. JUKA, 2005. – 183 s.
26. Koczerska M., Wipszycka E. Historia 5. Świat przed wiekami Warszawa 1996. Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne. – 260 s.
27. Kozłowska W.E. Od pięściaka do komputera czyli historia cywilizacji. Podręcznik z ćwiczeniami dla klasu V. – Warszawa, 2001. – 183 s.
28. Majerska J. Historia, klasa V. Zeszyt ćwiczeń. – Bydgoszcz. 1997. – 83 s.
29. My i historia. Historia i społeczeństwo dla V klasy szkoły podstawowej. – Warszawa: wyd. Demart, 1999. – 151 s.
30. Przewodnik metodyczny. Historia V klasa szkoły podstawowej. Warszawa: wyd. Demart, 1999. – 90 s.
31. Serwa Z. Historia. Z dziejów Polskich i świata. Zeszyt ćwiczeń. – Warszawa: Wyd. szkolne i pedagogiczne, 1997. – 168 s.
32. Wendt J. Historia dla klasy VIII. Podręcznik. – Gdańsk: W-wo M.Rożak, 1998. - 215 s.
33. Wojciech O., Wendt J. Historia. Zeszyt ćwiczeń dla klasy VIII. – Gdańsk: W-wo M.Rożak, 1998. - 135 s.

ПРОГРАМА З ПОЛЬСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з польської музичної культури для 1-3 років навчання у позашкільних навчальних закладах, факультативних занять, курсів з вивчення польської мови та культури в Україні визначає концептуальні підходи до музичної освіти учнів початкових класів, конкретизує музично-освітні завдання, розподіляє художньо-педагогічний матеріал, враховує національні музично-педагогічні традиції та сучасні тенденції розвитку польської та світової музичної культури.

В основу програми покладено провідні положення сучасної музичної педагогіки, а саме: визначення мети загальної музичної освіти в широкому культурологічному контексті; підхід до сприймання музики як основи загальної музичної освіти; ставлення до музичного мистецтва як джерела і предмета духовного спілкування.

Програма ґрунтується на таких **принципах** музичної педагогіки:

- орієнтації на духовний розвиток особистості засобами музичного мистецтва;
- зв'язку музики з життям;
- опори на три типи музики – пісню, танець, марш;
- активізації музичного мислення;
- єдності емоційного і свідомого, художнього й технічного;
- взаємодії мистецтв;
- особистісно-діяльнісного підходу, визначення самотності й самоцінності особистості учня.

У програмі реалізовано ідею загальної музичної освіти учнів на основі польської національної культури. Її суть полягає у ставленні до музичного мистецтва як невід'ємної частини духовного життя народу; у визнанні провідної ролі фольклору в музичному навчанні й вихованні учнів; у зверненні до народної музичної творчості крізь призму її життєвих зв'язків з духовним, матеріальним та

практичним світом людини; у розгляді польської музичної культури в діалектичній єдності з музикою інших народів; у вивченні професійної музики на матеріалі її фольклорних джерел; у розкритті естетичного змісту польської народної та професійної музики на основі осягнення учнями суті й особливостей музичного мистецтва.

Метою музичної освіти в позашкільних навчальних закладах з вивчення польської мови та культури є формування основ музичної культури учнів як важливої і невід'ємної частини їхньої духовної культури: виховати любов до народної пісні, ознайомити з професійною музичною культурою Польщі, вивсвітлити всесвітньо відомі постаті польської музичної культури.

Ця мета конкретизується в основних **завданнях**, спрямованих на формування базових освітніх компетентностей та загальний естетичний розвиток учнів:

- сприяння розвитку зацікавлення учнів польською музичною культурою;
- забезпечення системою знань про життєвий та творчий доробок найвидатніших композиторів та музичних діячів Польщі;
- вивчення якнайбільшої кількості пісень польською мовою з різних регіонів країни.

Програма передбачає оволодіння комплексом знань, умінь і навичок у галузі музичного мистецтва. Зміст і форма подання навчального матеріалу максимально відповідають віковим особливостям учнів. Програма надає вчителю можливість оптимального добору навчального матеріалу відповідно до рівня підготовленості учнів і пріоритетних видів музично-естетичної діяльності, серед яких: сприймання музики, різноманітні форми вокальної роботи, музично-ритмічні рухи, ознайомлення із творчістю польських та зарубіжних митців.

Музичне сприймання за програмою є провідним видом музично-естетичної діяльності учнів. В основу репертуару для слухання покладено високохудожні фольклорні, сучасні та класичні твори.

Разом із формуванням слухацького досвіду відбувається ознайомлення учнів з життям і творчістю видатних представників музичного мистецтва, а також оволодіння термінологією, необхідною для розвитку музичного мислення учнів.

Вокальна робота є обов'язковим видом музичної діяльності на кожному уроці музики. У програмі представлено низку народних і професійних (у т.ч. сучасних польських) дитячих пісень різного рівня складності для вивчення і виконання. Добір пісень здійснений за календарним або тематичним принципом.

Музично-ритмічні рухи є необхідним видом музичної діяльності на уроках з музичної культури в позашкільних навчальних закладах освіти з вивчення польської мови та культури. Приділено належну увагу активним видам музично-творчої діяльності, зокрема крокуванню, імпровізуванню танцювальних рухів тощо.

Передбачені рухливі вікторини, інсценування, танцювальні хвилинки, музичні розминки тощо.

Основним видом домашніх завдань з предмета мають бути завдання слухати музику з різноманітних джерел: радіо, телебачення, мультимедійних засобів, відвідування концертів, домашнє музикування тощо, і розповісти про свої враження на уроках.

Характеристика структури навчальної програми

Програма має тематичну побудову, що передбачає підпорядкованість усіх складових елементів уроку у певній навчальній темі.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1	Вступне заняття	2	1	1
2	Пісні і танці польського народу.	4	2	2
3	Пісні про осінь	4	2	2
4	Фридерік Шопен.	3	1	2
5	Пісні про зиму.	4	2	2
6	Свято святого Миколая.	4	2	2
7	Різдво та новорічні свята	5	2	3
8	Весняні пісні	4	2	2
9	Пісні до дня матері.	3	1	2
10	Підсумкове заняття	1	-	1
Разом		34	15	19

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Початковий рівень

1. Вступне заняття (2 год.)

«Музика навколо нас»

Вступ у «музичні країни» пісні, танцю, маршу.

Барвиста мова музики.

Практична робота: прослуховування музики відомих польських пісень, танців.

2. Пісні і танці польського народу (4 год.).

Мазурек, оберек, полонез – польські народні танці.

Народні пісні різних регіонів Польщі.

Практична робота: перегляд фільму з показом танців. Розповідь про традиції, та пісенну творчість різних регіонів Польщі.

3. Пісні про осінь (4 год.).

Загальна тематика осінніх пісень, їх зміст і характер.

Практична робота: вивчення народних та авторських пісень. Хоровий спів.

4. Фридерік Шопен (3 год.).

Дитячі та шкільні роки.

Висвітлення постаті Шопена як найславнішого поляка у світі.

Детальне вивчення раннього періоду життя й творчості композитора.

Практична робота: Вивчення творчості Шопена. Уявна подорож до місць проживання композитора. Перегляд фільму.

5. Пісні про зиму(4 год.).

Тематика пісень про зиму. Картини зими в музиці.

Практична робота: вивчення пісень про зиму. Хоровий спів.

6. Свято святого Миколая (4 год.).

Розповідь про постать святого Миколая. Приготування до свята.

Практична робота: організування свята святого Миколая. Вивчення пісень та традицій.

7. Різдво та новорічні свята (5 год.).

Розповіді про одне з найбільших християнських свят – свято Різдва.

Коляди: історія створення, спільне між українськими та польськими колядками.

Новорічні пісні. Тематика пісень, характер виконання.

Практична робота: вивчення колядок та пісень про зиму. Організування новорічного свята та вертепу.

8. Весняні пісні (4 год.).

Пісні про весну, пробудження природи від зимового сну. Традиції пов'язанні з привітанням весни.

Обжинкові народні пісні. Авторські пісні про весну.

Практична робота: вивчення пісень пов'язаних тематично з приходом та розквітом весни.

9. Пісні до дня матері (3 год.).

Колискові пісні. Орієнтовний матеріал для виконання: „Piosenka dla Matusi” музика А.Шалінський, слова Ч. Янчарського або на вибір вчителя.

Практична робота: вивчення пісень для вшанування матері. Традиції святкування Дня Матері.

10. Підсумкове заняття (1 год.).

Підведення підсумків вивченого протягом року.

Практична робота: завдання на літо. Показовий концерт для батьків та вчителів та учнів .

Календарно-тематичне планування

1 рік навчання

«Музика навколо нас»

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів в позашкільних закладах освіти з вивченням польської мови та культури
<p>Пісні і танці польського народу. Мазурек, оберек, полонез – польські народні танці. Народні пісні різних регіонів Польщі.</p> <p>Пісні про осінь. Загальна тематика осінніх пісень, їх зміст і характер.</p> <p>Фридерік Шопен. Дитячі та шкільні роки. Висвітлення постаті Шопена як найушлявленішого поляка у світі. Детальне вивчення раннього періоду життя й творчості композитора.</p> <p>Пісні про зиму. Тематика пісень про зиму. Картини зими в музиці.</p> <p>Свято святого Миколая. Розповідь про постать святого Миколая. Приготування до свята.</p> <p>Свято Різдва Христового. Коляда.</p> <p>Розповіді про одне з найбільших</p>	<p>- учень має уявлення про пісню, танець, марш;</p> <p>- розпізнає польські обрядові пісні (колискові, колядки, веснянки);</p> <p>- уміє визначити емоційний зміст та характер музичних творів, висловлювати власні враження про них;</p>

<p>християнських свят – свято Різдва.</p> <p>Коляди: історія створення, спільне між українськими та польськими колядками.</p> <p>Новорічні пісні. Тематика пісень, характер виконання.</p> <p>Польські дитячі мюзикли.</p> <p>Знайомство з дитячим музично-театральним дійством К. Гертнера „Krasnoludki”.</p> <p>Весняні пісні. Обжинкові народні пісні. Авторські пісні про весну.</p> <p>Пісні до дня матері. Колискові пісні. Орієнтовний матеріал для виконання: „Piosenka dla Matusi” музика А.Шалінський, слова Ч. Янчарського.</p> <p>Орієнтовний матеріал для сприймання:</p> <p>мазурка C-dur op.56 nr 2, c-moll op.56 nr 3, B-dur op.56 nr 4, вальс Des-dur op.64 nr 1.</p> <p>„Kołysanka”, „Walc spełnionych marzeń”, „Smok”, „Rock–and-roll”.</p> <p>Орієнтовний матеріал для виконання:</p> <p>„Czarny baran”, „ Hej, z góry, z góry” – мазовецькі, „Nie chcę cię” - сілезька, „ Szła Maryna koło młyna” –</p>	<p>- учень розуміє значення слів: композитор, виконавець, диригент, хор;</p> <p>- називає музичні твори для слухання (у межах змісту програми);</p> <p>- спостерігає музику в навколишньому світі, її місце у власному житті;</p> <p>- пояснює належність певного музичного твору до пісні, танцю, маршу;</p> <p>- інтерпретує зміст прослуханих та виконаних музичних творів, використовуючи при цьому нові слова на польській мові;</p>
--	--

<p>краківська; „Skrzypek” – слова Войцех Янковскі – з Куяв; „Idźże, chodaczku” – любельська.</p> <p>„Jesień – jesieniuha” – музика З. Цехан, слова – А.Бернат; „ Deszcz, jesienny deszcz” – музика і слова - М. Матушкевич.</p> <p>„Sanna” музика А. Маркевич, слова Коссут, „Biały walczyk” музика Ф.Лещинської, слова М.Ковнацької, „Zamieć” музика Ф. Лещинської, слова В. Домерадського.</p> <p>„Mikołaj się zbliża”, „Idzie dobry, święty” „Wśród nocnej ciszy”, „Do szopki hej pasterze”, „Lulaj że Jezuniu”, „Gdy się Chrystus rodzi”.</p> <p>„Kupimy choinkę” музика З. Цехан, слова Д.Гелльнерова.</p> <p>„Pisanki” музика Ф.Лещинська, слова К. Ружецька. „Piosenka dla Matusi” музика А.Шалінський, слова Ч. Янчарського. „Kołysanka dla córeczki” – музика П.Ебен, слова М. Ярецька</p>	<p>- порівнює образну мову польських та українських пісень і танців; народні костюми у польських та українських фольклорних колективах.</p>
---	--

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1	Вступне заняття	2	1	1
2	Фридерік Шопен – найвидатніший польський композитор	4	2	2
3	Особливості музичної культури краківського регіону	4	2	2
4	Пісні патріотичної тематики. Історичні пісні.	3	1	2
5	Свято Різдва Христового. Коляда.	4	2	2
6	Життєвий та творчий шлях Станіслава Монюшки	4	2	2
7	Народно-пісенна творчість різних регіонів Польщі	5	2	3
8	Свято Воскресіння Христового	4	2	2
9	День конституції Польщі.	3	1	2
10	Підсумкове заняття	1	-	1
Разом		34	15	19

Зміст програми

Початковий рівень

1. Вступне заняття (2 год.).

«Світ чарівних звуків»

Знайомство з професійною музичною культурою Польщі.

Практична робота: прослуховування учнями професійної музики.

2. Фридерік Шопен – найвидатніший польський композитор (4 год.).

Сторінки життя. Фортепіанна творчість митця.

Практична робота: прослуховування учнями музики композитора..

Запам'ятовування фрагментів.

3. Особливості музичної культури краківського регіону (4 год.).

Музика краківська та краков'як.

Ритм та характер виконання краков'яка.

Приклади використання краков'яка в музичних творах.

Практична робота: прослуховування учнями музики краков'яка. Перегляд фільму та вивчення рухів краков'яка.

4. Пісні патріотичної тематики. Історичні пісні (3 год.).

Характер виконання пісень.

Тематика пісень пов'язана з історичними подіями.

Способи виконання. Місце виконання.

Практична робота: вивчення патріотичних та історичних пісень. Хоровий спів.

5. Свято Різдва Христового. Коляда (4 год.).

Регіональні тексти колядок. Спільна музика українських та польських колядок.

Практична робота: вивчення слів польських колядок. Хоровий спів.

6. Життєвий та творчий шлях Станіслава Монюшки (4 год.).

Роль митця в музичній культурі Польщі. Характеристика оперної творчості композитора.

Практична робота: вивчення творчості композитора. Перегляд опери Монюшки.

7. Народно-пісенна творчість різних регіонів Польщі (5год.).

Пісня як вираз почуттів, думок, прагнень народу, як розповідь про його життя, віру та звичаї.

Практична робота: вивчення пісенних традицій різних регіонів Польщі.

8. Свято Воскресіння Христового (4 год.).

Традиції та пісенні мотиви пов'язані з цим святом.

Практична робота: вивчення пісенних традицій пов'язаних з Великоднем.

9. День конституції Польщі. (3 год.)

Історичне значення дня конституції.

Гімн Польщі – офіційний символ держави.

Практична робота: вивчення гімну та пісень пов'язаних з святкуванням Дня конституції.

10. Підсумкове заняття (1 год.).

Підведення підсумків вивченого матеріалу протягом року. Завдання на літо.

Практична робота: показовий концерт для батьків, учнів, вчителів.

Календарно-тематичне планування

2 рік навчання

«Світ чарівних звуків»

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів в позашкільних закладах освіти з вивченням польської мови та культури
<p>Фридерик Шопен – найвидатніший польський композитор. Сторінки життя. Фортепіанна творчість митця.</p> <p>Музика краківська та краков'як. Особливості музичної культури краківського регіону. Ритм та характер виконання краков'яка. Приклади використання краков'яка в музичних творах.</p> <p>Пісні патріотичної тематики. Характер виконання.</p> <p>Історичні пісні.</p> <p>Свято Різдва Христового. Коляда.</p> <p>Життєвий та творчий шлях Станіслава Монюшки. Роль митця в музичній культурі Польщі.</p> <p>Характеристика оперної творчості композитора.</p> <p>Народно-пісенна творчість</p>	<p>- учень має уявлення про сутність музичного мистецтва та його місце в житті людини;</p> <p>- створення та виконання музики;</p> <p>- уміє уважно слухати музику, висловлювати свої враження про неї;</p> <p>- оцінювати власний спів;</p> <p>- виконує народні та авторські пісні;</p>

<p>різних регіонів Польщі.Пісня як вираз почуттів, думок, прагнень народу, як розповідь про його життя, віру та звичаї.</p> <p>Свято Воскресіння Христового.</p> <p>День конституції Польщі.</p> <p>Історичне значення дня конституції.</p> <p>Гімн Польщі – офіційний символ держави.</p> <p>Орієнтовний матеріал для сприймання:</p> <p>Прелюдії E-dur op.28 nr 9, A-dur op.28 nr , fis-moll op.28 nr 8, мазурки C-dur op.56 nr 2, c-moll op.56 nr 3, вальси cis-moll op.64 nr 2, As-dur op.53 nr 1, h-moll op.69 nr 2.</p> <p>„Dobra noc” з опери «Галька», „Śpiew dziewcząt przy krosnach” з опери „Straszny dwyr”.</p> <p>Орієнтовний матеріал для виконання:</p> <p>„Krakowiaczek jeden”.</p> <p>Mazurek Dąbrowskiego” – автор музики невідомий, слова Й.Вибицький, „Warszawianka 1931 roku” – музика Курпінський, слова К.Сенкевич, „Marsz gwardii ludowej” – музика і слова В.Зелінчик, „Płynie Wisła, płynie” „Czerwona kalina</p>	<p>- характеризує особливості патріотичних пісень та гімнів як безцінних скарбів польської культури;</p> <p>- дотримується правил фразування і дихання під час співу;</p> <p>- порівнює зміст і характер, особливості звучання музичних творів, їх вплив на настрої людини (з допомогою вчителя);</p> <p>- уміє висловлювати свої враження про музику, користуватися відповідною термінологією;</p>
---	---

<p>jagody rodziła” „Czemu ty, dziewczyno, pod jaworem stoisz” „Hej, z góry, góry jadą Mazury”.</p> <p>„Pieśń Bardosa” зі співо-гри „krakowiacy i Gyrle” – музика Я.Стефані, слова В.Богуславський, „Hej, tam gdzieś z nad czarnej wody” – пісня періоду козацтва.</p> <p>„Gdy się Chrystus rodzi”, „Cicha noc”, „Dzisiaj w Betlejem”.</p> <p>„A pod lasem” – курп'янська, „Ześli się oba nierobotniczy” - з Ополя, „ Nie będę ja pasła” - з Кракова.</p> <p>„Wstał Pan Chrystus”, „Nie zna śmierci Pan Żywota”.</p> <p>„Witaj, majowa jutrzeńko” – слова Р.Суходольський.</p>	<p>- вокально, ритмічно імпрорізувати, виразно виконувати поспівки та пісні за програмою.</p>
---	---

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре-тичні	прак-тичні
1	Вступне заняття	2	1	1
2	З музичного минулого Польщі.	4	2	2
3	Народно-пісенна творчість різних регіонів Польщі	4	2	2
4	Пісні військової та патріотичної тематики.	3	1	2
5	Спільне між польськими та українськими колядами. Коляда: вокально-хорова робота.	4	2	2
6	Життєвий та творчий шлях Кароля Шимановського.	4	2	2
7	Популярні польські пісні: витоки, особливості. Польська сучасна музика.	5	2	3
8	Пісні до свята Воскресіння Христового	4	2	2
9	Музика єднає нас	3	1	2
10	Підсумкове заняття	1	-	1
Разом		34	15	19

Зміст програми

1. Вступне заняття (2 год.).

Розповідь про пісенні традиції поляків. Характерні ознаки співу. Спільні слов'янські мотиви.

Практична робота: Виділення характерних ознак співу, та спільних мотивів пісень.

2. З музичного минулого Польщі (4 год.).

Музичні інструменти стародавніх часів.

Музика часів П'ястів та Ягеллонів

Практична робота: вивчення народних інструментів. Розрізнення їхнього звучання.

3. Народно-пісенна творчість різних регіонів Польщі.

Усна народна творчість різних регіонів Польщі. Спільні мотиви та музика. Різниця слів.

Практична робота: вивчення народних пісень різних регіонів Польщі. Порівняння з українськими піснями.

4. Пісні військової та патріотичної тематики (3 год.).

Вивчення традиційних військових пісень. Проблема патріотизму в піснях.

Практична робота: вивчення слів авторських та народних пісень.

5. Спільне між польськими та українськими колядами. Коляда: вокально-хорова робота (4 год.).

Усна народна творчість. Колядки та щедрівки.

Практична робота: вивчення колядок. Порівняння з українськими колядками.

6. Життєвий та творчий шлях Кароля Шимановського(4 год.).

Біографічні відомості. Характеристика творчості.

Практична робота: вивчення творчості К.Шимановського.

7. Популярні польські пісні: витоки, особливості. Польська сучасна музика (5 год.).

Вивчення популярних польських пісень. Витоки та традиції популярної сучасної польської музики.

Практична робота: Вивчення напам'ять польських сучасних пісень.

Порівняння з сучасною українською музикою.

8. Пісні до свята Воскресіння Христового (4 год.).

Великодні традиції та пісні. Мистецтво хорового співу.

Практична робота: Вивчення польських великодніх традицій та пісень.

Порівняння з українськими традиціями.

9. Музика єднає нас (3 год.).

Музичне мистецтво – універсальний засіб спілкування, який долає мовні бар'єри. Досягнення в музиці однієї нації – шлях духовного збагачення всього людства. Міжнародні музичні фестивалі в Польщі.

Практична робота: Віртуальна присутність на музичних фестивалях. Що ми знаємо про пісенні фестивалі світу. Для чого вони потрібні.

10. Підсумкове заняття (1 год.).

Підведення підсумків вивченого матеріалу протягом курсу польської музичної культури. Рекомендації щодо вивчення польської музичної культури в подальшому житті учня.

Практична робота: великий гала-концерт з участю всіх учнів.

Календарно-тематичне планування

3 рік навчання

«Стежинами музичної планети»

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів в позашкільних закладах освіти з вивченням польської мови та культури
<p>З музичного минулого Польщі.</p> <p>Музичні інструменти стародавніх часів. Музика часів П'ястів та Ягеллонів „Melodie na psalterz polski przez Mikołaja Gomółkę”. Розвиток оперного мистецтва в Польщі, постать В.Богуславського.</p> <p>Народно-пісенна творчість різних регіонів Польщі. Вивчення настроїв і характерів народної пісні, особливості їх виконання.</p> <p>Пісенна творчість вояків польської армії. Пісні військової та патріотичної тематики.</p> <p>Свято Різдва Христового. Спільне між польськими та українськими колядами. Коляда: вокально-хорова робота.</p>	<p>- учень має уявлення про спорідненість музики слов'янських народів; спільні властивості польських та українських народних пісень;</p> <p>- можливість зв'язку музики різних видів, часів і народів; сутність і призначення духовної музики;</p> <p>- музику як міжнародну «мову» спілкування;</p>

<p>Кароль Шимановський.</p> <p>Біографічні відомості.</p> <p>Характеристика творчості.</p> <p>Популярні польські пісні: витоки, особливості.</p> <p>Польська сучасна музика.</p> <p>Знайомство з творчістю відомих митців – наших сучасників: В.Лютославського, Г.Бацевича, Т.Баїрд, К.Пендерецького, Г.Гурецького.</p> <p>Пісні до свята Воскресіння Христового.</p> <p>Музика єднає нас. Музичне мистецтво – універсальний засіб спілкування, який долає мовні бар'єри. Досягнення в музиці однієї нації – шлях духовного збагачення всього людства. Міжнародні музичні фестивалі в Польщі.</p> <p>Орієнтовний матеріал для сприймання:</p> <p>К. Шимановський: мазурка для фортепіано D-dur.</p> <p>Музика К. Дерми, слова Ю.Тувіма „Lokomotywa”.</p> <p>Орієнтовний матеріал для виконання:</p> <p>„Gajku zielony”, „Ej, panie nas”</p>	<p>- знає основні види народних польських пісень (колискові, календарно-обрядові, жартівливі тощо) і танців (оберек, краковяк, мазурек, полонез, куявяк);</p> <p>- учень уміє визначити характер і настрій пісенної музики;</p> <p>- емоційно виразно виконувати народні та дитячі пісні;</p> <p>- вдтворювати окремі пісенні елементи народних обрядів Польщі;</p> <p>- характеризує творчий доробок польських композиторів у розвиток культури інших народів;</p>
---	--

<p>, „U nas wedle młyna”, „Nitko moja, nitko” .</p> <p>„Rota” музика Ф.Нововейський, слова М. Конопницька, „ My pierwsza brygada” – музика А.Галацінський, слова Т.Бернадський; „ Przybyli ułani pod okienko” - мелодія народна, слова Ф. Гвіздж, ‘Kadrówka” – мелодія народна, слова Т.Остер-Островський.</p> <p>„Bóg się rodzi”, „Lulaj że Jezuniu”, „Cicha noc, święta noc”, „Pójdźmy wszyscy do stajenki”, „ A wczora z wieczora”.</p> <p>„Hej, bystra woda”, „Na polu stoi leszczyna”, „Szła dziewczynka do laseczka’, „Zielony mosteczek”.</p> <p>„Wesoły dzień dziś nastał”.</p>	<p>- пояснює власне розуміння ролі музичного мистецтва в житті людини.</p>
---	---

Прогнозований результат

Початковий та основний рівень 1-3 рік навчання

Учень повинен знати:

- різновиди польської музичної культури;
- найвідоміших польських композиторів;
- пісні вивчені протягом курсу;
- розрізняти народні та авторські пісні;
- розрізняти пісні різних регіонів Польщі.

Учень повинен вміти:

- **пояснювати** власне розуміння ролі музичного мистецтва в житті людини.
- **характеризувати** творчий доробок польських композиторів у розвиток культури інших народів;
- **відтворювати** окремі пісенні елементи народних обрядів Польщі;
- **уміти** визначити характер і настрій пісенної музики;
- емоційно виразно виконувати народні та дитячі пісні;
- вокально, ритмічно імпровізувати, виразно виконувати поспівки та пісні за програмою.
- **інтерпретувати** зміст прослуханих та виконаних музичних творів, використовуючи при цьому нові слова на польській мові;
- учень **розуміє** значення слів: композитор, виконавець, диригент, хор;
- **розпізнавати** польські обрядові пісні (колискові, колядки, веснянки);
- **мати уявлення про** пісню, танець, марш.

Розподіл тем та годин по семестрам

Початкові (2 роки) та основний рівень (1 рік)

Рік навчання, семестр	Тематичні блоки	Кількість годин
1 рік, I семестр II семестр	«Музика навколо нас» Вступ у «музичні країни» пісні, танцю, маршу. Барвіста мова музики.	34 год. 17 год. 17 год.
2 рік, I семестр II семестр	«Світ чарівних звуків» Знайомство з професійною музичною культурою Польщі. Жанрова різноманітність польських пісень.	34 год. 17 год. 17 год.
3 рік I семестр II семестр	«Стежинами музичної планети» З музичного минулого польської культури. Розмаїття музичного мистецтва Польщі.	34 год. 17 год. 17 год.

Рік навчання, семестр	Тематичні блоки	Кількість годин
1 рік, I семестр II семестр	«Музика навколо нас» Вступ у «музичні країни» пісні, танцю, маршу. Барвіста мова музики.	34 год. 17 год. 17 год.
2 рік, I семестр II семестр	«Світ чарівних звуків» Знайомство з професійною музичною культурою Польщі. Жанрова різноманітність польських пісень.	34 год. 17 год. 17 год.
3 рік I семестр II семестр	«Стежинами музичної планети» З музичного минулого польської культури. Розмаїття музичного мистецтва Польщі.	34 год. 17 год. 17 год.

Бібліографія

1. Cieślak A. Polskie pieśni, Warszawa, 1989.
2. Chyła-Szczypułowa I., Witaj muzyko, Kielce, 1998
3. Lipska E., Muzyka, Warszawy, 1983.
4. Lipska E. Muzyka 2, warszawa, 1996.
5. Malko D. Muzyka, Warszawa, 1998.
6. Przychodzińska M., Muzyka, Warszawa, 1998.
7. Rudziński W., Wybitni kompozytorzy, Warszawa, 1993.
8. Wójcicki A., Polskie pieśni i piosenki, Warszawa, 1989.
9. Zachwatowicz K., Piosenki, które śpiewali dziadkowie, Warszawa, 1991.
10. Zasińska K., Muzyka, Warszawa, 1999.

ПРОГРАМА З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ (КУРСИ – 72 ГОД)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В останні десятиліття зв'язки України з Польщею набули якісно нового характеру, тому особливо важливого значення сьогодні набирає знання польської мови.

Курс навчання розрахований на 72 години.

Практична мета курсу полягає у формуванні у слухачів курсу лінгвістичної, комунікативної і країнознавчої компетенцій:

- **лінгвістична** компетенція охоплює знання системи мови і правил її функціонування у процесі іншомовної комунікації;

- **комунікативна** компетенція передбачає здатність сприймати та породжувати іншомовне мовлення відповідно до умов мовленнєвої комунікації, найбільш важливими з яких є сфери комунікації, ситуації спілкування з урахуванням адресату і характеру взаємодії партнерів;

- **лінгвокраїнознавча** компетенція включає в себе знання про основні особливості соціокультурного розвитку країни, мова якої вивчається, і вміння здійснювати свою мовленнєву поведінку відповідно до них.

Домінуючими є чотири напрямки:

- розвиток навичок та вмінь творчого володіння усним та писемним мовленням в різних комунікативних сферах і ситуаціях спілкування;

- практичне застосування філологічних знань;

- використання іноземної мови як засобу підвищення загальноосвітнього і професійного рівня;

4) поглиблення та удосконалення кожної з вищезгаданих компетенцій. Слухач курсу продовжує практичне оволодіння найважливішими особливостями основних мовленнєвих стилів, що має сприяти опануванню вмінням комунікативного і стилістично правильного оформлення іншомовних висловлювань.

Основне завдання курсу полягає у тому, щоби навчити слухачів курсу: вільно спілкуватись польською мовою у комунікативних професійних та інших цілях; знати синтаксичні, семантичні та фонетичні правила і закономірності польської мови;

використовувати соціокультурні знання і вміння в іншомовній комунікації; застосовувати культурологічну інформацію у професійній діяльності;

Усі заняття з курсу носять практичний характер, завдяки чому розвивається логічне мислення слухачів курсу, їх іншомовні мовленнєві здібності, різні види пам'яті, уява, загально мовленнєві та загально навчальні вміння, вміння самостійної роботи з мовним матеріалом тощо.

Основні компоненти практичних завдань

- **навчання фонетики** - включає фонетичний аналіз мови та інформацію про навички вимови, а також розвиток умінь слухачів курсу використовувати логічний наголос і відповідні інтонаційні моделі з різними комунікативними цілями;

- **навчання практичної граматики** - має метою надбання основних граматичних знань (напр. структура та утворення різних типів речень, система часових форм дієслова, тощо). Граматичний матеріал подається у контексті, і граматичні навички формуються у вправах, які передбачають різноманітність ситуацій і контекстів, а також необхідний ступінь повторення мовного матеріалу. Всюди, де можливо, використовується індуктивний спосіб введення граматики: слухачам пропонується самим формулювати правила і знаходити закономірності, спираючись на приклади і попередній мовний досвід, а також порівняння з українською мовою.

- **навчання лексики** - відбір лексичних одиниць визначається темами, затвердженими програмою. Вони добираються із врахуванням частотності їх вживання у певних ситуаціях спілкування. Слова та вирази подаються та активізуються у різних видах репродуктивних та рецептивних вправ; вони дозволяють студентам повторювати і закріплювати мовний матеріал, яким вони вже володіють, а також розширювати свій активний і потенційний словник. Оволодіння лексичними навичками відбувається у ситуативних контекстах. Передбачається необхідний ступінь повторення матеріалу при його використанні в різних видах мовленнєвої діяльності і таким чином забезпечується постійна активізація засвоєного.

- при **навчанні аудіювання** проходить подальше збільшення обсягу матеріалу, який призначається для сприймання на слух, і відбиває основну проблематику, передбачену для цього періоду навчання. Розвиток умінь аудіювання здійснюється на основі цікавих за змістом аудіотекстів різного типу: уривків з прозаїчних і драматичних творів, виступів громадських та політичних діячів, діячів

науки та культури, фонограм художніх кінофільмів тощо. Завдання на перевірку розуміння прослуханого подаються, як правило, в такому порядку: розуміння основного змісту, знаходження спеціальної інформації в аудіотексті, прослуховування з повним розумінням деталей тексту і комунікативне виправдане реагування на вилучену з тексту інформацію.

- **навчання читання** - включає розвиток уміння читати й розуміти основний зміст тексту. Вправи і завдання для розвитку вмінь читання можуть містити завдання на прогнозування, в яких слухачам курсів пропонується здогадатися про зміст тексту на основі певної інформації (наприклад, заголовка); завдання на вилучення певної інформації з підтексту, тобто того, на що автор тільки натякає, не висловлюючись прямо; завдання на використання вилученої інформації у подальшому спілкуванні. Велике значення має вивчаюче читання. Якщо робота над текстом, який рекомендується для вивчаючого читання, включає інтерпретацію, то вона проводиться при широкому використанні розмірковування та узагальнення. Продовжується також удосконалення навичок і вмінь ознайомлювального, переглядового та пошукового читання, пов'язаного з подальшим збільшенням темпу добування інформації з текстів художнього, суспільно-політичного і наукового характеру.

Читання часто поєднується з іншими видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, говорінням, письмом).

Розвиток умінь **писемної комунікації** здійснюється як у тренувальних вправах під контролем викладача, так і в творчих завданнях: при цьому обидва типи вправ передбачають використання письма для розв'язання різних проблем завдань. Тренувальні вправи включають завдання, що готують до письма (користування нотатками, організація тексту по параграфах та абзацах, логічний і послідовний виклад, пунктуація, оформлення листів іт.д.). Одним з основних видів письмових робіт є написання творів на різну тематику.

Програма ставить досить високі вимоги щодо розвитку вмінь **усного мовлення**. Вправи і завдання мають залучати слухачів до користування іноземною мовою в умовах наближених до природного спілкування, тобто потрібно забезпечувати різнобічність інформованості учасників спілкування щодо теми розмови або ставити перед студентами проблеми, для розв'язання яких необхідно спілкуватися між собою іноземною мовою.

Розвиток монологічного та діалогічного мовлення пов'язаний з підсиленням ролі творчого висловлювання. Досягненню цієї мети сприяє проблемне обговорення прочитаних художніх творів і матеріалів преси, текстів для аудіювання і кінофільмів. Особливу увагу слід приділяти проведенню дискусій в межах тематики, що вивчається.

Форми і методи навчання

На всіх етапах навчання викладання мови здійснюється на основі сучасних **методів, прийомів, засобів** (в тому числі аудитивних, візуальних, аудіовізуальних, а також ЕОМ) і **форм навчання**, які сприяють реалізації всіх цілей навчання мови. Застосовуються різні режими роботи в аудиторії: парний, груповий, індивідуальний, ситуативно-рольовий.

Слухачі курсів вчаться виразно читати тексти для аудіювання, усно їх відтворювати з урахуванням комунікативної ситуації, виділяти опори для розуміння змісту і т. ін.

Слухачі курсу повинні оволодіти польською мовою на рівні B2, відповідно до Європейського мовного порт фоліо.

Навчальні матеріали

Неадекватність чинних навчальних матеріалів цілям навчання польської мови, відсутність автентичних джерел створюють певну проблему у процесі навчання польської мови. Протягом певного часу, необхідного для створення національних підручників, рекомендується використання таких **джерел**: вітчизняних сучасних посібників для початківців; зарубіжних підручників і посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для вивчення основ польської мови; довідників і словників різних типів; автентичних матеріалів (включаючи матеріали інтернету); оригінальних художніх творів сучасних письменників, текстів публіцистичного та суспільно-політичного характеру (останні містять різноманітну інформацію з вітчизняної та зарубіжної періодичної преси, а також журналів країни, мова якої вивчається); методичних рекомендацій викладачів.

Курс польської мови складається з 72 годин.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	1	-	1
2	Мовленнєва діяльність	20	10	10
3	Знання про мову, мовні уміння	20	10	10
4	Правопис	12	5	7
5	Граматика	12	5	7
6	Синтаксис	5	1	4
7	ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО	1	-	1
8	КОНТРОЛЬНА РОБОТА	1	-	1
Разом		72	31	41

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Основний рівень

Перший рік навчання

I. Вступне заняття (1 год.).

Знайомство з польською мовою. Порівняння з українською, російською.

Практична робота : робота над написанням літер та вимовою звуків.

II. Мовленнєва діяльність (20 год.)

4. Слухання-розуміння усного мовлення (протягом року).

Слухання з розумінням художніх, публіцистичних та науково-популярних текстів. Сприймання змісту тексту, ідейної спрямованості, особливостей побудови тексту згідно авторського задуму.

Тематичний каталог

Робота і професія (ким би ти хотів стати, де б хотів працювати чи вчитися).

Подорож і засоби зв'язку. Подорож автомобілем.

Польща (великі міста, пам'ятники культури).

Покупки (види магазинів).

Здоров'я (самопочуття, частини тіла, найпоширеніші хвороби, відвідування лікаря).

Навколишнє середовище (погода, краєвиди, рослини та дикі звірі).

Екологія.

Засоби масової інформації (телебачення, радіо, програма, улюблена теле-, радіопередача).

Традиції та родинні свята в сім'ї (взаємовідносини в сім'ї).

Та інші на вибір вчителя.

5. Говоріння

Засвоєння лексики до розмовних тем з тематичного каталогу. Підбір прикметників – синонімів, прикметників – антонімів. Вміння використовувати в усній і писемній мові прикметники з метою її збагачення.

Відтворення і розігрування діалогів з прослуханих чи прочитаних творів.

Відтворення (дослівний і стислий переказ) творів різних жанрів.

Переказ художніх, публіцистичних і науково-популярних текстів, вираження свого ставлення до змісту цих текстів. Висловлення своїх почуттів.

6. Читання (протягом року)

Виразне читання вголос знайомих і незнайомих текстів, дотримуючись правил вимови і відповідної інтонації. Читання незнайомих текстів, розуміння змісту. Сприймання змісту тексту, ідейної спрямованості, особливостей побудови та художніх засобів тексту згідно авторського задуму. Переказ художніх, публіцистичних і науково-популярних текстів, виражаючи своє ставлення до змісту цих текстів.

Практична робота : робота над вимовою, інтонацією, написання слів, речень, за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

III. Знання про мову, мовні уміння (20 год.).

2. Мова і мовлення.

Комунікативні ситуації

Компліменти.

Зауваження щодо поведінки учнів (на уроці, перерві, екскурсії, загальношкільних заходах і т.д.)

Висловлювання своєї думки (стосовно подорожі, покупки, екскурсії і т.д.).

Надання переваги (певній професії, телепередачі, засобу зв'язку і т.д.).

Пропозиція змін (до плану екскурсії, подорожі і т.д.).

Форми висловлювань:

- автобіографія;
- характеристика образу;
- реклама;
- презентація.

2. Текст

Форми висловлювань:

- автобіографія;
- характеристика образу;
- реклама;
- презентація.

Участь у дискусії. Письмові висловлювання згідно поданих форм. Представлення за допомогою - мультимедійних засобів (фотографій, фрагментів фільму, інтернету і т.д.).

Висловлювання за самостійно складеним планом.

Практична робота : робота над вимовою, формами висловлювань, інтонацією, правописом, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

IV. Правопис (12 год.)

Повторення правопису слів, вивченого у попередні роки навчання.

Правопис слів типу: *nowo otwarty, jasnozielony, biało-czerwony*.

Правопис частки *nie* з числівниками, займенниками, прийменниками.

Правопис географічних назв.

Речення з прямою і непрямою мовою.

Форми письмових висловлювань:

- Вітання і побажання з нагоди дня народження і свят.
- Оголошення.
- Автобіографія.
- Заява.
- Реклама.
- Скарга.
- Конспект.
- Рецензія на побачений фільм, виставу, прочитану книжку та ін.

Запис під диктовку речення, тексти, підібрані з урахуванням вивченого граматичного матеріалу. Переказ тексту – розповідь, опис, міркування - з попередньою підготовкою по змісту і відбору мовного матеріалу. Різні види робіт з текстами, які вивчаються на п'ятому році навчання. Розділові знаки у реченнях з прямою та непрямою мовою.

Практична робота : робота над правописом, мовленням, типами письмових висловлювань , інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

IV. Граматика (12 год.)

Іменник

Відмінювання іменників, які мають особливості у відмінюванні (*mieszczanin, oczy, uszy, ręce*).

Дієслово

Повторення відмінювання дієслів, які мають особливості у відмінюванні (*trzeć, mleć, wziąć, pleść...*).

Дієприкметник

Загальне значення дієприкметника.

Дієприкметники активного стану (*czytający uczeń*).

Дієприкметники пасивного стану (*książka przeczytana przez ucznia*).

Утворення дієприкметників. Дієприкметникові звороти.

Дієприслівник

Дієприслівник – незмінна форма дієслова.

Утворення дієприслівників. Дієприслівникові звороти.

Числівники

Збірні числівники (*dwoje, troje, czworo dzieci, drzwi, ludzi, studentów, kociąt...*) та їх відмінювання.

Відмінювання і вживання у мові іменників, які мають особливості у відмінюванні (згідно граматичного каталогу для п'ятого року навчання).

Відмінювання за особами, числами, часами дієслів, які мають особливості у відмінюванні (згідно каталогу для п'ятого року навчання).

Розпізнавання дієприкметників, розуміння їх значення. Правильне використання дієприкметників і дієприкметникових зворотів у мові.

Розпізнавання дієприслівників, розуміння їх значення. Правильне використання дієприслівників і дієприслівникових зворотів у мові.

Практична робота : робота над правильним застосуванням різних частин мови, винятки з правил, інтонацією, написання слів, речень за вивченими правилами, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VI. Синтаксис (5 год.)

Побудова речень із збірними числівниками. Вживання їх у мові.

Пряма і непряма мова.

Речення з прямою і непрямою мовою.

Розрізнення речень з прямою і непрямою мовою. Заміна прямої мови непрямою.

Практична робота : робота над інтонацією, написання речень за вивченими правилами, різні типи речень, читання вказаних текстів, написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VII. Повторення вивченого (1 год.)

Повторення вивченого за рік матеріалу.

Рекомендації щодо застосування набутого мовного досвіду в подальшому житті.

Практична робота : написання вправ, висловлювання на задану тематику, описування вказаного мовного матеріалу.

VIII. Контрольна робота (1 год.)

Написання письмової роботи

Практична робота, написання тесту. Робота над помилками.

Календарно-тематичне планування

К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
2	Фонетика: Звуки та літери польської мови. Правопис: Двознаки: їх правопис та вимова. Наголос в польській мові. Тематика: Розповідь про себе.	Учень: розпізнає звуки та літери польської мови; розповідає про себе; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис та вимова деяких двознаків. Тематика: Моя родина. Поняття про особові займенники.	Учень: Вимовляє та записує деякі двознаки (ó i u); розповідає про свою родину; вміє відмінювати слова типу <i>jestem, byłem, będę</i> та використовувати їх в усному мовленні; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис та вимова деяких приголосних. Тематика: Зовнішній вигляд людини. Відмінювання слів типу „ <i>pan</i> ”, „ <i>pani</i> ”.	Учень: Вимовляє та записує правильно <i>rz, ż</i> ; розповідає про зовнішній вигляд людини; вміє відмінювати та застосовувати слова „ <i>pan</i> ”, „ <i>pani</i> ”; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.

2	<p>Правопис та вимова деяких голосних.</p> <p>Тематика: Мій дім.</p> <p>Неозначена форма дієслова.</p>	<p>Учень:</p> <p>Вимовляє та записує правильно ą і ę.;</p> <p>розповідає про свій дім;</p> <p>розрізняє дієслова в неозначеній формі;</p> <p>читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.</p>
2	<p>Правопис та вимова деяких двознаків.</p> <p>Тематика: Моя кімната.</p> <p>Поняття про час дієслова.</p>	<p>Учень:</p> <p>Вимовляє та записує правильно ch і h;</p> <p>розповідає про свою кімнату;</p> <p>розрізняє дієслова у різних часах(минулий, теперішній, майбутній);</p> <p>читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.</p>
2	<p>Правопис та вимова м'яких приголосних.</p> <p>Тематика: Моя кухня.</p> <p>Теперішній час дієслова.</p>	<p>Учень:</p> <p>Вимовляє та записує правильно ś, ć, ź, ń, dź (si,zi,ci,ni,dzi);</p> <p>розповідає про свою кухню;</p> <p>відмінює дієслова типу mieszkać, mieć та застосовує їх в усному та писемному мовленні;;</p> <p>читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.</p>
2	<p>Способи пом'якшення у польській мові.</p> <p>Тематика: Моя ванна кімната.</p> <p>Дієслова І дієвідміни.</p>	<p>Учень:</p> <p>Вимовляє та записує правильно м'які приголосні;</p> <p>розповідає про свою ванну кімнату;</p> <p>відмінює дієслова І дієвідміни та застосовує їх в усному та писемному мовленні;</p> <p>читає короткі тексти та збагачує свій</p>

		словниковий запас.
2	Тверді та м'які приголосні. Тематика: Моє село (місто). Дієслова II дієвідміни.	Учень: Вимовляє та записує правильно м'які та тверді приголосні; розповідає про своє село, місто; відмінює дієслова II дієвідміни та застосовує їх в усному та писемному мовленні;; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правила переносу. Тематика: Способи вказування місця знаходження. Питальні займенники.	Учень: Вміє правильно переносити слова з рядка в рядок; вміє вказувати місце знаходження; вміє застосовувати питальні займенники; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас
2	Вимова ł і l. Тематика: Моя улюблена пора року. Дієслова III дієвідміни.	Учень: Вміє правильно вимовляти ł і l; розповідає про свою улюблену пору року; відмінює дієслова III дієвідміни та застосовує їх в усному та писемному мовленні; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис та вимова i – j. Тематика: Характер людини.	Учень: Вміє правильно вимовляти та писати i – j. розповідає про характер людини; відмінює дієслова IV дієвідміни та

	Дієслова IV дієвідміни.	застосовує їх в усному та писемному мовленні;; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис великих та малих літер. Тематика: Хоббі. Дієслова минулого часу.	Учень: Знає правила вживання великої та малої літери; розповідає про своє хоббі; Відмінює дієслова минулого часу в жіночому роді та застосовує їх в усному та писемному мовленні;; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень дієслів минулого часу. Тематика: Способи проведення вільного часу. Дієслова минулого часу.	Учень: Вміє правильно записувати закінчення дієслів минулого часу; розповідає про способи проведення вільного часу; Відмінює дієслова минулого часу в чоловічому роді та застосовує їх в усному та писемному мовленні; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис частки – бу. Тематика: План робочого дня. Дієслова умовного способу.	Учень: Вміє правильно відмінювати дієслова в умовному способі та записувати закінчення цих дієслів, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; розповідає про план організації робочого дня;

		читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис частки – by. Тематика: Способи проведення вихідних. Дієслова умовного способу.	Учень: Вміє правильно записувати частку – by розповідає про план проведення вихідних; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис часток že, ž, li, ć. Тематика: Способи проведення відпустки. Дієслова наказового способу.	Учень: Вміє правильно записувати частки; розповідає про план проведення відпустки; відмінює дієслова наказового способу, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис сполучника že. Тематика: Здоров'я людини. Дієслова наказового способу.	Учень: Вміє застосовувати сполучник že в складнопідрядних реченнях; розповідає про здоров'я людини; відмінює дієслова наказового способу, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні;; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис сполучника kiedy. Тематика: Здоров'я людини.(Хвороби. Діалог «У лікаря»)	Учень: Вміє застосовувати сполучник kiedy в реченнях; розповідає про хвороби людини; відмінює дієслова наказового способу а

	Дієслова наказового способу.	також застосовує їх в усному та писемному мовленні; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Написання слів через дефіс. Тематика: Людський організм. Дієслова доконаного та недоконаного виду.	Учень: Вміє застосовувати дефіс у словах; розповідає про організм людини; розрізняє дієслова доконаного та недоконаного виду; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Кількісні числівники (0-4). Тематика: Географічне положення Польщі. Відмінювання числівників.	Учень: Вміє правильно записувати та вимовляти числівники та застосовувати їх у реченнях; розповідає про географічне положення Польщі. Відмінює числівники 0,1,2,3,4 а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Кількісні числівники (5 і вище). Тематика: Великдень. Відмінювання числівників.	Учень: Вміє правильно записувати та вимовляти числівники та застосовувати їх у реченнях; розповідає про Великдень; відмінює числівники від 5 і вище а також застосовує їх в усному та писемному

		мовленні; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень іменників чоловічого роду однини. Тематика: Різдво. Відмінювання іменників чоловічого роду однини.	Учень: відмінює іменники чоловічого роду однини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; розповідає про Різдво; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень іменників чоловічого роду множини. Тематика: Покупки. Види магазинів Відмінювання іменників чоловічого роду множини.	Учень: відмінює іменники чоловічого роду множини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; розповідає про покупки та види магазинів; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень іменників жіночого роду однини. Тематика: Як я уявляю собі своє майбутнє? Відмінювання іменників жіночого роду однини.	Учень: розповідає про своє майбутнє; відмінює іменники жіночого роду однини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень іменників жіночого роду множини. Тематика: Мода.	Учень: відмінює іменники жіночого роду множини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні;;

	Відмінювання іменників жіночого роду множини.	розповідає про моду; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень іменників середнього роду однини. Тематика: Мій стиль. Відмінювання іменників середнього роду однини.	Учень: відмінює іменники середнього роду однини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; розповідає про свій стиль одягу; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень іменників середнього роду множини. Тематика: Моя майбутня професія. Відмінювання іменників середнього роду множини.	Учень: відмінює іменники середнього роду множини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; розповідає про свою майбутню професію; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень прикметників середнього роду однини. Тематика: Мої мрії. Відмінювання прикметників середнього роду однини.	Учень: відмінює прикметники середнього роду однини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні; розповідає про свої мрії; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.
2	Правопис закінчень прикметників середнього роду	Учень: відмінює прикметники середнього роду множини, а також застосовує їх в усному

	<p>множини.</p> <p>Тематика: Варшава.</p> <p>Відмінювання прикметників середнього роду множини.</p>	<p>та писемному мовленні;</p> <p>розповідає про Варшаву;</p> <p>читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.</p>
2	<p>Правопис закінчень прикметників чоловічого роду однини.</p> <p>Тематика: Київ.</p> <p>Відмінювання прикметників чоловічого роду однини.</p>	<p>Учень:</p> <p>відмінює прикметники чоловічого роду однини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні;</p> <p>розповідає про Київ;</p> <p>читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.</p>
2	<p>Правопис закінчень прикметників чоловічого роду множини.</p> <p>Тематика: Краків.</p> <p>Відмінювання прикметників чоловічого роду множини.</p>	<p>Учень:</p> <p>відмінює прикметники чоловічого роду множини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні;</p> <p>розповідає про Краків;</p> <p>читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.</p>
2	<p>Правопис закінчень прикметників жіночого роду однини.</p> <p>Тематика: Львів.</p> <p>Відмінювання прикметників</p>	<p>Учень:</p> <p>відмінює прикметники жіночого роду однини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні;</p> <p>розповідає про Львів;</p> <p>читає короткі тексти та збагачує свій</p>

	жіночого роду однини.	словниковий запас.
2	<p>Правопис закінчень прикметників жіночого роду множини.</p> <p>Тематика: Моя улюблена книжка.</p> <p>Відмінювання прикметників жіночого роду множини.</p>	<p>Учень:</p> <p>відмінює прикметники жіночого роду множини, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні;</p> <p>розповідає про свою улюблену книжку; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.</p>
2	<p>Особливості написання та використання займенників.</p> <p>Тематика:Розповідь про улюблену тварину.</p> <p>Відмінювання займенників.</p>	<p>Учень:</p> <p>відмінює займенники, а також застосовує їх в усному та писемному мовленні;</p> <p>розповідає про свою улюблену тварину; читає короткі тексти та збагачує свій словниковий запас.</p>
2	Підсумо	<p>Учень:</p> <p>Узагальнює вивчене протягом курсу.</p>

Прогнозований результат

Слухач курсів повинен знати:

- польський алфавіт;
- правила наголошування;
- основні граматичні теми;
- тематику заплановану вчителем;
- знає орфографічні правила та застосовує їх при написанні;
- правила застосування розділових знаків;
- знає норми застосування часто вживаних зворотів;
- норми застосування слів та речень.

Слухач курсів повинен вміти:

- розрізняти різні частини мови, наводить приклади;
- правильно вимовляти слова та ставити правильний наголос;
- давати повну відповідь на поставлене запитання;
- вміти поставити необхідне запитання;
- давати характеристику особи, явища;
- висловитися на задану тему;
- вільно спілкуватися;
- виділяти основний зміст тексту;
- переказувати за планом;
- розрізняти різні типи речень;
- виділяти пряму та непряму мови;
- докладно описувати ситуацію, малюнок;

- сприймати на слух текст прочитаний вчителем, почутий з аудіоприймача;
- переказувати усно та письмово почутий текст;
- ділитися враженнями від побаченого, почутого;
- вміє застосовувати розділові знаки на письмі;
- добирати синоніми, антоніми, розрізняти омоніми;

Бібліографія

1. Кравчук А. Польська мова – українцям. – Львів: Українська академія друкарства, 2008. – 288с.
2. Мацькович М.Р. Польська мова: граматики, вправи, тексти. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009.-124с.
3. Bańko M. Wykłady z polskiej fleksji. Warszawa, 2002.
4. Bartnicka M. Gramatyka języka polskiego. Warszawa, 1999.
5. Bąk P. Gramatyka języka polskiego. Warszawa, 1989.
6. Jadacka H. Kultura języka polskiego. Warszawa, 2005.
7. Jodłowski S. Studia nad częściami mowy. Warszawa, 1981.
8. Kaleta Z. Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców. Warszawa, 1999.
9. Karpowicz T. Gramatyka języka polskiego. Warszawa, 1999.
10. Kita M. Wybieram gramatykę. Katowice, 1998.
11. Klemensiewicz Z. Historia języka polskiego. Warszawa, 1974.
12. Lipińska E., Z polskim na ty. Kraków, 2006.
13. Mędak S. Słownik odmiany rzeczowników polskich. Kraków, 2004.
14. Nagórko A. Zarys gramatyki polskiej., Warszawa, 2007.
15. Pyzik J. Przygoda z gramatyką., Kraków, 2000. Tokarski J. Fleksja polska. Warszawa, 2001.
16. Wróbel H. Gramatyka języka polskiego. Kraków, 2001.

ПРОГРАМА З НАРОДОЗНАВСТВА ПОЛЬЩІ

Початковий та основний рівень

I . Пояснювальна записка

Програма з польського народознавства інтегрує найважливіші знання про минуле та сучасне життя польського народу, його духовні, культурні, національні цінності, звичаї та традиції, етногенез, розселення, процеси культурно-побутових відносин тощо.

Навчальна дисципліна „ Народознавство Польщі ” вивчається на протязі двох років.

Основною метою навчального предмета „ Народознавство Польщі ” є прилучити учнів до надбань польської культури в минулому і сьогоденні, привчити дітей шанувати та примножувати матеріальні й духовні цінності свого народу та народів, що живуть в Україні, уникнути етнічної маргінальності особистості учня.

Завданнями , які дають змогу реалізувати основну мету є :

- поглиблювати знання учнів про Польщу як державу та її народ серед інших народів світу;
- формувати в учнів правильне уявлення про культуру, побут, звичаї, обряди, традиції польського народу ;
- розвивати почуття відповідальності за матеріальні та духовні надбання польського народу та інших народів , разом з цим формувати потребу берегти , продовжувати та примножувати ці надбання;
- виховувати справжніх громадян на засадах етики та моралі;
- формувати соціальну та громадянську відповідальність .

Основні дидактичні особливості програми :

Програма складається з двох логічно завершених частин , які сприймаються і засвоюються учнями цілісно. Перелік проблематики , що увійшла до першої частини , включає визначення предметного кола та об'єкта курсу, понятійно – термінологічного апарату, питання походження польського народу, мови та ін.

У другій частині стисло охарактеризовано специфіку етнічного світогляду, традиційно – побутової культури (у сфері духовній і матеріальній) та соціонормативної культури поляків. Окрім цього, значна увага приділена міжкультурним зв'язкам польського народу з іншими європейськими народами, тому що Польща, увійшовши до Європейського Союзу, підтримує ідею міжкультурного діалогу, а це передусім стосується культурної інтеграції з українським народом.

У програмі застосовано тематично – поурочний розподіл навчального матеріалу. Зміст цього матеріалу, хоча і обмежений часовими рамками, допомагає отримувати нову інформацію, розширює кругозір учня, поглиблює та узагальнює одержані знання з інших предметів .

В програмі вказано загальну кількість годин для кожного року навчання (34 години, 1 година на тиждень). Запропонована кількість годин на вивчення кожного розділу є орієнтовною, учитель може її змінювати в межах 34 годин річних.

Зміст „Народознавства Польщі” доступний і розрахований на засвоєння його кожним учнем. Оцінювання знань і умінь подано у розділі „Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з польського народознавства”.

II. Структура програми

Курс народознавства структурований за такими загальними тематичними розділами :

Перший рік навчання (1 год. \ тиждень, всього 34 год.)

Початковий рівень, перший рік навчання

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре- тичні	прак- тичні
1	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	2	1	1
2	Історія націогенезу польського народу	12	6	6
3	Польська родина	7	4	3
4	Польська мова серед інших мов світу	6	4	2
5	Видатні люди польського народу	6	4	2
6	ПІДСУМОК	1	-	1
Разом		34	19	15

III. Зміст програми

Початковий рівень

I рік навчання

I. Вступне заняття (2 год.).

1. Зміст і завдання навчальної дисципліни. Об'єкт і предмет. Практичне значення.

2. Терміни та поняття народознавства: термін «народознавство», його співвідношення з іншими найменуваннями подібних досліджень, етнос, нація , етногенез , етнічна група , етнографічна група .

3. Традиція , звичай , обряд .

Практична робота: робота з текстом, перегляд екранізації згідно тематики.

II . Історія націогенезу польського народу (12 год.).

1. Географічне положення Польщі.

2.Формування етнічної території.

3. Становлення польської державності .

4. Етнічний склад населення .

5. Історико – етнографічне районування .

6. Походження польського народу.

7. Витоки формування польського етносу .

8. Походження назв „Польща ”, „поляки” .

9.Державні символи України :історія виникнення.

10. Поляки на політичній карті світу . Діаспора .

11.Міста в історії Польщі : історично – культурні пам'ятки , легенди та перекази (Гнєзно , Краків , Варшава та ін.).

12.Моє рідне місто (село).

Практична робота: робота з текстом, розповідь та обговорення визначеної тематики, перегляд екранізації згідно тематики.

III . Польська родина (7 год.) .

1. Поняття „родина ”.Члени сім'ї . Польські родини в минулому .
2. Генеалогічне та географічне родинне дерево .
3. Весільні звичаї та традиції .
4. Звичай та обряди , пов'язані з народженням дитини.
5. Світоглядна основа сімейних звичаїв та обрядів.
6. Традиції та свята моєї родини.
7. Історичні польські родини.

Практична робота: робота з текстом, розповідь легенд, порівняння традицій та обрядів, перегляд екранізації згідно тематики.

IV. Польська мова серед інших мов світу(6 год.).

1. Походження польської мови
2. Польська мова – одна з слов'янських мов індоєвропейської мовної сім'ї
3. Поняття рідної мови. Поняття державної мови.
4. Мовлення ,культура мовлення. Мовний етикет.
5. Літературні та фольклорні взірці польської мови.
6. Письменники та поети , народні співці.

Практична робота: робота з текстом, визначення мовного етикету на прикладі письмових завдань,перегляд екранізації згідно тематики.

V. Видатні люди польського народу (6 год.) .

1. Видатні діячі польської культури в минулому і сьогоденні.
2. Польські письменники та поети.
3. Видатні польські художники та композитори.
4. Вчені та політики .
5. Знані режисери, актори , співаки, спортсмени та ін.
6. Видатні поляки в світі.

Практична робота: робота з текстом, занотовування біографій визначних людей та обговорення їхнього значення для людства, перегляд екранізації згідно тематики.

Підсумкове заняття (1 год.)

Узагальнення вивченого протягом року. Завдання на літо.

Практична робота: письмова робота в кінці року.

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
2 год.	<p>I. Вступ.</p> <p>Зміст і завдання навчальної дисципліни.</p> <p>Об'єкт і предмет.</p> <p>Практичне значення.</p> <p>Терміни і поняття народознавства: термін „народознавство”, його співвідношення з іншими найменуваннями подібних досліджень, етнос, нація, етногенез, етнічна група, етнографічна група.</p> <p>Традиція, звичай, обряд.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знає зміст та завдання народознавства; - оперує основними поняттями та термінами народознавства; - відтворює народознавчі терміни на конкретних прикладах; - застосовує терміни у своїх розповідях та повідомленнях; - висловлює судження про поняття „традиція”, „звичай”, „обряд”.
12 год.	<p>II. Історія націогенезу польського народу.</p> <p>Географічне положення</p>	<ul style="list-style-type: none"> - розрізняє поняття

	<p>Польщі.</p> <p>Формування етнічної території.</p> <p>Становлення польської державності.</p> <p>Етнічний склад населення.</p> <p>Історико- етнографічне районування.</p> <p>Походження польського народу.</p> <p>Витоки формування польського етносу.</p> <p>Походження назв „Польща”, „ поляки”.</p> <p>Державні символи Польщі: історія виникнення.</p> <p>Поляки на політичній карті світу. Діаспора.</p> <p>Міста в історії Польщі: історико- культурні пам’ятки, легенди та перекази (Гнезно, Краків, Варшава та ін.)</p> <p>Моє рідне місто, село.</p>	<p>„польська етнічна територія” та „територія держави Польща”;</p> <ul style="list-style-type: none"> - показує на карті територію держави Польща; - називає етноніми Польщі та польського народу; - аналізує походження давніх назв Польщі; - визначає особливості етнографічних регіонів; - пояснює поняття „столиця”; - знає та розповідає легенди, пов’язані з історією Польщі, польськими містами; - пояснює поняття „причина” та „процес” на конкретних прикладах; - визначає поняття польської нації; - називає та описує державні символи та їх історію; - знає напам’ять Державні Гімни Польщі та України; - називає визначні місця та історичні події свого міста , села, місцевості; - знає поняття „ діаспора”; - показує на карті та називає місця розселень поляків
--	--	--

		поза межами Польщі.
7 год.	<p>III. Польська родина.</p> <p>Поняття „родина”. Члени сім’ї. Польські родини в минулому.</p> <p>Генеалогічне та географічне дерево.</p> <p>Весільні звичаї та традиції.</p> <p>Звичаї та обряди, пов’язані з народженням дитини.</p> <p>Світоглядна основа сімейних звичаїв та обрядів.</p> <p>Традиції та свята моєї родини.</p> <p>Історичні польські родини.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - висловлює своє судження про поняття „родина”; - відтворює на конкретних прикладах поняття „родина”; - характеризує та пояснює родинні зв’язки; - складає власний родовід ; - складає генеалогічне та географічне дерево; - виділяє головні аспекти у звичаях, пов’язаних з родиною; - знає традиції польської християнської сім’ї; - усвідомлює народні вимоги щодо виховання молоді і підготовки до сімейного життя; - описує власний ідеал своєї майбутньої сім’ї; - наводить приклади з польської літератури, народної творчості про стосунки між членами родини, порівнює та аналізує їх; - співставляє обов’язки

		<p>членів сім'ї;</p> <ul style="list-style-type: none"> - висловлює власне бачення вирішення проблем та загроз сучасної сім'ї; - знає знамениті польські родини, меценатів.
6 год.	<p>IV. Польська мова серед інших мов світу.</p> <p>Походження польської мови.</p> <p>Польська мова - одна з слов'янських мов індоєвропейської мовної сім'ї.</p> <p>Поняття рідної мови.</p> <p>Поняття державної мови.</p> <p>Мовлення, культура мовлення. Мовний етикет.</p> <p>Літературні та фольклорні взірці польської мови.</p> <p>Письменники та поети, народні співці.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знає поняття „мова”; - володіє польською літературною мовою; - виділяє місцезнаходження польської мови у світовому переліку мов; - знає поняття „літературна мова”, „говірка”, діалект”, „просторічна мова”; - вміє застосовувати польську мову в різних сферах життя; - знає напам'ять історичні пісні та перекази; - називає перші книги, написані польською мовою та пояснює їх значення; - обґрунтовує власне ставлення до проблеми збереження чистоти мови; - висловлює та аргументує власну точку зору про повагу до польської мови

		<p>та інших мов;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає особливості культури мовлення поляків; - дотримується правил мовного етикету; - знає літературні та фольклорні взірці польської мови; - працює з різними джерелами інформації, науково-популярною, довідковою літературою на польській мові.
6 год.	<p>V. Видатні люди польського народу.</p> <p>Видатні діячі польської культури в минулому й сьогоденні.</p> <p>Польські письменники та поети.</p> <p>Видатні польські художники та композитори.</p> <p>Вчені та політики.</p> <p>Відомі режисери, актори, співаки, спортсмени та ін.</p> <p>Видатні поляки в світі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знає поняття „культура”; - розрізняє національну культуру та світову; - характеризує умови розвитку національної культури; - відстоює культурні пріоритети; - користується різними джерелами інформації; - розповідає про видатних людей та історичні події; - знає та називає відомих письменників, поетів, художників, вчених, митців та їх твори;

		<ul style="list-style-type: none"> - характеризує творчий шлях видатних людей; - знає та називає польських політичних діячів, діячів культури, спорту; - розповідає про внесок польських вчених, винахідників, митців у світову культуру; - обґрунтовує власну думку про роль видатних людей у розвитку польської нації; - наводить приклади ролі національної еліти в польській історії; - використовує набуті знання при обґрунтуванні власної точки зору.
--	--	--

Основний рівень

Другий рік навчання (1 год. \ тиждень , всього 34 год.)

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре-тичні	прак-тичні
1	ВСТУПНЕ ЗАНЯТТЯ	2	1	1
2	Духовно - християнські основи польського народу.	10	5	5
3	Звичаєво - побутова культура поляків.	8	5	3
4	Державне та громадське життя в сучасній Польщі.	4	2	2
5	Польська культура в історичному контексті.	7	4	3
6	Держава Польща на політичній карті світу.	4	2	2
7	ПІДСУМОК	1	-	1
Разом		34	15	19

Зміст програми

II рік навчання

1. Вступне заняття (2 год.)

Повторення вивченого протягом року. Обговорення, що нового дізналися учні під час канікул.

Практична робота: усне обговорення.

2. Духовно – християнські основи польського народу(10 год).

1. Уявлення про людину та навколишній світ.
2. Основи народних знань. Народні знання поляків в сфері метеорології, ботаніки, медицини моралі та ін. Народний календар та космогонічні уявлення.
3. Народні символи рослинного та тваринного походження.
4. Вірування , культи, міфологія.
5. Використання народних знань в сьогоденні.
6. Відображення у фольклорі зимового циклу свят.
7. Відображення у фольклорі весняного циклу свят.
8. Літній та осінній цикл свят.
9. Християнізація духовного життя польського народу.
10. Значення християнства в культурно – історичному процесі Польщі.

Практична робота: підготування усних розповідей, повідомлень, рефератів згідно тематики.

3. Звичаєво – побутова культура поляків(8 год.).

1. Поселення. Житло. Домашнє господарство та побут. Предмети побуту.
2. Ремесла та художні промисли: гончарство, ковальство, млинарство, бджолярство та ін.
2. Особливості шляхетської побутової культури та її значення в розвитку польської культури.
3. Замкові споруди , палацово – паркові комплекси. Історичний екскурс.

4. Традиційний народний одяг. Декоративні елементи одягу. Соціальна та регіональна регламентація одягу.
5. Народна музична культура , народні інструменти та танці.
6. Національна польська кухня. Традиції народного харчування.
7. Провідні галузі господарства: минуле та сьогодення.

Практична робота: підготування усних розповідей, повідомлень, рефератів згідно тематики

4. Державне та громадське життя в сучасній Польщі (4 год.).

1. Сучасна територія та адміністративне районування.
2. Державні та місцеві органи управління. Громадські організації в Польщі.
3. Природа та екологія Польщі.
4. Релігія у житті поляків.

Практична робота: підготування усних розповідей, повідомлень, рефератів згідно тематики

5. Польська культура в історичному контексті (7 год.).

1. Елементи народної культури в сучасній польській культурі .
2. Польська ментальність : основні властивості та особливості.
3. Мова в культурі та характері поляків.
4. Моральні основи польського народу. Правила поведінки.
5. Феномен польської інтелігенції.
6. Сучасна польська мова та література, театр ,кіно, музика, архітектура, освіта та ін.
7. Природні та рукотворні пам'ятки Польщі: історія виникнення та збереження.
8. Духовно – матеріальні пам'ятки польського народу як спільна світова культурна спадщина. Сліди польської культури в інших національних культурах.

Практична робота: підготування усних розповідей, повідомлень, рефератів згідно тематики

6. Держава Польща на політичній карті світі (4 год.).

1. Геополітична характеристика сучасної Польщі.
2. Полікультурний простір сучасної Польщі.
3. Польська діаспора. Еміграція.
4. Поляки в Україні.
5. Амбасади, консульства Республіки Польща, інституції, організації, які представляють польську державу за кордоном.

Практична робота: підготування усних розповідей, повідомлень, рефератів згідно тематики.

7. Підсумкове заняття (1 год.)

Підведення підсумків вивченого протягом року. Рекомендація для застосування знань в майбутньому.

Практична робота: написання письмової роботи, тесту.

Календарно-тематичне планування

II рік навчання

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня підготовки учнів
10 год.	<p>I. Духовно- християнські основи польського народу.</p> <p>Уявлення про людину та навколишній світ.</p> <p>Основи народних знань.</p> <p>Народні знання поляків в сфері метеорології,</p>	<p>- розрізняє поняття „язичництво”, „християнство”;</p> <p>- знає основи язичництва та християнства;</p>

	<p>ботаніки, медицини, моралі та ін. Народний календар та космогонічні уявлення. Народні символи рослинного та тваринного походження.</p> <p>Вірування, культи, міфологія.</p> <p>Використання народних знань в сьогоденні.</p> <p>Відображення у фольклорі зимового циклу свят.</p> <p>Відображення у фольклорі весняного циклу свят.</p> <p>Літній та осінній цикл свят.</p> <p>Християнізація духовного життя польського народу.</p> <p>Значення християнства в культурно – історичному процесі Польщі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знає поділ календарно – обрядових свят; - розповідає про обряди та звичаї польського народу; - знає народні прикмети та повір'я; - пояснює використання оберегів та висловлює своє ставлення щодо цього; - розповідає про символіку рослин, тварин, птахів у мові поляків; - розповідає про обряди , в яких брав участь; - знає стародавні вірування, ігри; - наводить приклади польських календарно-обрядових страв; - розповідає про їх призначення; - наводить приклади з усної народної творчості; - розповідає про хрещення Польщі; - пояснює християнську символіку; - аналізує вибрані частини з Біблії; - знає молитви; - характеризує умови розвитку християнської
--	--	---

		<p>віри на польських землях;</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає основні риси християнства; - знає основні джерела християнського вчення.
8 год.	<p>II. Звичаєво – побутова культура поляків.</p> <p>Поселення. Житло. Домашнє господарство та побут. Предмети побуту. Домашні ремесла та промисли: рибальство, бджільництво гончарство, ковальство та ін. Особливості шляхетської побутової культури та її значення в розвитку польської культури. Замкові споруди, палацово – паркові комплекси: історичний екскурс. Традиційний народний одяг. Декоративні елементи одягу. Соціальна та регіональна регламентація одягу. Народна музична культура, народні інструменти та танці. Національна польська кухня. Традиції народного</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знає та застосовує назви ремесел, промислів, частин народного одягу, архітектури, елементів народного житла; - визначає регіональні особливості організації народного побуту; - описує внутрішній та зовнішній вигляд хати, обійстя; - розповідає про пам'ятки архітектури; - пояснює відмінність між замком, фортецею, палацом; - характеризує найяскравіші зразки архітектури на території Польщі та України; - описує традиційний народний одяг та розрізняє його за регіональними та соціальними ознаками;

	<p>харчування.</p> <p>Провідні галузі господарства: минуле та сьогодення.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знає народні промисли та їх види; - вирізняє особливості народних промислів; - визначає різницю між промислами і декоративно-ужитковим мистецтвом; - аналізує символічні значення народно-декоративного мистецтва та способи виготовлення дерев'яних виробів, писанок тощо ; - знає розподіл народних інструментів, різновиди народних пісень та танців; - визначає особливості польської народної кухні; - пояснює особливості приготування польських страв та їх корисність; - знає провідні галузі економіки; - характеризує особливості польської промисловості та сільського господарства; - оцінює проблеми та здобутки польської економіки.
--	---	---

4 год.	<p>III. Державне та громадське життя в сучасній Польщі.</p> <p>Сучасна територія та адміністративне районування.</p> <p>Державні та місцеві органи управління. Громадські організації в Польщі.</p> <p>Природа та екологія Польщі.</p> <p>Релігія у житті поляків.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вміє співставляти дані на політичній, адміністративній, географічній картах Польщі; - називає державні та місцеві органи управління; - знає польські правові пам'ятки; - описує природні багатства Польщі; - орієнтується в екологічних проблемах Польщі; - користується різними джерелами інформації; - використовує набуті знання при обґрунтуванні власної точки зору.
7 год.	<p>IV. Польська культура в історичному контексті.</p> <p>Елементи народної культури в сучасній польській культурі.</p> <p>Польська ментальність: основні властивості та</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знає основні періоди культурно- історичного розвитку поляків; - визначає роль ментальності у міжетнічних взаєминах; - обґрунтовує власне ставлення до необхідності

	<p>особливості.</p> <p>Мова в культурі та характері поляків.</p> <p>Феномен польської інтелігенції.</p> <p>Сучасна польська мова та література, театр, кіно, музика, архітектура, освіта та ін.</p> <p>Природні та рукотворні пам'ятки Польщі: історія виникнення та збереження.</p> <p>Духовно – матеріальні пам'ятки польського народу як спільна світова культурна спадщина.</p> <p>Сліди польської культури в інших національних культурах.</p>	<p>морального вдосконалення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснює роль мови у збереженні національної самоідентичності; - розуміє та пояснює зв'язок між давніми та сучасними культурно- мистецькими традиціями; - знає та називає видатних представників науки, освіти, культури; - знає представників польської еліти; - об'єктивно оцінює внесок польської нації в світову культуру.
4 год.	<p>Держава Польща на політичній карті світу.</p> <p>Геополітична характеристика сучасної Польщі.</p> <p>Полікультурний простір сучасної Польщі.</p> <p>Польська діаспора.</p> <p>Еміграція.</p> <p>Поляки в Україні.</p> <p>Амбасади, консульства</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аналізує за допомогою карти геополітичне розташування Польщі; - наводить приклади впливу міжнародних відносин на розвиток різних сфер суспільного життя поляків; - аналізує та оцінює міжнародні стосунки в сучасній Польщі; - називає найважливіші міждержавні угоди та їх

	Республіки Польща, інституції, організації, які представляють польську державу за кордоном.	<p>значення в історії Польщі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає інтереси польської нації в дипломатії; - характеризує процес створення польської діаспори; - визначає роль діаспори у відновленні польської державності; - називає амбасади, консульства, інституції, організації, які представляють польську державу в Україні.
--	---	--

Прогнозований результат.

I рік навчання

Учень повинен вміти :

- оперувати основними поняттями та термінами народознавства ;
- відтворювати народознавчі поняття та терміни на конкретних прикладах ;
- називати та описувати польські державні символи та їх історію ;
- скласти генеалогічне дерево ;
- називати визначні місця та історичні пам'ятки ;
- називати місця розселень поляків поза межами Польщі ;
- розповідати про видатних людей та історичні події ;
- встановлювати класифікаційні характеристики польської мови;
- визначати особливості етнографічних регіонів ;
- називати етноніми Польщі та польського народу .

Учень повинен знати :

- зміст та завдання народознавства ;
- народознавчі терміни ;
- державні символи та свята Польщі ;
- видатних людей ;
- особливості соціонормативної культури поляків ;
- релігійні та національні пам'ятки ;
- Державний Гімн Польщі та історію його виникнення ;
- адміністративне районування Польщі ;
- кращі зразки народного мистецтва ;
- прізвища головних посадових осіб держави .

II рік навчання

Учень повинен вміти :

- оперувати основними поняттями та термінами народознавства ;
- визначити мету та сформулювати проблему , яка розглядається ;
- аналізувати особливості сучасного розвитку Польщі ;
- орієнтуватись в історичному процесі розвитку польської держави ;
- визначати складники та особливості національної культури ;
- розрізняти національну культуру та світову ;
- пояснювати особливості творчості видатних людей ;
- дати характеристику шедеврів польської культури ;
- аналізувати явища духовної та матеріальної культури , інтегруючи знання з інших навчальних дисциплін , а також власного досвіду ;
- відтворити отримані теоретичні знання у власній творчій діяльності ;
- висловлювати та аргументувати власну точку зору ;
- віднайти необхідну літературу , періодичні видання до теми .

Учень повинен знати :

- поняття та терміни : етнографія , діаспора , етнос , національна меншина , археологія , вірування , діалект , календарно – обрядові свята , родинні зв'язки , століття , історія , менталітет , традиція , звичай , обряд та ін ;
- основні періоди культурно – історичного розвитку поляків ;
- адміністративне районування Польщі ;
- національні символи ;
- особливості язичницької культури давніх поляків ;
- основні джерела християнського вчення ;
- традиції , звичаї та обряди ;
- прізвища та сферу діяльності видатних людей Польщі ;
- важливі досягнення науки та освіти;
- провідні галузі господарства та природні багатства ;
- закономірності розвитку польської держави , мови , культури .

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Учень може назвати 3 - 4 народознавчих поняття, 3-4 постаті .Сприймає поданий матеріал ,але не відтворює його.
	2	Учень може назвати декілька понять теми , називає традиції , пам'ятки . Частково відтворює матеріал уроку .
	3	Учень кількома простими реченнями може пояснити сутність чи зміст поняття , навести приклади окремих фактів та явищ , дає власну оцінку фактів , символів.

II. Середній	4	Учень може відтворити частину матеріалу , дати пояснення понять та термінів , навести приклади , оцінити прості ситуації та пояснити свою оцінку.
	5	Учень відтворює основний зміст навчального матеріалу уроку, висловлює оцінне судження , за допомогою вчителя наводить аналогічні приклади.
	6	Учень самостійно відтворює матеріал теми , дає стислу характеристику постаті , пам'ятці культури , встановлює послідовність явищ , подій , обрядів .
III. Достатній	7	Учень демонструє цілісне та послідовне розуміння теми уроку , наводить приклади , обґрунтовує власну точку зору , хоча допускає деякі неточності.
	8	Учень чітко запам'ятовує матеріал , вміє висловити своє ставлення до теми , застосовує необхідні поняття та терміни , аналізує відповідні явища , події , звичаї .
	9	Учень оперує основним навчальним матеріалом , обґрунтовує свої судження за допомогою власних аргументів та прикладів , систематизує та узагальнює набуті знання.
IV. Високий	10	Учень вільно систематизує події та явища , оцінює їх , застосовує набуті знання при розгляді нової теми , може працювати з додатковими джерелами інформації з незначною допомогою вчителя.
	11	Учень вільно володіє матеріалом в усній та письмовій формі , здатний систематизувати , узагальнювати , творчо застосовувати вивчений матеріал , самостійно здобувати нескладну інформацію народознавчого змісту.
		Учень опанував навчальний матеріал у повному обсязі ,

	12	працює з різноманітною інформацією , вдало оперує набутими знаннями , вміннями та навиками , використовує отримані знання у власній творчій діяльності.
--	----	---

Бібліографія

1. Арутюнов С., Народы и культуры, Москва 1989.
2. Bochiński J., Zawadzki J., Polska. Nowy podział terytorialny, Warszawa 1999.
3. Бромлей Ю., Очерки теории этноса, Москва 1983.
4. Брук С., Население мира. Этнодемографический справочник, Москва 1986.
5. Cetera M., Zwyczaje i wierzenia związane z domem i obejściem, „Krynica” 1998, nr 18, s.42-43.
6. Dożynki, „Krynica” 1995, nr 6, s.42-43.
7. Dybkowska A., Żaryn J., Żaryn M., Polskie dzieje, Warszawa 1994.
8. Encyklopedia PWN w trzech tomach, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
9. Етнографія України, Львів, 1994.
10. Этнические процессы в современном мире, под ред. Ю.В. Бромлея, Москва 1987.
11. Gach P., Tradycja modlitwy za Ojczyznę, „Rota” 1995, nr 4, s.39.
12. Gałęcki Z., O nazwach miesięcy w języku polskim i Słowiańszczyźnie, „Krynica” 1996, nr 12, s.45.
13. Geliński W., Kostrowiccy I. i J., Polska, Warszawa 1997.
14. Geografia i przyroda Polski. Atlas ilustrowany, Wydawnictwo Europa, 2005.
15. Historia polskiej sztuki kulinarnej, „Krynica” 2000, nr 28, s. 46-47; nr 29, s.44- 45.
16. Historia polskiej sztuki kulinarnej, „Krynica” 2001, nr 33, s.46- 47; nr 34, s.45-46.
17. Hryn- Kuśmierek R., Polskie tradycje doroczne, Wydawnictwo Publicat.
18. Jedynak B., Grzeczność w dawnym obyczaju, „Rota” 1995, nr 1\2, s.23.
19. Jedynak B., Humor kresowy, „Rota” 1995, nr 4, s.61.
20. Józef Wybicki- twórca Hymnu Narodowego Polaków. Opowieść o pierwszym wykonaniu Mazurka Dąbrowskiego, „Rota” 1997, nr 1, s.34.
21. Kamyczek J., Grzeczność na co dzień, „Rota” 1997, nr 1, s.142.
22. Kantor R., Krakowski rok obrzędowy, „Rota” 1995, nr 4, s.39.

- 23.Kantor R., Krakowski rok obrzędowy, „Rota” 1996, nr 1\2, s. 19.
- 24.Klemensiewicz Z., Historia języka polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- 25.Kolędy, pastorałki i pieśni historyczne, Rzeszów, 1991.
- 26.Kopaliński W., Słownik wydarzeń, pojęć i legend XX wieku, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2002.
- 27.Kotowska M., Kalendarz polski. Historia i obyczaje, Warszawa 1997.
- 28.Kossak- Szczucka Z., Rok polski. Obyczaj i wiara, Warszawa 1974.
- 29.Kościół w Polsce. Dzieje i kultura, t. 1., Wydawnictwo KUL, Lublin 2002.
- 30.Kościół w Polsce. Dzieje i kultura, t.2., Wydawnictwo KUL, Lublin 2003.
- 31.Культура і побут населення України. Навчальний посібник для вузів, Київ 1991.
- 32.Kupała, „Krynica” 1996, nr 10, s.40.
- 33.Leszczyńscy J. i S., Folklor zawsze żywy , Lublin 1996.
- 34.Marcinek R., Encyklopedia Polski, Kraków, 1996.
- 35.Omiotek A., Wiersze i drobne utwory na każdą okazję, Lublin 1994.
- 36.Очерки общей этнографии под ред.С.П. Толстова (Зарубежная Европа), Москва 1966.
- 37.Попович М., Мировоззрение древних славян, Москва 1985.
- 38.Свод этнографических понятий и терминов, Москва 1988.
39. Страны и народы.В 20-и томах под ред. Ю. В. Бромлея , Москва 1978-1980.
- 40.Tokarski J., Ilustrowany przewodnik po zabytkach kultury na Ukrainie, t.1, Warszawa 2000.
- 41.Zapisane w pamięci. Opowieści o polskiej kulturze ludowej, pod red.etnograficzną K. Brauna, Wydawnictwo Didasko.
- 42.Zawadzki J.M.,1000 najpopularniejszych nazwisk w Polsce, Warszawa 2002.
- 43.Зашкільняк Л., Крикун М., Історія Польщі, Львів 2002.

Географія Республіки Польща

Основний рівень, перший рік навчання

34 год / 1 год в тиждень

Пояснювальна записка

Вивчення географії Республіки Польщі як позашкільного курсу для освітньо-культурних центрів польських національних меншин (суботньо-недільних шкіл) є важливою і корисною справою, що сприятиме формуванню в учнів цілісного образу природи, населення і господарства сусідньої держави.

Обсяг курсу - 34 години. Програма розрахована для учнів 8-10 класів загальноосвітньої школи, яка охоплює вивчення природних умов і природних ресурсів, населення і економіки Польщі.

Фізико-географічну частину програми курсу вивчають в єдності та взаємозв'язку компонентів географічної оболонки. Висвітлюються екологічні проблеми, регіональні відмінності у природі.

У розділі "Населення", крім розкриття загально географічних понять, висвітлюються питання формування польської нації, демографічні та соціальні проблеми.

Основна мета розділу про економіку Польщі — розкрити особливості економіки країни, її спеціалізацію, галузеву, територіальну та функціональні структури.

Вивчення економічних районів передбачає розкриття особливостей їх економіко-географічного положення, типових ландшафтів, регіональних екологічних проблем, забезпеченості природними ресурсами, особливостей національного складу населення, його культури і побуту, спеціалізації господарства.

Розподіл годин по розділах програма подає орієнтовано. Учитель може розподілити навчальний час на власний розсуд у межах курсу.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		усього	теоре-тичні	прак-тичні
1	Вступне заняття	2	1	1
2	Фізико-географічні умови та природні ресурси Польщі	11	6	5
3	Населення і трудові ресурси	4	2	2
4	Господарство Польщі	10	5	5
5	Економіко-географічний поділ Польщі	3	1	2
6	Міжнародні зв'язки Польщі	2	1	1
7	Резерв часу	1	-	1
8	Підсумкове заняття	1	-	1
Разом		34	16	18

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Основний рівень

1. Вступне заняття (1 год.)

Предмет географії Польщі. Географічне положення Польщі. Основні етапи формування території. Сучасний адміністративно-територіальний поділ.

Практична робота: Робота з картою, текстами, географічною енциклопедією.

2. Фізико-географічні умови та природні ресурси Польщі (11 год.)

Основні форми рельєфу Польщі.

Клімат . Кліматичні умови Польщі .

Водні ресурси. Оцінка водних ресурсів Польщі та їх значення для економіки країни.

Ґрунти.

Рослинність. Тваринний світ.

Фізико-географічне районування Польщі.

Практична робота: робота з картою, текстом. Перегляд фільму про географічні райони Польщі. Складання імпровізованої карти конкретного географічного району Польщі.

3. Населення і трудові ресурси (4 год.)

Кількість і густота населення.

Природний рух населення.

Національний склад населення.

Трудові ресурси і зайнятість.

Практична робота: робота з картою, текстом, аналіз та визначення необхідних понять.

4. Господарство Польщі (10 год.)

Загальна характеристика господарства. Основні риси галузевої і територіальної структури.

Промисловість.

Сільське господарство.

Транспорт. Види транспорту.

Соціальна сфера.

Практична робота: робота з картою, текстом, аналіз та визначення необхідних понять, робота з енциклопедією.

5. Економічно-географічний поділ Польщі (3 год.)

Основні форми міжнародного співробітництва.

Міжнародні та регіональні організації.

Зовнішньоекономічні зв'язки Польщі.

Практична робота: робота з картою, текстом, аналіз та визначення необхідних понять, робота з енциклопедією.

6. Міжнародні зв'язки Польщі (2 год.).

Основні партнери Польщі в економічній, культурно-соціологічній, науковій, політичній, торговій сфері.

Практична робота: робота з картою, текстом, аналіз та визначення необхідних понять, робота з енциклопедією.

7. Резерв часу (1 год.).

Можна використати на екскурсію в музей чи перегляд фільму згідно тематики.

Практична робота: перегляд фільму згідно тематики.

8. Повторення вивченого(1 год.)

Узагальнення знань з предмету. Рекомендації щодо вивчення дисципліни в майбутньому чи застосування знань на практиці.

Практична робота: написання письмової роботи.

Календарно-тематичне планування

2	<p><u>ВСТУП</u></p> <p>Предмет географії Польщі. Географічне положення Польщі. Основні етапи формування території. Сучасний адміністративно - територіальний поділ.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає: що вивчає географія Польщі, етапи формування території.</p> <p>пояснює: актуальність і необхідність вивчення курсу.</p>
12	<p><u>Розділ 1.</u></p> <p>Фізико-географічні умови та природні ресурси Польщі</p> <p>Тема 1. Основні форми рельєфу Польщі. Тектонічна будова і геологічна будова території. Мінерально-сировинні ресурси.</p> <p>Тема 2 . Клімат . Кліматичні умови Польщі. Господарська оцінка кліматичних ресурсів.</p> <p>Тема 3. Водні ресурси. Оцінка водних ресурсів Польщі та їх значення для економіки країни. Основні водні артерії та озера. Підземні води. Балтійське море.</p> <p>Тема 4. Ґрунти. Закономірності поширення ґрунтів їх господарська оцінка. Земельні Ресурси Польщі</p>	<p>Учень:</p> <p>називає і показує на карті: основні форми рельєфу, корисні копалини, кліматотвірні чинники, річки, озера, канали, ґрунти, природоохоронні території.</p> <p>аналізує: взаємозв'язки основних форм рельєфу, тектонічних структур, корисних копалин, кліматичну карту, карту ґрунтів, рослинності і тваринного світу;</p> <p>визначає: господарську оцінку кліматичних умов і ресурсів.</p> <p>наводить приклади: поширення небезпечних явищ природи, типів ґрунтів, рослинних угруповань, ендемічних і зникаючих видів рослин та тварин</p>

Тема 5. Рослинність. Тваринний світ.
Природні зони. Природоохоронні території.

Тема 6 . Фізико-географічне районування
Польщі. Зональність природних умов
рівнинної частини країни. Висотна поясність.

Розділ 2. Населення і трудові ресурси

Тема 1. Кількість і густота населення,
особливості його розміщення.

Тема 2. Природний рух населення. Статевий –
віковий склад. Механічний рух населення.

Тема 3. Національний склад населення.
Національні меншини в Польщі. Польська
діаспора в світі.

Тема 4. Трудові ресурси і зайнятість
населення країни.

Розділ 3. Господарство Польщі

Тема 1. Загальна характеристика
господарства. Основні риси галузевої і
територіальної структури.

робить висновки: про раціональність
використання і охорону корисних
копалин, розподіл річкового стоку
закономірності поширення основних
типів рослинності і тваринного світу

Учень:

називає: кількість населення
Польщі, найбільші міста;

пояснює: причини
нерівномірного розміщення
населення, виникнення діаспор,
неповної зайнятості трудових
ресурсів.

аналізує: статистичні дані, графіки
зміни кількості населення.

Учень

визначає: суттєві ознаки
понять «господарство», «галузь»,
«інфраструктура»,
«промисловість»;

називає: галузі виробничої і
невиробничої сфери, складові
соціальної сфери, види транспортно-портової
характеризує: зміни в

<div>3</div> <div>2</div> <div>1</div>	<p>Тема 2. Промисловість. Структура, спеціалізація і основні міжгалузеві комплекси</p> <p>Тема 3. Сільське господарство. Агропромисловий комплекс.</p> <p>Тема 4. Транспорт. Види транспорту.</p> <p>Тема 5. Соціальна сфера.</p> <p><u>Розділ 4. Економіко-географічний поділ Польщі</u></p> <p><u>Розділ 5. Міжнародні зв'язки Польщі. Економічна та політична інтеграція країни у світові структури. Зв'язок між Польщею та Україною.</u></p> <p>Резерв часу</p>	<p>галузевій структурі промисловості перспективи розвитку окремих видів транспорту.</p> <p>аналізує: статистичні дані, схеми міжгалузевих зв'язків, сучасні тенденції розвитку галузей.</p> <p>Учень</p> <p>називає: основні форми міжнародного співробітництва, міжнародні та регіональні організації</p> <p>характеризує: зовнішньоекономічні зв'язки Польщі.</p>
--	---	--

Прогнозований результат

Основний рівень, перший рік навчання

Учень повинен знати:

- основні фізичні та економічні райони Польщі;
- географічних сусідів Польщі;
- стратегічних партнерів Польщі;
- назви гір, річок, міст, основних районів Польщі.

Учень повинен вміти:

- **називати і показувати на карті:** основні форми рельєфу, корисні копалини, кліматотвірні чинники, річки, озера, канали, ґрунти, природоохоронні території.
- **аналізувати:** взаємозв'язки основних форм рельєфу, тектонічних структур, корисних копалин, кліматичну карту, карту ґрунтів, рослинності і тваринного світу;
- **визначати:** господарську оцінку кліматичних умов і ресурсів;
- **наводити приклади:** поширення небезпечних явищ природи, типів ґрунтів, рослинних угруповань, ендемічних і зникаючих видів рослин та тварин;
- **робити висновки:** про раціональне використання і охорону корисних копалин, розподіл річкового стоку, закономірності поширення основних типів рослинності і тваринного світу.
- **називати:** кількість населення Польщі, найбільші міста;
- **пояснювати:** причини нерівномірного розміщення населення, виникнення діаспор, неповної зайнятості трудових ресурсів.
- **аналізувати:** статистичні дані, графіки зміни кількості населення;
- **визначати:** суттєві ознаки понять «господарство», «галузь», «інфраструктура», «промисловість»;

- **називати:** галузі виробничої і невиробничої сфери, складові соціальної сфери, види транспорту;
- **характеризувати:** зміни в галузевій структурі промисловості, перспективи розвитку окремих видів транспорту;
- **аналізувати:** статистичні дані, схеми міжгалузевих зв'язків, сучасні тенденції розвитку галузей;
- **називати:** основні форми міжнародного співробітництва, міжнародні та регіональні організації;
- **характеризувати:** зовнішньоекономічні зв'язки Польщі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ГЕОГРАФІЇ

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність вживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Рівень навчальних досягнень	Бал	Критерії навчальних досягнень учнів
1. Початковий	1	Учень (учениця) розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, село і місто, галузь і т.д.) та з допомогою вчителя знаходить їх на карті
	2	Учень (учениця) за допомогою вчителя відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або кілька запропонованих географічних об'єктів та з допомогою вчителя намагається знайти їх на карті.
	3	Учень (учениця) дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою вчителя знаходить їх на карті, може самостійно розрізнити окремі географічні поняття

II. Середній	4	Учень (учениця) частково відтворює текст підручника, дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою вчителя. Називає, відповідно до теми конкретного уроку, компоненти географічної оболонки та складові господарства; повторює за зразком практичну роботу; під час відповіді
---------------------	----------	--

	5	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом. Намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою
	6	Учень (учениця) самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу відповідно до його викладу в підручнику. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою
III. Достатній	7	Учень (учениця) має достатні географічні знання і застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій. Має цілісне уявлення про природні та суспільні явища, вміє вести спостереження за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом
	8	Учень (учениця) засвоїв основні уявлення, поняття й категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну у часі. Вміє наводити приклади взаємодії людини і природи;

	9	Учень (учениця) на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки в природі і господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом
IV. Високий	10	Учень (учениця) усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять та може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом

	11	Учень (учениця) має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження і висновки, вміє працювати з рекомендованими вчителем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію
	12	Учень (учениця) володіє ґрунтовними географічними знаннями у межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки і узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує

Бібліографія

1. Arnold S. Geografia historyczna Polski, Warszawa, 1951.
2. Chałubiński A. Różne drogi w nauczaniu geoghrafii, 1959.
3. Kuzmiński B. Polskie nazwy na mapie świata, Warsawa, 1990.
4. Leszczycki S. Rozwój myśli geograficznej, Warszawa, 1992.
5. Nowakowski S. Geografia jako nauka, Warszawa, 1988.
6. Olszewicz B. Geografia powszechna, Warszawa, 1999.
7. Pawłowski M. Geografia jako nauka, Warsawa, 1998.
8. Rodzoś J. Geografia Polski, Lublin, 2004.
9. Słownik geografii Polski, Warszawa, 1995.
10. Zinkiewicz W. Geografia w Szkole, Warszawa, 1998.